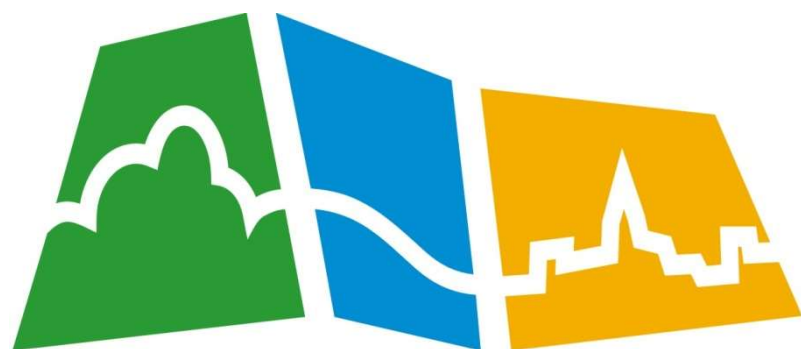

**RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO
ZA LATA 2022-2023**

powiat raciborski
zielona oaza kultur

ul. Styki 8/3
45-753 Opole
tel./fax: 77 474-24-57
kom. 605-26-24-27
e-mail: albeko@poczta.fm

Wykonawcą
Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego
za lata 2022-2023
był zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu
pod kierunkiem mgr inż. Beaty Podgórskiej

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	6
2. ZAKRES DANYCH PODSTAWOWYCH, DOKUMENTY WEJŚCIOWE DO RAPORTU O STANIE ŚRODOWISKA W POWIECIE RACIBORSKIM ZA LATA 2022-2023.....	6
3. CELE DŁUGOTERMINOWE.....	7
4. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA.....	8
4.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.....	8
4.2. KLIMAT AKUSTYCZNY.....	21
4.3. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	30
4.4. ZASOBY I JAKOŚĆ WÓD. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	31
4.4.1. Wody powierzchniowe.....	31
4.4.2. Wody podziemne.....	41
4.4.3. Gospodarka wodno-ściekowa.....	43
4.5. ZASOBY GEOLOGICZNE.....	44
4.6. GLEBY.....	49
4.7. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW.....	51
4.8. ZASOBY PRZYRODNICZE.....	53
4.9. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	61
5. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2022-2023 WRAZ Z ANALIZĄ WYDATKÓW.....	63
6. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU I JEGO AKTUALIZACJI.....	82
6.1 ANALIZA WSKAŹNIKÓW MONITORINGU POŚ.....	84
7. OCENA STOPNIA ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI A ICH WYKONANIEM, WERYFIKACJA PRZYJĘTYCH ZADAŃ, OCENA WYKONANIA.....	84
8. DIAGNOZA, PROPOZYCJE NOWYCH PRIORYTETÓW I KRYTERIÓW ICH WYŁONIENIA.....	87
9. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	88
10. LITERATURA.....	89

SPIS TABEL

Tabela 1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Powiatu Raciborskiego.....	9
Tabela 2. Wyniki pomiarów na stacji pomiarowej w Raciborzu w latach 2020-2023.....	11
Tabela 3. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2022.....	13
Tabela 4. Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2021.....	13
Tabela 5. Porównanie wyników rocznej oceny jakości powietrza za lata 2022-2023 w postaci graficznej.....	14
Tabela 6. Dopuszczalne poziomy hałasu krótko i długoterminowego w środowisku powodowanego przez drogi lub linie kolejowe wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} oraz L_{DWN} i L_N	21
Tabela 7. Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Powiatu Raciborskiego.....	22
Tabela 8. Zestawienie powierzchni przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu dróg na terenie Powiatu Raciborskiego ujętych w POŚpH.....	24
Tabela 9. Całkowita liczba osób dotkniętych szkodliwymi skutkami hałasu, obliczona na podstawie danych ze strategicznych map hałasu – wskaźniki N_{HA} , N_{HSD} , N_{IHD} – Powiat Raciborski.....	24
Tabela 10. Wartości zmierzone PEM w punktach pomiarowych na terenie Powiatu Raciborskiego w 2022 roku.....	30
Tabela 11. Wartości zmierzone PEM w punktach pomiarowych na terenie Powiatu Raciborskiego w 2023 roku.....	31
Tabela 12. Wyniki oceny wykonanej w 2022 roku dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na obszarze Powiatu Raciborskiego.....	34
Tabela 13. Wyniki oceny eutrofizacji wód wykonanej dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych zlokalizowanych na obszarze Powiatu Raciborskiego w latach 2020-2023.....	35
Tabela 14. Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie Powiatu Raciborskiego.....	37
Tabela 15. Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Powiatu Raciborskiego.....	39
Tabela 16. Działania ciągłe dla cieków zlokalizowanych na terenie Powiatu Raciborskiego.....	40
Tabela 17. Charakterystyka punktów pomiarowych wód podziemnych w 2022 roku na terenie Powiatu Raciborskiego.....	42
Tabela 18. Charakterystyka punktów pomiarowych wód podziemnych w 2023 roku na terenie Powiatu Raciborskiego.....	42
Tabela 19. Sieć wodociągowa w Powiecie Raciborskim w latach 2022-2023.....	43
Tabela 20. Sieć kanalizacyjna w Powiecie Raciborskim w latach 2022-2023.....	43
Tabela 21. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu w komunalnych oczyszczalniach ścieków w Powiecie Raciborskim w odniesieniu do wartości bazowej określonej w Programie Ochrony Środowiska.....	44

Tabela 22. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu w przemysłowych oczyszczalniach ścieków w Powiecie Raciborskim w odniesieniu do wartości bazowej określonej w Programie Ochrony Środowiska.	44
Tabela 23. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Powiatu Raciborskiego znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG-PIB.	46
Tabela 24. Osuwiska i tereny zagrożone osuwiskami w gminach na terenie Powiatu Raciborskiego.	49
Tabela 25. Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Raciborskim w latach 2022-2023.	50
Tabela 26. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Powiatu Raciborskiego w latach 2022-2023.	52
Tabela 27. Informacja o występowaniu wyrobów azbestowych na terenie Powiatu Raciborskiego.	53
Tabela 28. Udział powierzchni obszarów chronionych w gminach Powiatu Raciborskiego.	54
Tabela 29. Wykaz pomników przyrody na terenie Powiatu Raciborskiego.	59
Tabela 30. Liczba miejscowych zagrożeń w 2022 i 2023 roku.	62
Tabela 31. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	63
Tabela 32. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	65
Tabela 33. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	66
Tabela 34. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	66
Tabela 35. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	67
Tabela 36. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	68
Tabela 37. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	68
Tabela 38. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	69
Tabela 39. Realizacja zadań w latach 2022-2023.	70
Tabela 40. Realizacja zadań własnych z planu operacyjnego dla roku 2022 i 2023.	72
Tabela 41. Realizacja zadań monitorowanych z planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego.	73
Tabela 42. Wskaźniki monitoringu dla Powiatu Raciborskiego w odniesieniu do wartości bazowych.	79
Tabela 43. Wartości mierników celów głównych dla poszczególnych obszarów interwencji w odniesieniu do wartości bazowych.	85

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Raciborskiego w latach 2010-2023.	10
Rysunek 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Raciborskiego w latach 2010-2023.	10
Rysunek 3. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ w Raciborzu w latach 2020-2023 wraz z linią trendu.	12
Rysunek 4. Liczba dni z przekroczeniami wartości średniodobowej dla pyłu zawieszonego PM ₁₀ w Raciborzu w latach 2020-2023 wraz z linią trendu.	12
Rysunek 5. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM _{2,5} w Raciborzu w latach 2020-2023 wraz z linią trendu.	12
Rysunek 6. Wartości wskaźnika N _{HA} , w odniesieniu do hałasu drogowego na terenie Powiatu Raciborskiego.	26
Rysunek 7. Wartości wskaźnika N _{HA} , w odniesieniu do hałasu kolejowego na terenie Powiatu Raciborskiego.	27
Rysunek 8. Rozkład 10% obszarów o najwyższych wartościach N _{HA} drogowego w odniesieniu do hałasu drogowego.	28
Rysunek 9. Rozkład 10% obszarów o najwyższych wartościach N _{HA} kolejowego w odniesieniu do hałasu kolejowego.	29
Rysunek 10. Obszary chronione na terenie Powiatu Raciborskiego.	58

WYKAZ SKRÓTÓW

GIOŚ-RWMS	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IOŚ-PIB	Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
KG PSP	Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
MŚ	Minister Środowiska

OSP	<i>Ochotnicza Straż Pożarna</i>
PEM	<i>Promieniowanie elektromagnetyczne</i>
PIG-PIB	<i>Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy</i>
PMŚ	<i>Państwowy Monitoring Środowiska</i>
POP	<i>Program Ochrony Powietrza</i>
ppk	<i>Punkt pomiarowo kontrolny</i>
PSP	<i>Państwowa Straż Pożarna</i>
PSSE	<i>Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna</i>
RDOŚ	<i>Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska</i>
RLM	<i>Równoważna liczba mieszkańców</i>
ZDR	<i>Zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej</i>
ZZR	<i>Zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej</i>

1. WSTĘP

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 z późn. zm.) Zarząd Powiatu co 2 lata powinien przedstawić Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028” został przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/267/2021 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 30 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”. Ustawa „Prawo ochrony środowiska” nie określa wymagań dotyczących formy i struktury sprawozdania z realizacji powiatowego Programu ochrony środowiska. W samym Programie założono, iż analiza realizacji programu polegać będzie przede wszystkim na monitorowaniu czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.).

W obowiązującym Programie Ochrony Środowiska założono, że system monitoringu dla powiatu powinien zawierać n/w działania, które pozwolą na bieżące monitorowanie jego realizacji:

1. systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
2. uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych; otrzymany materiał będzie służył przygotowaniu raportów,
3. przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
4. analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
5. analiza przyczyn odchyłeń oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
6. przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących.

2. ZAKRES DANYCH PODSTAWOWYCH, DOKUMENTY WEJŚCIOWE DO RAPORTU O STANIE ŚRODOWISKA W POWIECIE RACIBORSKIM ZA LATA 2022-2023

Dane podstawowe do sporządzenia Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego za lata 2022-2023 stanowią głównie:

- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028,
- sprawozdania opisowe z realizacji budżetu Powiatu Raciborskiego za lata 2022-2023,
- Raporty o stanie Powiatu Raciborskiego za 2022 i 2023 rok,
- raporty i roczne oceny stanu środowiska w województwie śląskim wykonywane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska (GIOŚ-RWMS) w Katowicach w 2022 i 2023 r.,
- rejestr form ochrony przyrody publikowany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska,
- informacje pozyskane ze Starostwa Powiatowego w Raciborzu,
- informacje pozyskane z gmin Powiatu Raciborskiego,
- informacje statystyczne GUS,
- opracowania własne.

3. POLITYKA EKOLOGICZNA 2030

Według Wytycznych Ministra Środowiska do przygotowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, w celu zapewnienia adekwatności i komplementarności poszczególnych POŚ, należy zadbać o ich spójność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi, w szczególności z:

- "Polityką ekologiczną państwa 2030", która jest najważniejszą strategią w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument stanowi podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Rolą "Polityki ekologicznej państwa" jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Cel główny "Polityki..." - *Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców* został przeniesiony wprost ze Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają o określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

4. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

Jakość poszczególnych obszarów interwencji powinna być nieustannie monitorowana, co ma na celu rejestrację oraz analizę krótko- i długoterminowych zmian zachodzących w systemach ekologicznych pod wpływem zmian klimatu, zanieczyszczeń i innych przejawów ingerencji człowieka. Analiza zebranych danych o jakości środowiska pozwala również na określenie zadań zmierzających do poprawy stanu ekologicznego wszystkich komponentów środowiska.

Coroczny monitoring środowiska na terenie Powiatu Raciborskiego prowadzony jest przez GIOŚ-RWMS w Katowicach. Wszelkie zmiany jakości środowiska jakie zaszły w okresie 2022-2023 zostały opisane i podsumowane w oparciu o publikacje GIOŚ-RWMS w Katowicach.

Powiat Raciborski położony jest w zachodniej części województwa śląskiego, leży nad rzeką Odrą, u północnych wrót Bramy Morawskiej, która położona jest na terenie Czech. Przez Bramę Morawską wiodły szlaki: Bursztynowy i Husarii Polskiej.

Powiat graniczy z powiatami: wodzisławskim, rybnickim, gliwickim województwa śląskiego oraz należącymi do województwa opolskiego powiatami: kędzierzyńsko-kozielskim oraz głubczyckim.

W skład Powiatu Raciborskiego wchodzi 8 gmin: miasto Racibórz – stolica powiatu, dwie gminy miejsko-wiejskie: Krzanowice i Kuźnia Raciborska oraz gminy wiejskie: Krzyżanowice, Nędza, Rudnik, Kornowac i Pietrowice Wielkie.

4.1. Powietrze atmosferyczne

Stan zanieczyszczenia powietrza jest jednym z najbardziej zmiennych stanów środowiska. W znaczącym stopniu zależy od wielkości chwilowych emisji ze źródeł zlokalizowanych na danym terenie oraz od wielkości transgranicznej migracji zanieczyszczeń. Rozprzestrzenianie zanieczyszczeń w atmosferze determinowane jest warunkami meteorologicznymi, w tym intensywnością turbulencji wywołanej czynnikami mechanicznymi i termicznymi oraz własnościami fizyczno-chemicznymi atmosfery. Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska*, do 30 kwietnia każdego roku, GIOŚ-RWMS dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref. Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są dotrzymane dopuszczalne poziomy) lub utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Oceny i obserwacji zmian dokonuje GIOŚ-RWMS w Katowicach w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 października 2019 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2019 poz. 1931) oraz ustawy *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 z późn. zm.)

Oceny za lata 2022-2023 wykonano zgodnie z podziałem kraju, w którym strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji (strefa śląska).

Klasyfikacji stref za rok 2022 i 2023 wykonano w następujących klasach:

- **klasa A** - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- **klasa C** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza;

Poniżej w tabeli i na wykresach podano wartości emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Raciborskiego w latach 2010-2023:

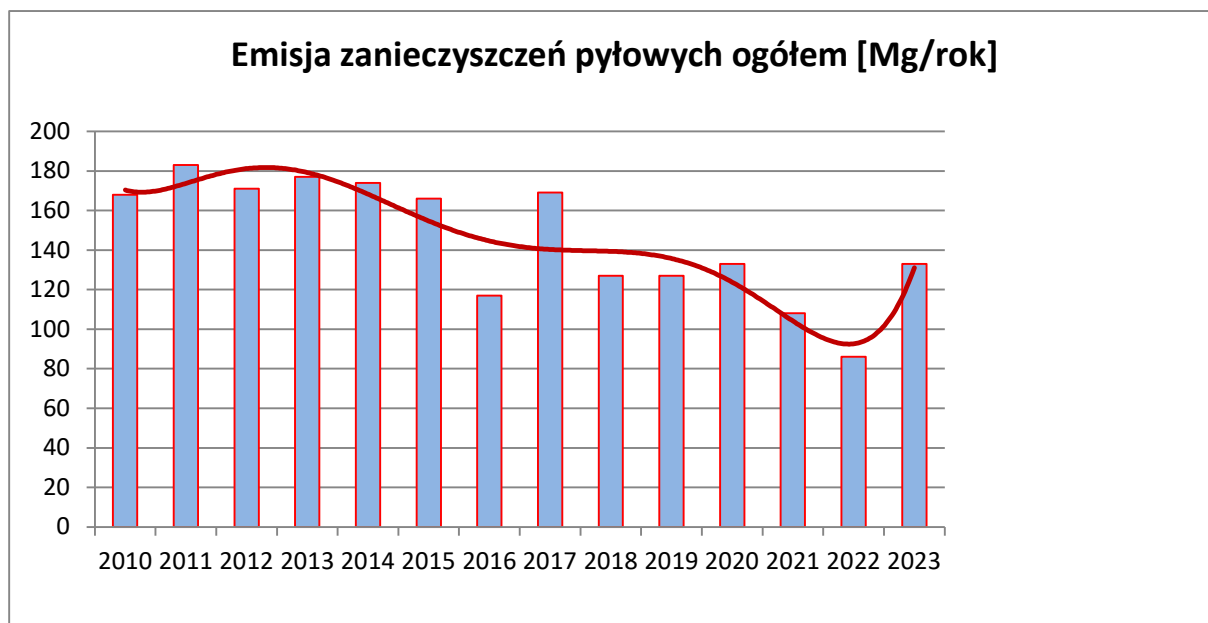
RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Tabela 1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Powiatu Raciborskiego.

Emisja zanieczyszczeń	Ilość zanieczyszczenia w Mg/rok													
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
pyłowych:														
ogółem	168	183	171	177	174	166	117	169	127	127	133	108	86	133
ogółem na 1km ² powierzchni	0,31	0,34	0,31	0,33	0,32	0,31	0,22	0,31	0,23	0,23	0,24	0,20	0,16	0,24
ze spalania paliw	125	135	121	137	139	128	91	141	99	102	98	66	58	93
krzemowe	2	2	5	3	3	3	3	3	4	0	0	0	0	0
węglowo-grafitowe, sadza	37	42	43	34	30	33	22	24	23	23	33	41	27	39
gazowych:														
ogółem	105 702	103 881	108 787	109 431	87 545	93 894	99 836	98 912	86 099	80 191	77 358	106 205	87 399	88 399
ogółem (bez dwutlenku węgla)	1 605	1 885	1 872	1 350	1 161	1 207	864	1 280	1 303	1 200	872	679	814	823
niezorganizowana	0	2	1	1	1	1	2	1	6	0	1	1	1	51
dwutlenek siarki	338	309	341	377	353	374	312	306	286	261	322	279	288	276
tlenki azotu	166	143	154	161	134	152	128	125	120	120	116	143	138	132
tlenek węgla	1 023	1 322	1 281	751	609	626	402	827	881	773	396	228	355	306
dwutlenek węgla	104 097	101 996	106 915	108 081	86 384	92 687	98 972	97 632	84 796	78 991	76 486	105 526	87 118	87 576

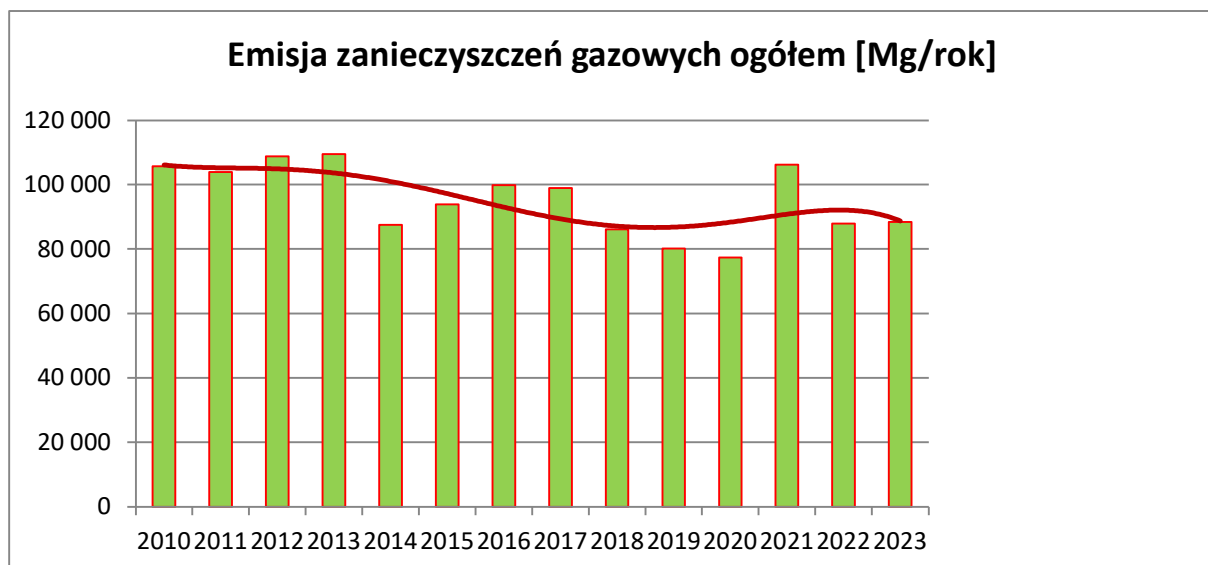
Źródło: www.stat.gov.pl

Rysunek 1. Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Raciborskiego w latach 2010-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Raciborskiego w latach 2010-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni lat 2010-2023 emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych z terenu Powiatu Raciborskiego ulegała systematycznemu zmniejszeniu (wzrost w 2017 i 2023 r.), emisja zanieczyszczeń gazowych natomiast charakteryzowała się okresową zmiennością (asymptotycznie ulegała zmniejszeniu – wyjątek – wzrost emisji w 2021 roku).

Jakość powietrza atmosferycznego

Na terenie Powiatu Raciborskiego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach w latach 2020-2023 roku prowadził bezpośredni monitoring jakości powietrza na stacji pomiarowej w Raciborzu przy ul. Wojska Polskiego 8. W ocenie rocznej wykorzystano pomiary automatyczne: NO₂, SO₂, PM10 i PM2,5.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

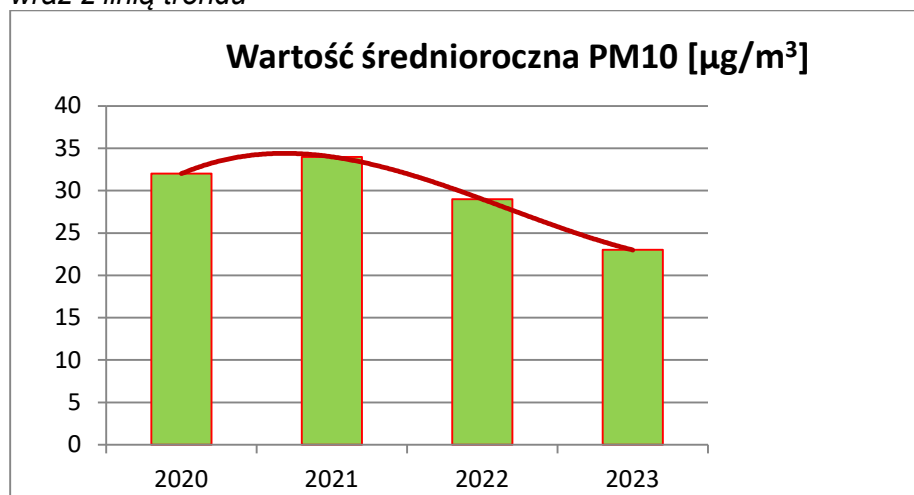
Tabela 2. Wyniki pomiarów na stacji pomiarowej w Raciborzu w latach 2020-2023.

Stacja pomiarowa	2020	2021	2022	2023	Poziom dopuszczalny
<i>Pył zawieszony PM10 – wartość średnioroczna</i>					
Racibórz, ul. Wojska Polskiego 8	32	34	29	23	40 µg/m ³
<i>Pył zawieszony PM10 – liczba dni z przekroczeniami poziomu stężeń 24h</i>					
Racibórz, ul. Wojska Polskiego 8	51	60	47	20	dopuszczalna częstość przekraczania: 35 dni
<i>Pył zawieszony PM2,5 – wartość średnioroczna</i>					
Racibórz, ul. Wojska Polskiego 8	25	28	23	19	20 µg/m ³
<i>Dwutlenek azotu - wartość średnioroczna</i>					
Racibórz, ul. Wojska Polskiego 8	18	18	17	-	40 µg/m ³
<i>Dwutlenek siarki – stężenie 24-godz. S24</i>					
Racibórz, ul. Wojska Polskiego 8	0	0	0	0	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2020, 2021, 2022 i 2023 GIOS-RWMS Katowice

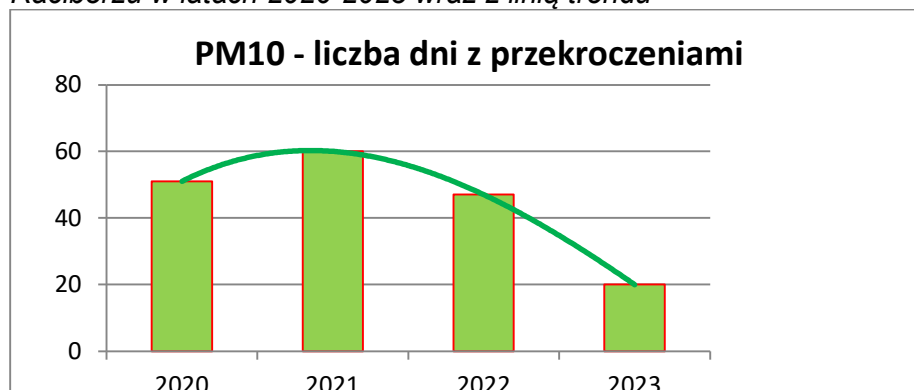
Wartość średnioroczna stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ w 2023 roku wyniosła 23 µg/m³, przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m³ i była niższa od wartości średniorocznej z roku 2022 o 6 µg/m³. Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM₁₀ była niższa niż dopuszczalna częstość i wynosiła w Raciborzu 20 dni (spadek w odniesieniu do roku 2022 o 27 dni) - wartość dopuszczalna: 35 dni.

Rysunek 3. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ w Raciborzu w latach 2020-2023 wraz z linią trendu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ-RWMŚ.

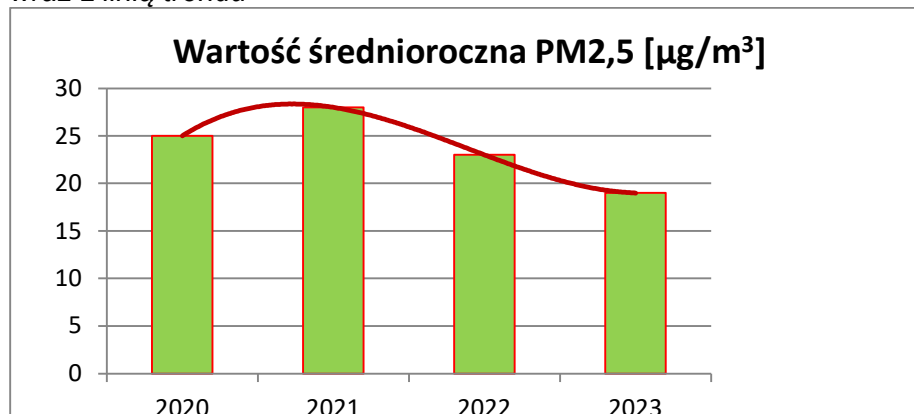
Rysunek 4. Liczba dni z przekroczeniami wartości średniodobowej dla pyłu zawieszonego PM₁₀ w Raciborzu w latach 2020-2023 wraz z linią trendu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ-RWMŚ.

Wartość średnioroczna stężeń pyłu PM_{2,5} w 2023 roku wyniosła 19 µg/m³, przy wartości dopuszczalnej 20 µg/m³ i była niższa o 4 µg/m³ w odniesieniu do roku 2022.

Rysunek 5. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} w Raciborzu w latach 2020-2023 wraz z linią trendu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ-RWMŚ.

Rok 2022 – klasyfikacja stref:

Tabela 3. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2022.

Strefa	Ochrona zdrowia											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa śląska	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	C ¹ ²

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2022, GIOŚ-RWMS Katowice.

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

2) Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa śląska uzyskała klasę C, pozostałe strefy klasę A

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2022”, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, obszar Powiatu Raciborskiego (w ramach strefy śląskiej) został zakwalifikowany: wg kryterium ochrony zdrowia:

- do **klasy A** ze względu na brak przekroczeń odpowiednio poziomów dopuszczalnych SO₂, NO₂, CO, Pb, C₆H₆, As, Cd, Ni, O₃ co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- do **klasy C** z powodu przekroczeń poziomów dopuszczalnych PM10 i B(a)P,
- do **klasy C1** ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego. PM2,5.

Rok 2023 – klasyfikacja stref:

Tabela 4. Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2021.

Strefa	Ochrona zdrowia											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa śląska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A ¹ ²

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ-RWMS Katowice.

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

2) Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa śląska uzyskała klasę C

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2023”, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, obszar Powiatu Raciborskiego (w ramach strefy śląskiej) został zakwalifikowany: wg kryterium ochrony zdrowia:

- do **klasy A** ze względu na brak przekroczeń odpowiednio poziomów dopuszczalnych SO₂, NO₂, CO, Pb, C₆H₆, PM10, As, Cd, Ni, O₃ co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- do **klasy A1** ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego. PM2,5,
- do **klasy C** z powodu przekroczeń poziomów dopuszczalnych B(a)P,

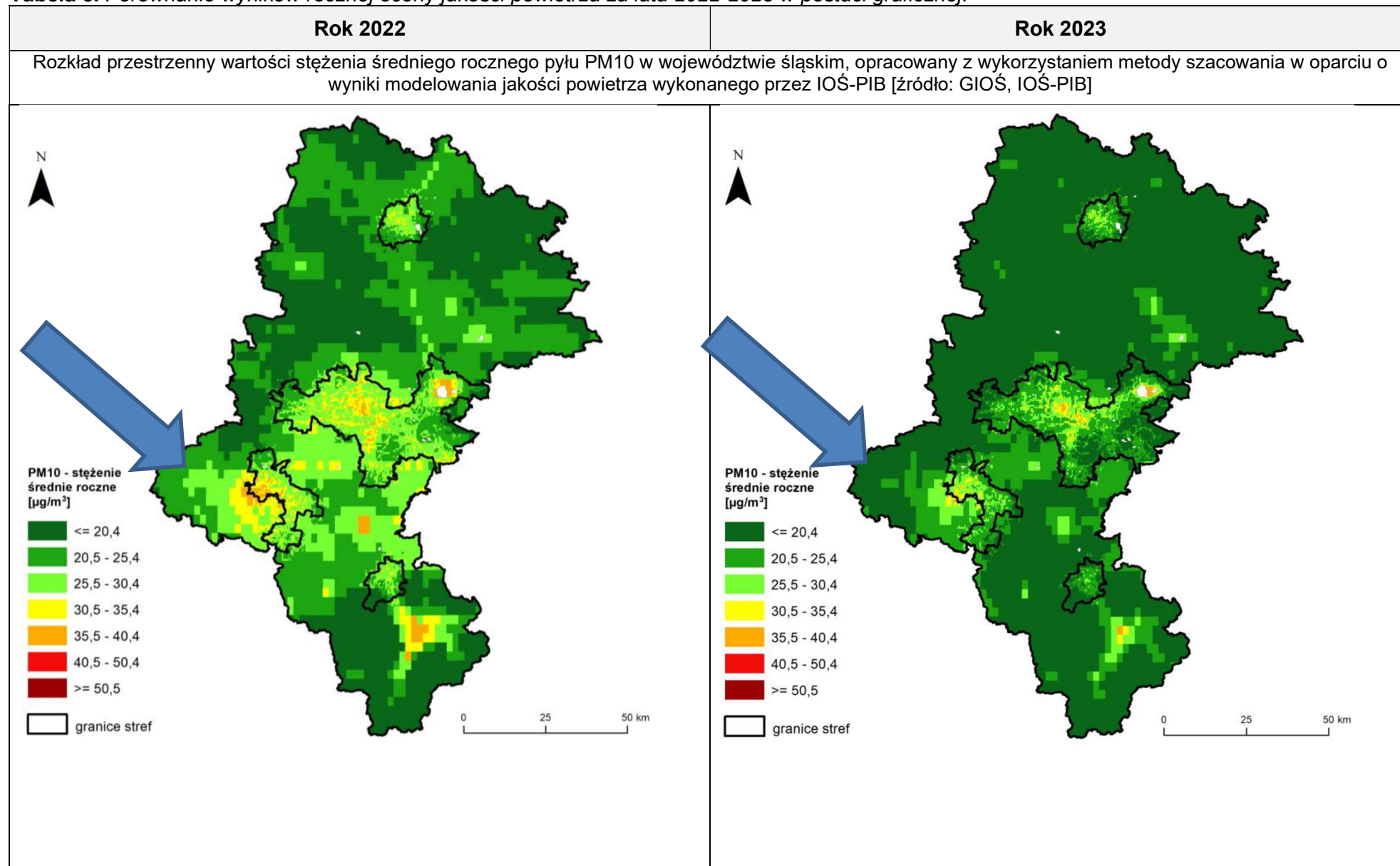
Podsumowanie monitoringu jakości powietrza za lata 2022-2023:

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie Powiatu Raciborskiego są:

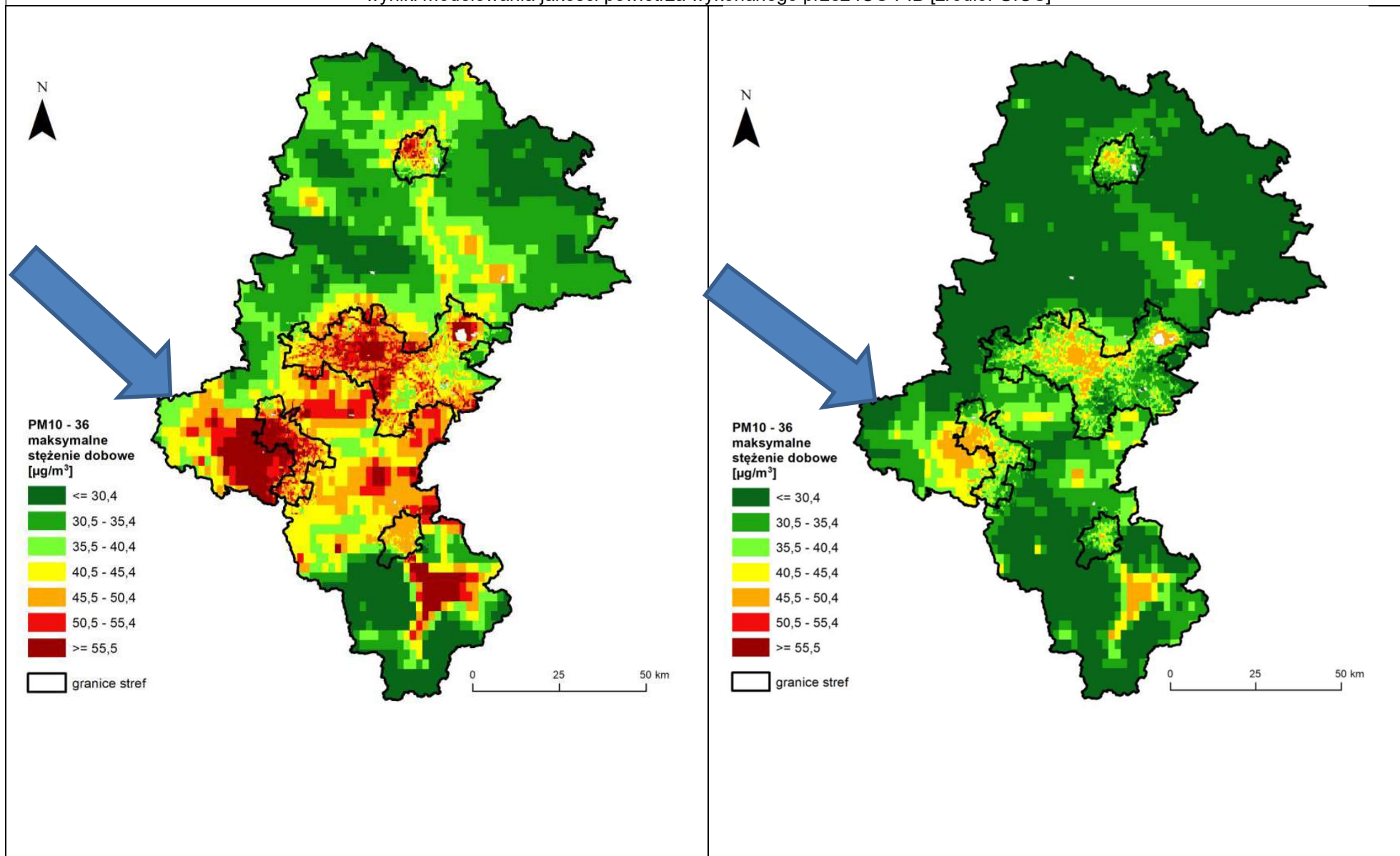
1. źródła komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,
2. źródła przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych.
3. zanieczyszczenia napływające spoza terenu powiatu, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru,
4. źródła transportowe (liniowe) – emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,
5. pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu.

Porównanie jakościowe wyników rocznej oceny jakości powietrza za lata 2022-2023 w postaci graficznej przedstawiają rysunki w tabeli poniżej:

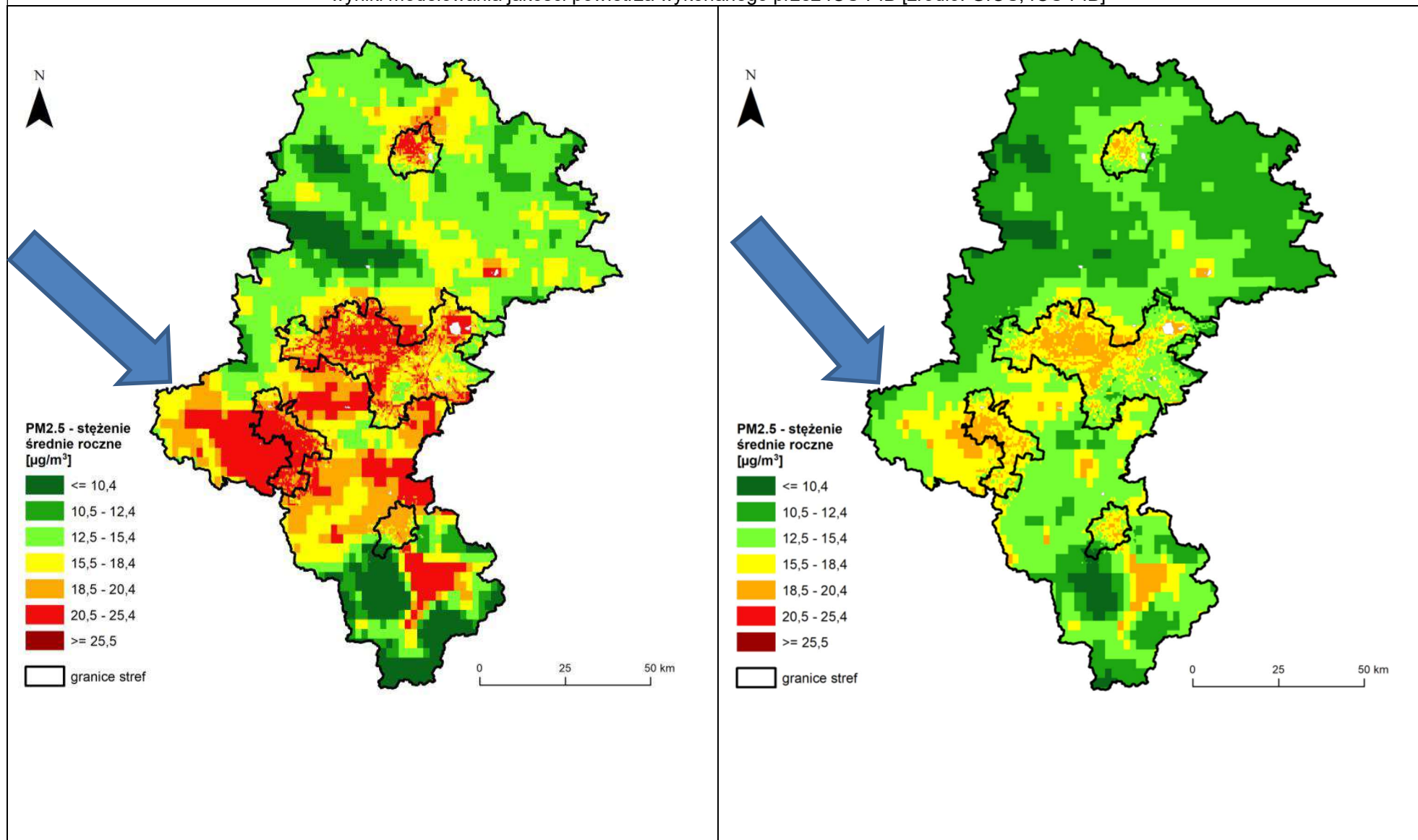
Tabela 5. Porównanie wyników rocznej oceny jakości powietrza za lata 2022-2023 w postaci graficznej.

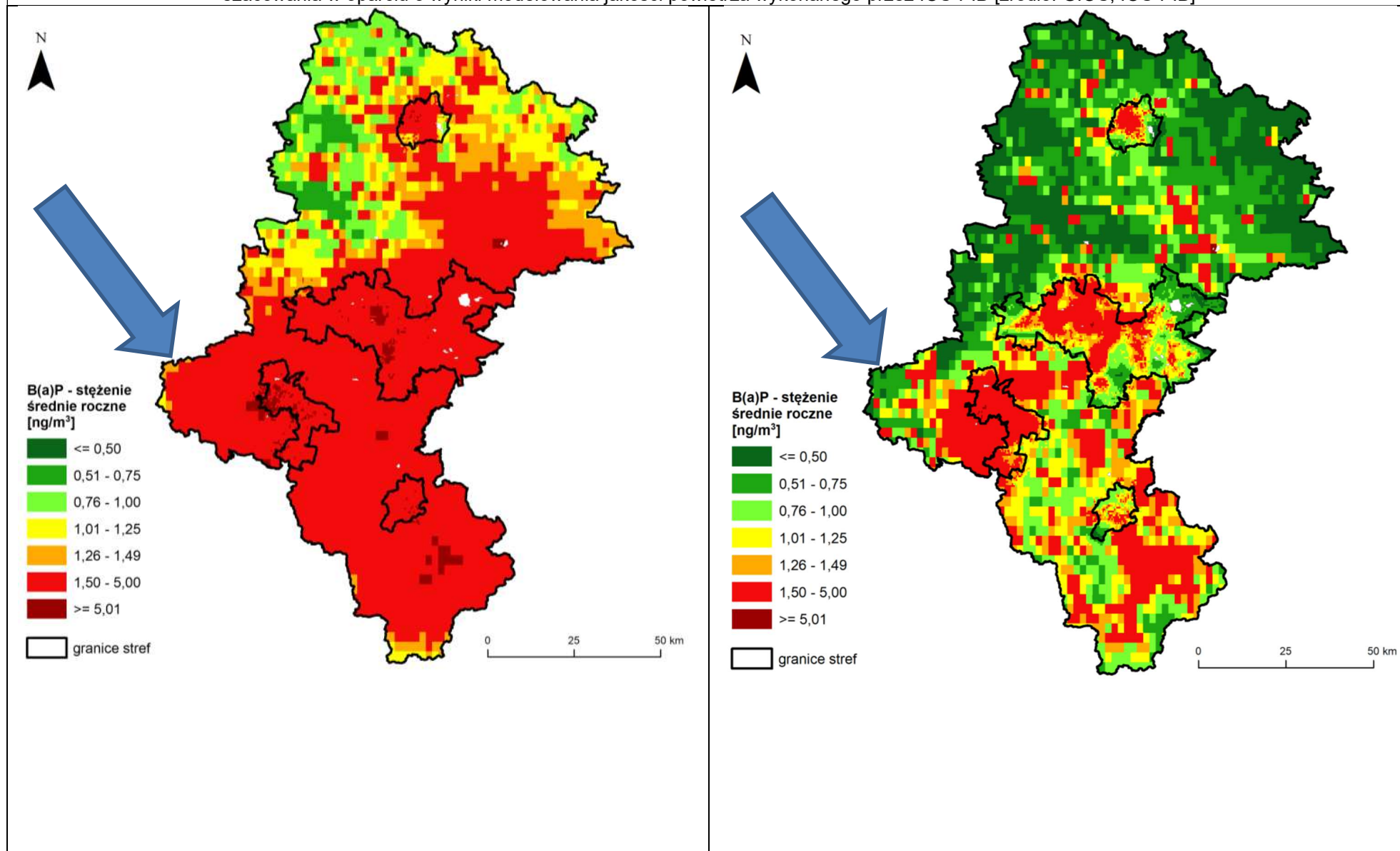
Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania, w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ]

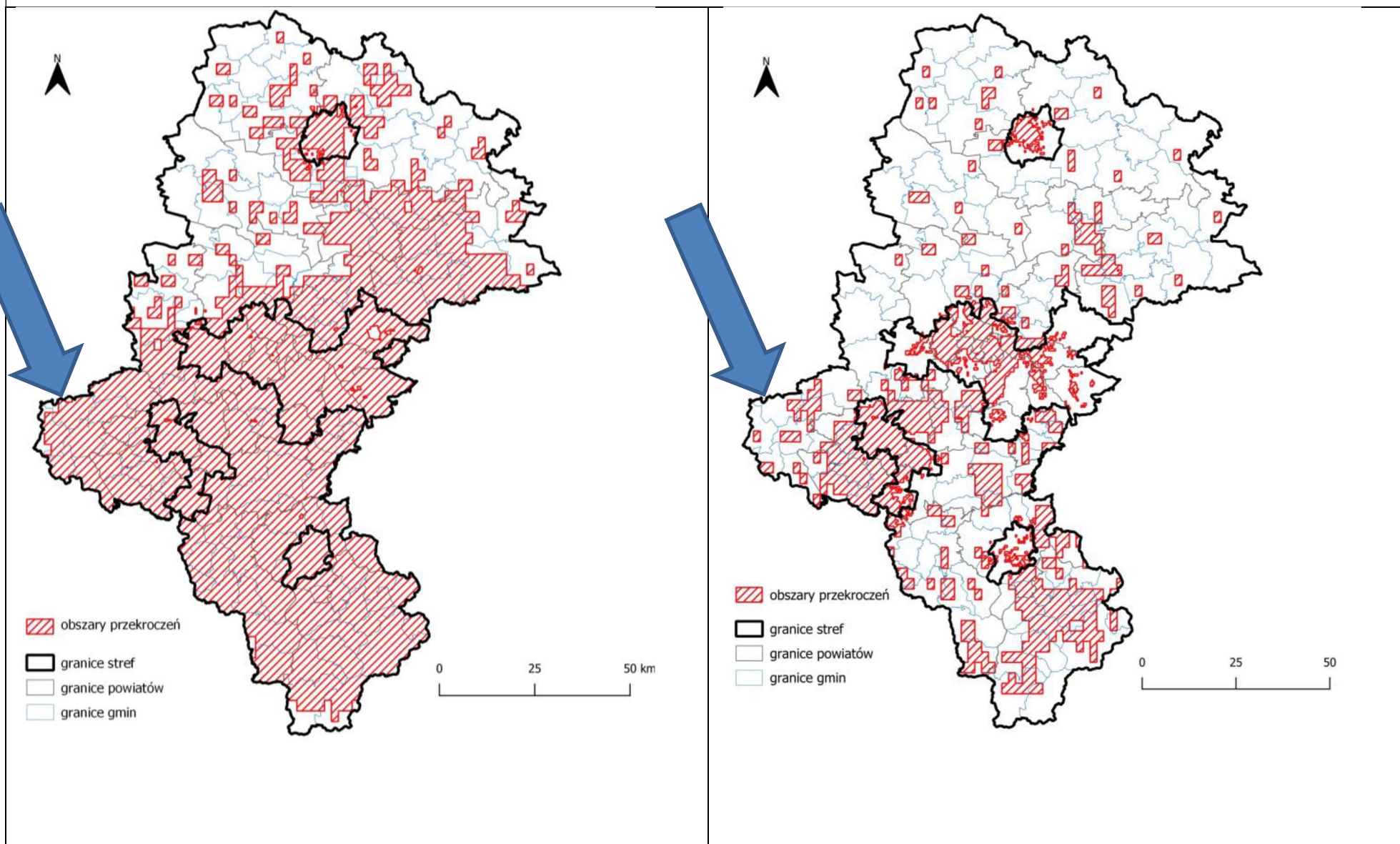
Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM_{2,5} w województwie śląskim, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

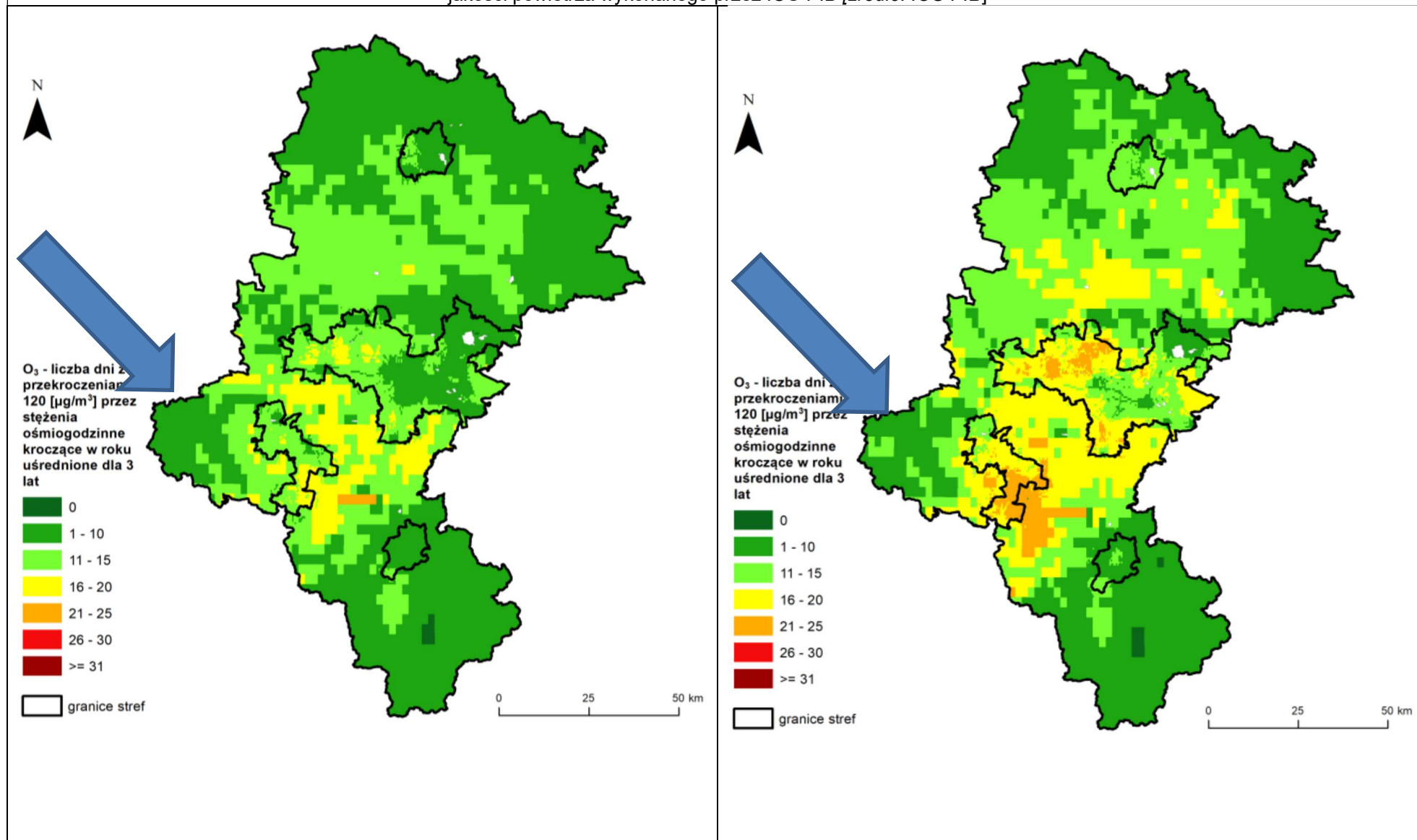
Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w województwie śląskim, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

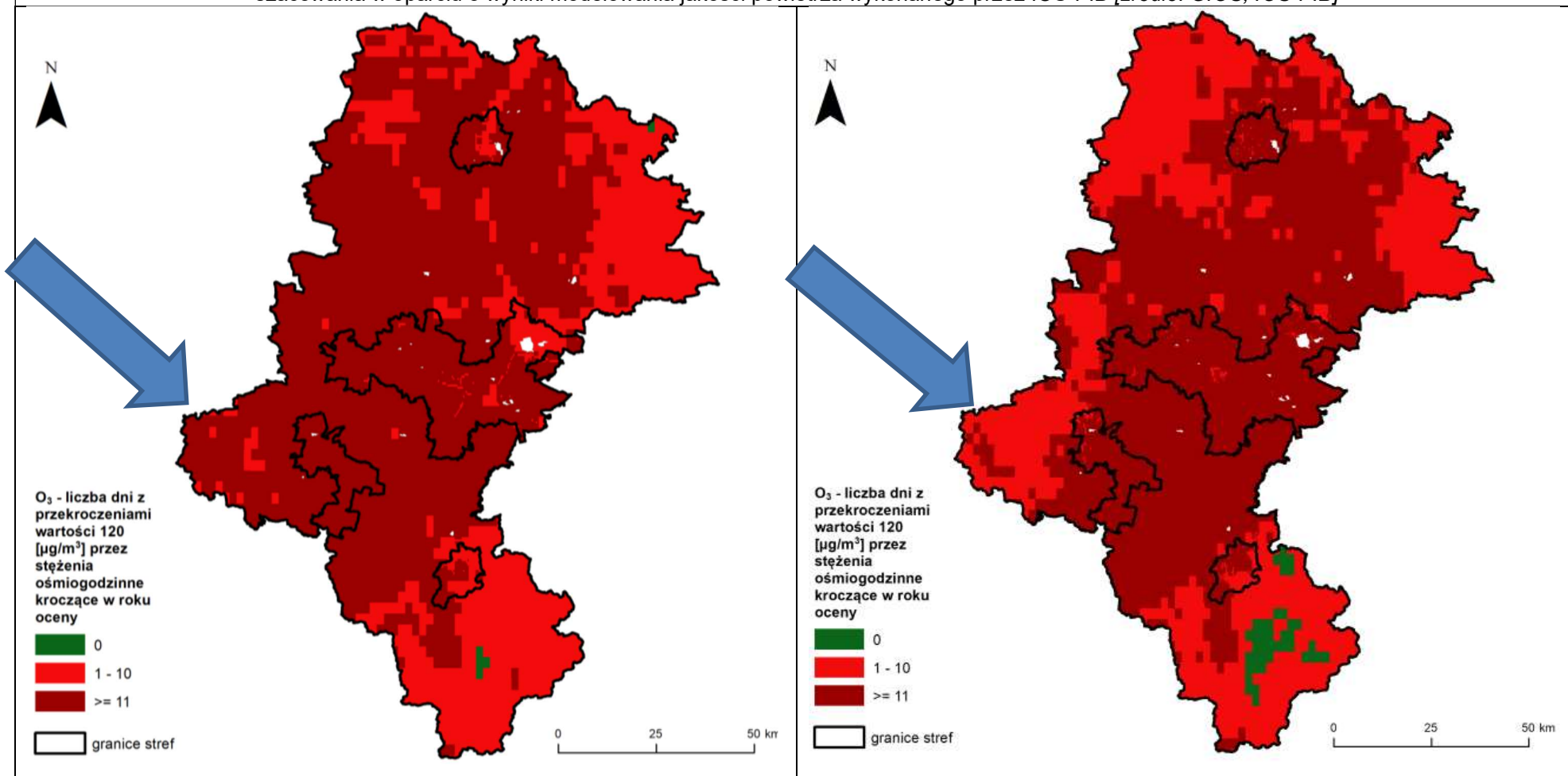
Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie śląskim [źródło: GIOŚ]

Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu docelowego O_3 na obszarze województwa śląskiego – średnia z 3 lat, będący wynikiem modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: IOŚ-PIB]

Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu celu długoterminowego O₃ na obszarze województwa śląskiego, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

dd

4.2. Klimat akustyczny

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. roku *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 z późn. zm.) traktuje hałas jako zanieczyszczenie, wobec którego należy przyjmować takie same ogólne zasady postępowania, jak dla pozostałych zanieczyszczeń i związanych z nimi dziedzin ochrony środowiska.

Wartości dopuszczalne poziomów hałasu określają:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. (Dz.U. 2014 r. poz. 112 - tekst jednolity) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 21 grudnia 2005 roku w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. 2005 Nr 263, poz. 2202 z późn. zm.),
- wspólnotowe regulacje prawne, w tym Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25.06.2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku.

Stan środowiska, ze względu na jego zanieczyszczenia hałasem, określa się za pomocą tzw. klimatu akustycznego. Klimat akustyczny to zespół zjawisk akustycznych kształtowanych przede wszystkim przez źródła hałasu takie jak:

- transport drogowy, kolejowy, lotniczy,
- przemysł,
- przesył energii elektrycznej o wysokich napięciach.

Dopuszczalne poziomy hałasu określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} , L_N , L_{AeqD} i L_{AeqN} są zróżnicowane w zależności od rodzaju terenu, rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu oraz okresów, do których odnoszą się poziomy hałasu, jako czas odniesienia.

Tabela 6. Dopuszczalne poziomy hałasu krótko i długoterminowego w środowisku powodowanego przez drogi lub linie kolejowe wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} oraz L_{DWN} i L_N .

Klasa standardu akustycznego	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		krótkoterminowego		długoterminowego	
		L_{AeqN}	L_{AeqN}	L_{DWN}	L_N
1.	A. Strefa ochronna „A uzdrowiska B. Tereny szpitali poza miastem	50	45	50	45
2.	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	61	56	64	59
	B. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży				
	C. Tereny domów opieki społecznej				
	D. Tereny szpitali w miastach				
3.	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	65	56	68	59
	B. Tereny zabudowy zagrodowej				
	C. Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe				
	D. Tereny mieszkaniowo – usługowe				
4.	A. Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	70	65

Źródło: GIOŚ-RWMS.

Natężenie hałasu w środowisku określa się wartością poziomu dźwięku mierzoną w decybelach (dB). Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest równoważny poziom dźwięku, który również może być wyznaczony jako suma poziomów odnoszących się do różnych źródeł. Równoważny poziom dźwięku ściśle związany jest również z czasem jego trwania.

Mapy akustyczne, których opracowanie jest wymagane przepisami prawa (ustawa–Prawo ochrony środowiska), z uwagi na zapewnienie jednolitości formy i treści mapy, a także porównywalności wyników, muszą być oparte o określone w przepisach, wspólne dla wszystkich wskaźniki.

Wskaźnikami tymi są L_{DWN} oraz L_N .

– L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich dób w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych), z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰); wskaźnik ten służy do określenia ogólnej dokuczliwości hałasu,

– L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A, wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich pór nocy (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰) w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych); wskaźnik ten służy do określenia zaburzenia snu.

Wykonywany w okresach 5 letnich Generalny Pomiar Ruchu (GPR) w obrębie Powiatu - na drogach krajowych i wojewódzkich wykazuje duży i systematyczny wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego. Wyniki pomiarów wykonywanych na drogach w 2005, 2010, 2015 i 2020 roku przedstawia tabela poniżej:

Tabela 7. Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Powiatu Raciborskiego.

Nr drogi	Odcinek	Rok				Wzrost natężenia ruchu [%]
		2005	2010	2015	2020	
45	Gr. woj. – Racibórz DW935	3 486	4 218	4 872	4 924	1,06
	Racibórz DW935 – Racibórz DW 916	6 302	7 066	7 178	8 807	22,7
	Racibórz DW916 – Racibórz DW917	5 799	7 806	8 087	9 520	17,7
	Krzyżanowice – Racibórz DW917	2 926	4 642	5 097	6 501	27,5
78	Gorzyce – Zabelków	3 645	5 173	5 714	6 393	11,9
	Zabelków – gr. Państwa	4 088	3 284	2 493	3 057	22,6
416	Gr. woj. – Pietrowice Wielkie	4 286	4 033	4 626	5 314	14,9
	Pietrowice Wielkie – DW417	4 690	3 856	3 990	5 074	27,2
	DW417 – Racibórz DK45	5 176	6 581	7 478	9 789	30,9
417	Gr. woj. – Krowiarki	655	691	654	1 040	59,0
	Krowiarki – Pawłów	782	1 031	1 083	1 437	32,7
	Pawłów - Racibórz	2 363	2 620	3 417	4 354	27,4
421	Nędza - Ciechowice	1 094	1 178	1 193	1 182	-0,92
	Gr. woj. - Lasaki	452	382	391	694	77,5
	Lasaki - Ciechowice	261	563	549	712	29,7
425	Kuźnia Raciborska - Rudy	2 716	1 937	4 135	2 840	-31,3
	Gr. woj. – Kuźnia Raciborska	2 613	2 167	2 294	3 152	37,4
915	Racibórz - Ciechowice	1 024	1 658	1 757	1 772	0,85
916	Racibórz DK45 – Racibórz kier. Pietrowice Wlk.	3 806	4 595	5 730	6 785	18,4
	Racibórz kier. Pietrowice Wlk. – gr. Państwa	1 858	1 970	612	3 098	406,2
917	Racibórz Sudół – Krzanowice	953	1 146	3 313	918	-72,3
	Krzanowice – gr. Państwa	840	192	1 084	343	-68,4
919	Racibórz – Racibórz DW 915	11 524	7 493	12 694	10 473	-17,5
	Nędza - Rudy	2 766	3 994	4 283	4 956	15,7
	Rudy – Bargłówka (Przerycie)	3 400	5 578	5 939	6 826	14,9
	Rudy DW425 – Rudy DW920	3 703	6 852	7 526	8 509	13,1
	Racibórz - Babice	6 470	5 949	7 696	8 151	5,9
	Babice - Nędza	4 049	5 770	5 287	7 274	37,6
920	Rudy DW919 – gr. Rybnika	2 558	3 640	3 558	4 743	33,3
921	Bargłówka – Pilchowice	2 253	2 050	2 400	2 579	7,5

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

922	Nędza DW422 – Nędza DW919	2 410	3 464	4 362	3 837	-12,0
	Kuźnia Raciborska - Nędza	2 434	2 977	2 898	4 531	56,3
923	Nowa Wieś - Rzuchów	1 356	1 562	1 064	1 256	18,0
933	Rzuchów - Pszów	4 032	4 421	4 456	2 873	-35,5
935	Rzuchów – gr. Rybnika	7 286	6 618	7 175	6 387	-11,0
	Rzuchów DW933 – Rzuchów DW923	6 479	6 141	7 220	2 305	-68,1
	Racibórz DK45 – Racibórz DW919	10 516	17 697	18 467	16 584	-10,2
936	Krzyżanowice - Syrynia	5 417	2 486	2 912	3 189	9,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GPR 2005, 2010, 2015 i 2020 GDDKiA

Kolor czerwony – wzrost natężenia ruchu, kolor zielony – spadek natężenia ruchu

W latach 2022-2023 liczba zarejestrowanych pojazdów mechanicznych w Powiecie Raciborskim wyniosła:

- 2022: 95 953 szt.
- 2023: 98 929 szt.

Wzrastająca liczba pojazdów pociąga za sobą wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz zwiększony poziom hałasu.

Nowy „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego” (POŚpH) został przyjęty uchwałą nr VII/3/4/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 czerwca 2024 r. Program stanowi kontynuację działań podjętych przez Urząd Marszałkowski w poprzednim Programie ochrony środowiska przed hałasem.

Podstawowym źródłem danych wykorzystywanych w tworzeniu programów ochrony środowiska przed hałasem stanowią strategiczne mapy hałasu (SMH), które są opracowywane przez zarządzających drogami i liniami kolejowymi. Celem programu jest:

- poprawa klimatu akustycznego w środowisku poprzez określenie działań ograniczających poziom hałasu tam, gdzie jest to konieczne na terenie miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz wzdłuż głównych dróg i głównych linii kolejowych, tzw. ochrona czynna,
- zachowanie korzystnych warunków akustycznych w środowisku, tzw. ochrona bierna.

Opracowany POŚpH stanowi kompleksowe podsumowanie stanu klimatu akustycznego na terenie województwa śląskiego (w tym Powiatu Raciborskiego) wraz z określeniem działań naprawczych, które powinny zostać podjęte w trakcie obowiązywania tego dokumentu oraz wskazaniem obszarów, na które trzeba zwrócić szczególną uwagę przy planowaniu kolejnych inwestycji. Stan klimatu akustycznego został określony na podstawie sporządzonych w roku 2022 strategicznych mapach hałasu (SMH) w ramach tzw. IV rundy mapowania.

W ramach przygotowania POŚpH przeanalizowane zostały aktualne programy strategiczne, programy ochrony środowiska oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pod kątem wymagań związanych z ochroną przed hałasem dla danego odcinka drogi.

Podstawowym celem realizacji kierunków i działań zapisanych w POŚpH jest wyznaczenie najbardziej racjonalnych działań, których realizacja obniży ponadnormatywny poziom hałasu wzdłuż dróg i linii kolejowych do poziomu dopuszczalnego. Konsekwencją zmniejszenia szkodliwego oddziaływania i dokuczliwości hałasu powinna być poprawa warunków komfortu życia mieszkańców na tych obszarach.

W oparciu o dane i wnioski wynikające z SMH, dokonanej oceny realizacji poprzedniego POH oraz analizy materiałów, dokumentów i publikacji wykorzystanych do opracowania Programu określone zostały działania w zakresie ograniczenia poziomu hałasu w środowisku. Działania te, zgodnie z *Wytycznymi oceny wskaźników zdrowotnych hałasu w środowisku*, zostały określone w oparciu o wartości wskaźników zdrowotnych wyznaczonych w obrębie pojedynczego obszaru jednostkowego o wymiarze 500 x 500 m (zgodnie ze wskazaną przez GIOS, ściśle zdefiniowaną siatką kwadratów, jednakową dla wszystkich źródeł hałasu komunikacyjnego na obszarze całego kraju). Celem wyznaczenia obszarów jednostkowych było zestawienie przestrzenne wyników, których użyto do wytypowania obszarów o wyższym priorytecie w odniesieniu do działań naprawczych.

Wskaźniki zdrowotne, które posłużyły do wyznaczenia liczby osób dotkniętych szkodliwymi skutkami hałasu zestawiono poniżej (w celu zidentyfikowania dominujących źródeł hałasu na terenie województwa wykorzystano statystyczne wskaźniki dotyczące wpływu hałasu na mieszkańców):

- całkowita liczba osób dotkniętych znaczną dokuczliwością hałasu – N_{HA} ,
- całkowita liczba osób dotkniętych znacznymi zaburzeniami snu – N_{HSD} ,
- całkowita liczba osób dotkniętych chorobą niedokrwienną serca – N_{IHD} .

Zgodnie z aktualnym stanem wiedzy i badań naukowych, wskaźniki N_{HA} i N_{HSD} mają zastosowanie dla wszystkich źródeł hałasu komunikacyjnego (pochodzącego od dróg, linii kolejowych i tramwajowych oraz lotnisk), podczas gdy wskaźnik N_{IHD} stosuje się wyłącznie w przypadku hałasu drogowego. Wartości wskaźników zostały obliczone na podstawie wyników wszystkich strategicznych map hałasu będących podstawą merytoryczną do POŚpH.

Zestawienie powierzchni przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu przedstawia tabela poniżej:

Tabela 8. Zestawienie powierzchni przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu dróg na terenie Powiatu Raciborskiego ujętych w POŚpH.

Rodzaj hałasu/ zarządca	Powierzchnia przekroczeń wskaźnika L_{DWN} [km ²]	Powierzchnia przekroczeń wskaźnika L_{DWN} [km ²]	Szacunkowa liczba osób zamieszkująca na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu – wskaźnik L_{DWN}	Szacunkowa liczba osób zamieszkująca na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu – wskaźnik L_N
Drogi będące w zarządzie GDDKiA				
Hałas drogowy	0,160	0,120	800	700
Drogi będące w zarządzie ZDW w Katowicach				
Hałas drogowy	0,080	0,060	400	300
Linie kolejowe				
Hałas kolejowy	0,007	0,003	0	0

Źródło: POŚpH dla województwa śląskiego 2024

W celu zidentyfikowania dominujących źródeł hałasu na terenie Powiatu Raciborskiego wykorzystano statystyczne wskaźniki dotyczące wpływu hałasu na mieszkańców, tj.:

- całkowita liczba osób dotkniętych znaczną dokuczliwością hałasu – N_{HA} ,
- całkowita liczba osób dotkniętych znacznymi zaburzeniami snu – N_{HSD} ,
- całkowita liczba osób dotkniętych chorobą niedokrwienną serca – N_{IHD} .

Zgodnie z aktualnym stanem wiedzy i badań naukowych, wskaźniki N_{HA} i N_{HSD} mają zastosowanie do wszystkich źródeł hałasu komunikacyjnego (drogi, linie kolejowe i tramwajowe oraz lotniska), podczas gdy wskaźnik N_{IHD} dotyczy wyłącznie hałasu drogowego. W poniższej tabeli zestawiono całkowitą liczbę osób dotkniętych szkodliwymi skutkami hałasu w odniesieniu do ww. wskaźników na terenie Powiatu Raciborskiego.

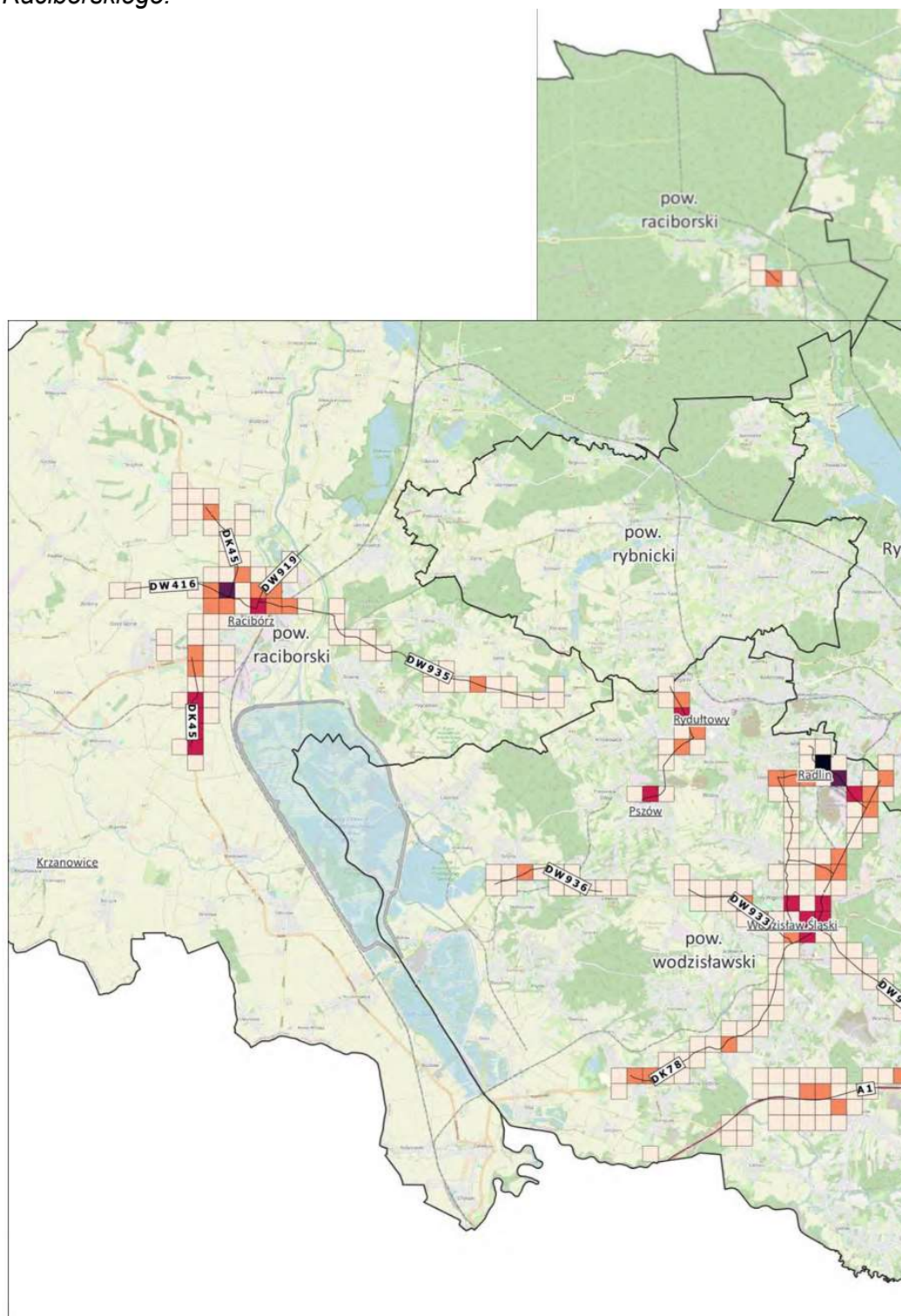
Tabela 9. Całkowita liczba osób dotkniętych szkodliwymi skutkami hałasu, obliczona na podstawie danych ze strategicznych map hałasu – wskaźniki N_{HA} , N_{HSD} , N_{IHD} – Powiat Raciborski.

Lp.	Wskaźnik	Wartość wskaźnika dla Powiatu Raciborskiego
Hałas drogowy		
1.	N_{HA} drogowy	1 444
2.	N_{HSD} drogowy	413
3.	N_{IHD}	1
Hałas kolejowy		
1.	N_{HA} kolejowy	255
2.	N_{HSD} kolejowy	81

Źródło: POŚpH dla województwa śląskiego 2024

Na terenie Powiatu Raciborskiego, w odniesieniu do wskaźników L_{DWN} i L_N , dominującym źródłem hałasu jest hałas drogowy. Hałas ten wyróżnia się na tle innych źródeł, zarówno pod względem powierzchni obszarów, jak i liczby mieszkańców znajdujących się w strefie przekroczeń dopuszczalnych wartości wskaźników oceny hałasu. W celu zidentyfikowania dominujących źródeł hałasu na terenie powiatu wykorzystano wskaźnik N_{HA} , który obrazuje liczbę osób dotkniętych znaczną dokuczliwością hałasu. Rysunki poniżej prezentują wartości wskaźnika N_{HA} na obszarach w postaci kwadratów o boku 500 m x 500 m na terenie Powiatu Raciborskiego.

Rysunek 6. Wartości wskaźnika N_{HA} , w odniesieniu do hałasu drogowego na terenie Powiatu Raciborskiego.

Wartość wskaźnika N_{HA} :

- < 25
- 25 - 49
- 50 - 99
- 100 - 199
- ≥ 200

Mapa wskaźnika N_{HA}
– hałas drogowy

Arkusz 9/14

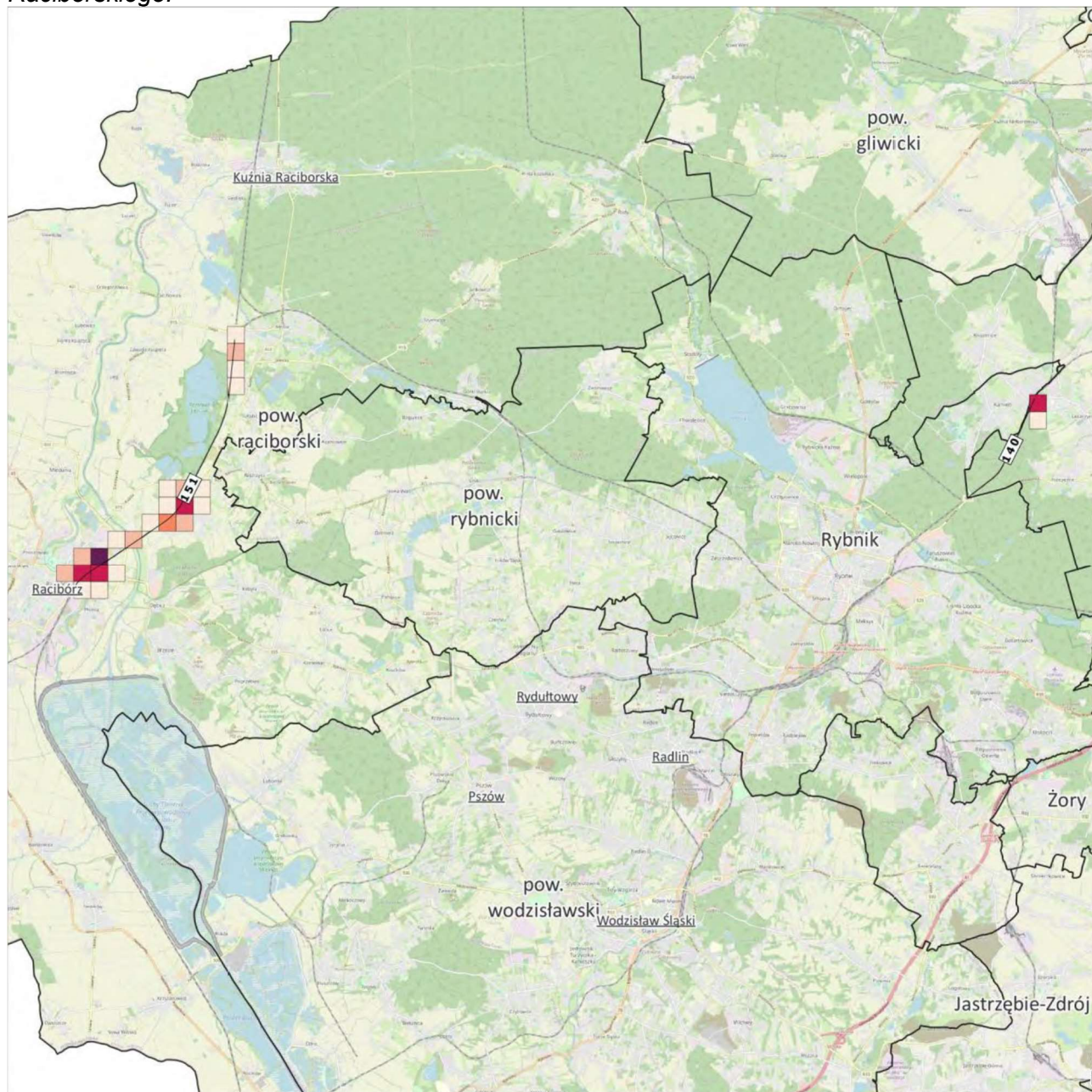
0 2 4 km

Źródło podkladu: © autorzy OpenStreetMap

Źródło: POŚPH dla województwa śląskiego 2024

Rysunek 7. Wartości wskaźnika N_{HA} , w odniesieniu do hałasu kolejowego na terenie Powiatu Raciborskiego.

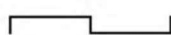
Wartość wskaźnika N_{HA} :

Mapa wskaźnika N_{HA}
– hałas kolejowy

Arkusz 4/5

0 2 4 km

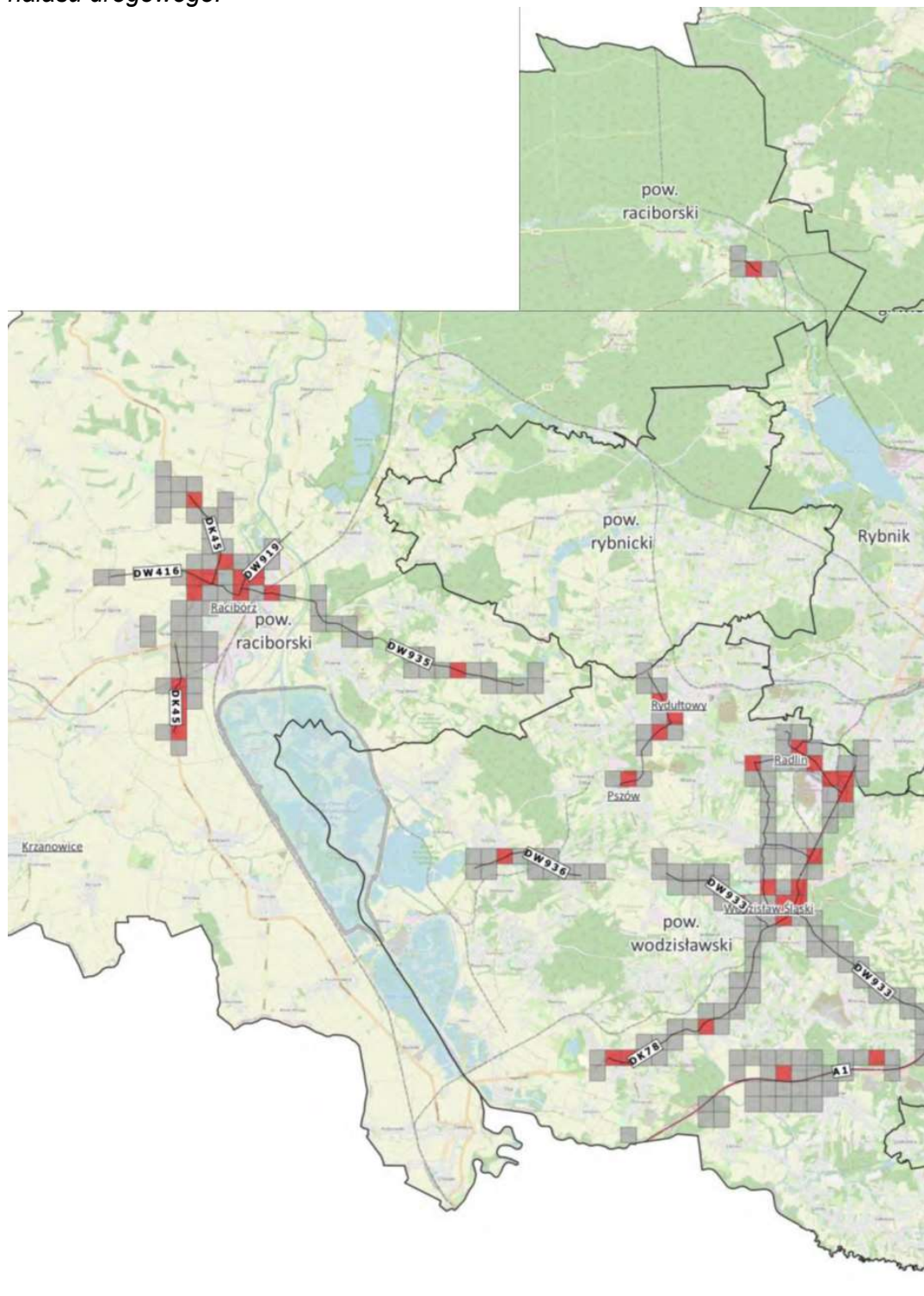
Źródło podkładu: © autorzy OpenStreetMap

Źródło: POŚpH dla województwa śląskiego 2024

Na rysunkach poniżej wskazano obszary jednostkowe dla hałasu drogowego i kolejowego (w postaci kwadratów o boku 500 m x 500 m, na których wystąpiło 10 % najwyższych wartości wskaźnika N_{HA} , stanowiące obszar priorytetowy działań POŚpH.

Rysunek 8. Rozkład 10% obszarów o najwyższych wartościach N_{HA} drogowego w odniesieniu do hałasu drogowego.

- 10% największych wartości wskaźnika N_{HA}
- Pozostałe 90% wartości wskaźnika N_{HA}

Mapa wskaźnika N_{HA}
– hałas drogowy

Arkusz 9/14

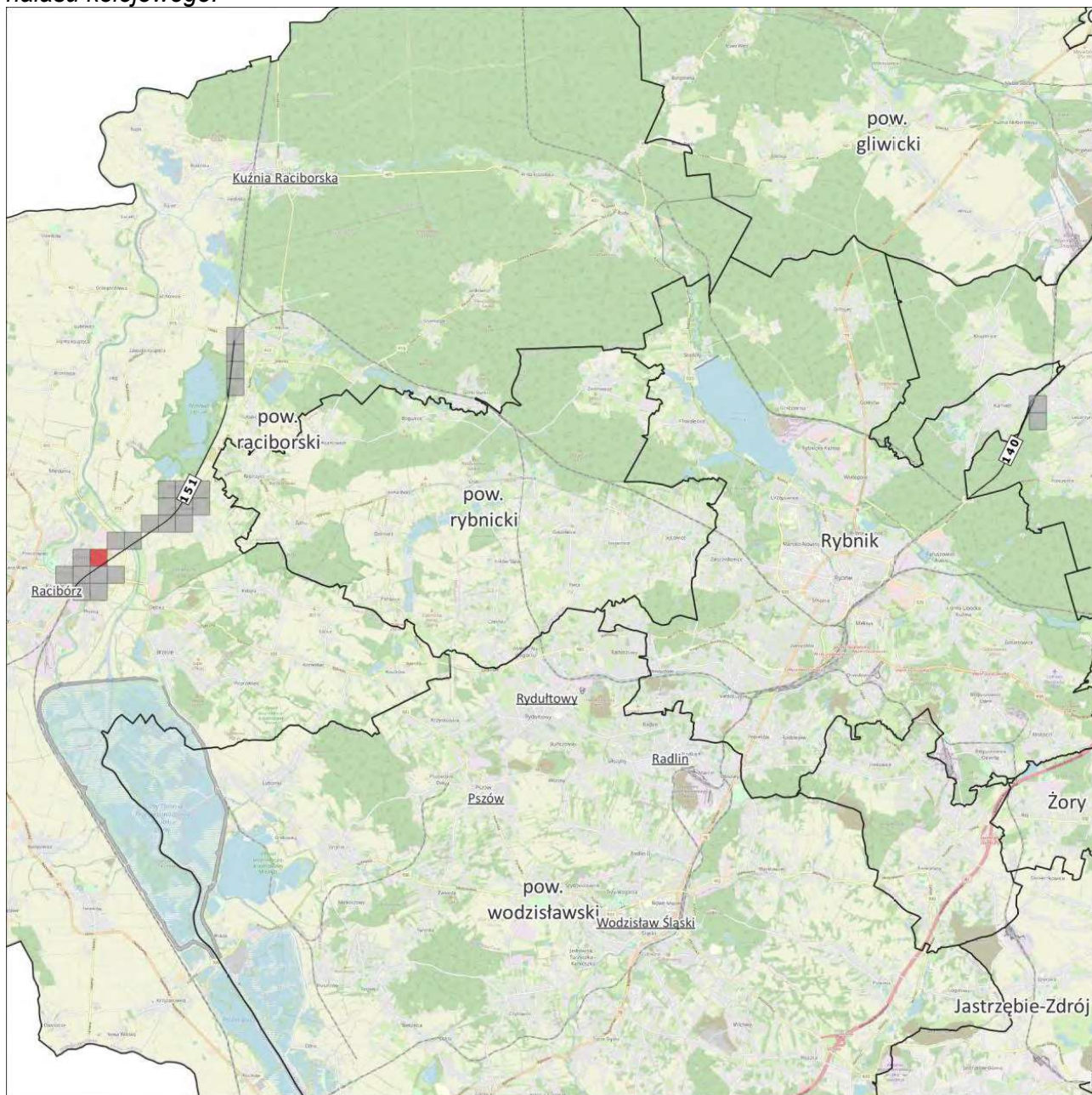
0 2 4 km

Źródło podkładu: © autorzy OpenStreetMap

Źródło: POŚpH dla województwa śląskiego 2024

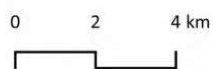
Rysunek 9. Rozkład 10% obszarów o najwyższych wartościach N_{HA} kolejowego w odniesieniu do hałasu kolejowego.

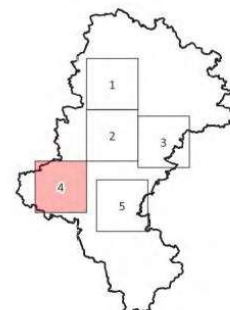
- 10% największych wartości wskaźnika N_{HA}
- Pozostałe 90% wartości wskaźnika N_{HA}

**Mapa wskaźnika N_{HA}
– hałas kolejowy**

Arkusz 4/5

Źródło podkładu: © autorzy OpenStreetMap

Źródło: POŚPH dla województwa śląskiego 2024

Hałas przemysłowy

Pomiary hałasu przemysłowego były wykonywane w 2022 i 2023 r. przez podmioty, którym udzielone zostało pozwolenie zintegrowane zgodnie z obowiązkami nałożonymi w tych decyzjach.

4.3. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 z późn. zm.) - dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W odniesieniu do Powiatu Raciborskiego źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są:

- stacje i linie energetyczne,
- pojedyncze nadajniki radiowe,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo badawczych, ośrodkach medycznych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, w tym pojedyncze aparaty telefonii komórkowej, sterowniki radiowe itp.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 roku w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020, poz. 258).

Rok 2022:

W 2022 roku GIOŚ-RWMŚ w Katowicach przeprowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w 5 punktach pomiarowych na terenie Powiatu Raciborskiego. Przeprowadzone badania nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnej, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

Tabela 10. Wartości zmierzone PEM w punktach pomiarowych na terenie Powiatu Raciborskiego w 2022 roku.

Punkty pomiarowe	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]
Racibórz, ul. Królewska	*
Racibórz, ul. Szczęśliwa	*
Krzanowice, ul. Szpitalna	*
Rudnik, ul. Słoneczna	0,7
Tworków, ul. Polna	*

Źródło: Badania poziomów PEM w 2023 roku GIOŚ-RWMŚ Wrocław.

*pomiar poniżej progu oznaczalności sondy pomiarowej (0,7 V/m)

Średnia arytmetyczna pomiarów wartości natężenia PEM w województwie śląskim w 2022 roku wyniosła 0,83 V/m.

W 2022 r. przyjęto zgłoszenie 1 nowej instalacji emitującej pola elektromagnetyczne (stacje telefonii komórkowej). W ramach analizy zgłoszeń nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm co potwierdziły załączone do zgłoszeń wyniki badań pól elektromagnetycznych.

Rok 2023:

W 2023 roku GIOŚ-RWMS we Wrocławiu przeprowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w 3 punktach pomiarowych na terenie Powiatu Raciborskiego. Przeprowadzone badania nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnej, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

Tabela 11. Wartości zmierzone PEM w punktach pomiarowych na terenie Powiatu Raciborskiego w 2023 roku.

Punkty pomiarowe	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]
Racibórz, ul. Kasprowicza	*
Kuźnia Raciborska, ul. Browarna	1,0
Kornowac	*

Źródło: Badania poziomów PEM w 2023 roku GIOŚ-RWMS Wrocław.

*pomiar poniżej progu oznaczalności sondy pomiarowej (0,7 V/m)

Średnia arytmetyczna pomiarów wartości natężenia PEM w województwie śląskim w 2023 roku wyniosła 0,78 V/m.

W 2023 r. przyjęto zgłoszenie 11 nowych instalacji (stacje telefonii komórkowej). W ramach analizy zgłoszeń nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm co potwierdziły załączone do zgłoszeń wyniki badań pól elektromagnetycznych.

4.4. Zasoby i jakość wód. Gospodarka wodno-ściekowa

4.4.1. Wody powierzchniowe

Obecnie klasyfikację wód powierzchniowych określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Rozporządzenie to definiuje 5 klas stanu ekologicznego:

- klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmiennych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizyko-chemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Dodatkowo uwzględniono zasady określone szczegółowo w opracowanych przez GIOŚ wytycznych dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska do przeprowadzenia oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Odstąpiono od stosowania zasady dziedziczenia wyników klasyfikacji wskaźników biologicznych, hydromorfologicznych, wskaźników fizykochemicznych, jak również wskaźników chemicznych (czyli nie uwzględniano w ocenie stanu/potencjału ekologicznego oraz w ocenie stanu chemicznego wyników klasyfikacji w/w wskaźników z ubiegłych lat).

Podstawowym elementem w gospodarowaniu wodami, do którego odnoszą się również oceny stanu wód są jednolite części wód (JCW). Prawo wodne dzieli JCW na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

Jednolitą częścią wód powierzchniowych jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także fragment morskich wód wewnętrznych, przejściowych lub przybrzeżnych.

Klasyfikacja elementów biologicznych:

Klasyfikacja elementów biologicznych polega na nadaniu każdemu badanemu elementowi jednej z pięciu klas jakości wód powierzchniowych, przy czym:

- klasa I oznacza stan bardzo dobry/maksymalny potencjał biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa II oznacza stan/potencjał dobry biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa III oznacza stan/potencjał umiarkowany biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa IV oznacza stan/potencjał słaby biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa V oznacza stan/potencjał zły biologicznego wskaźnika jakości wód.

Po porównaniu wyników klasyfikacji uzyskanych dla poszczególnych elementów biologicznych o wyniku klasyfikacji decydował ten element, któremu nadano najmniej korzystną klasę.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych:

Do elementów fizykochemicznych, wspierających elementy biologiczne, zalicza się wskaźniki charakteryzujące:

- stan fizyczny, w tym warunki termiczne,
 - zasolenie,
 - zakwaszenie,
 - warunki biogenne,
- oraz wskaźniki z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych polega na przypisaniu każdemu badanemu wskaźnikowi odpowiedniej klasy jakości wód powierzchniowych, przy czym:

- klasa I oznacza stan bardzo dobry/maksymalny potencjał,
- klasa II oznacza stan dobry/dobry potencjał,
- niespełnienie wymogów klasy II oznacza stan/potencjał poniżej dobrego.

Określenia klasy jakości wód dla każdego z badanych wskaźników dokonuje się przez porównanie wartości średniej rocznej (o ile w załącznikach do rozporządzenia nie określono inaczej) z wartościami granicznymi, przy czym ilość wyników pomiarów przyjmowana do obliczeń średniej rocznej nie może być mniejsza niż 4. O klasyfikacji decyduje ten wskaźnik, któremu nadano najmniej korzystną klasę.

Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego:

Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód ocenia się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych. Klasyfikację stanu ekologicznego przeprowadza się dla naturalnych jednolitych części wód powierzchniowych. Klasyfikacja polega na nadaniu jednolitej części wód powierzchniowych jednej z pięciu klas stanu ekologicznego, przy czym:

- klasa I oznacza bardzo dobry stan ekologiczny,
- klasa II oznacza dobry stan ekologiczny,
- klasa III oznacza umiarkowany stan ekologiczny,
- klasa IV oznacza słaby stan ekologiczny,
- klasa V oznacza zły stan ekologiczny.

Stan/potencjał ekologiczny JCWP klasyfikuje się na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań monitoringowych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym.

Klasyfikacja stanu chemicznego:

Stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się na podstawie oceny wyników badań substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli dla każdego punktu pomiarowo - kontrolnego wartości średnioroczne (wyrażone jako średnia arytmetyczna z pomierzonych stężeń wskaźników) oraz stężenia maksymalne (wyrażone jako 90 percentyl) nie przekraczają dopuszczalnych wartości odpowiednio średniorocznych i dopuszczalnych stężeń maksymalnych określonych dla poszczególnych kategorii wód. Jeżeli JCWP nie spełnia ww. wymagań określa się jej stan chemiczny jako „poniżej dobrego”.

Klasyfikacja stanu:

Stan jednolitych części wód powierzchniowych ocenia się na podstawie wyników badań z reprezentatywnego dla danej JCWP punktu pomiarowego, uwzględniając wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego JCWP i wyniki klasyfikacji stanu chemicznego.

Stan jednolitej części wód można ocenić jako dobry lub zły, w zależności od klasyfikacji stanu chemicznego i stanu/potencjału ekologicznego. Jednolita część wód powierzchniowych może być oceniana jako będąca w dobrym stanie tylko jeżeli jej stan chemiczny jest dobry i jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny są co najmniej dobre.

Sposób klasyfikacji wskaźników biologicznych i hydromorfologicznych oraz fizykochemicznych elementów jakości wód powierzchniowych uległ w 2017 roku istotnym zmianom, w stosunku do lat poprzednich. Zmiany te dotyczą zwłaszcza oceny hydromorfologicznej rzek, która została oparta na Hydromorfologicznym Indeksie Rzecznym (HIR) oraz klasyfikacji wskaźników fizykochemicznych, w której każdy typ ma własny zestaw wartości granicznych klas. W przeważającej większości JCWP spowodowało zaostrenie kryteriów klasyfikacji. Stąd klasyfikacja elementów fizykochemicznych w wielu przypadkach jest niższa w stosunku do poprzednich lat, mimo braku rzeczywistej zmiany w mierzonych stężeniach substancji zanieczyszczających.

Stan chemiczny określa się na podstawie badań substancji z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 października 2019 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2019 poz. 2149) oceniane są substancje priorytetowe oraz wskaźniki innych substancji zanieczyszczających, zgodnie z wnioskiem Komisji Europejskiej KOM 2006/0129 (COD) dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie norm jakości środowiska w dziedzinie polityki wodnej oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE. Ocena stanu chemicznego polega na porównaniu wyników badań do wartości granicznych chemicznych wskaźników jakości wód dla danego typu jednolitych części wód przedstawionych w załączniku nr 8 wyżej cytowanego rozporządzenia. Przekroczenie tych wartości powoduje przyjęcie złego stanu chemicznego.

Ocena wód powierzchniowych poprzez określenie ich stanu ekologicznego jest nowym podejściem zgodnym z założeniami Dyrektywy 2000/60/WE, zwanej Ramową Dyrektywą Wodną. Stan ekologiczny wód określany jest na podstawie elementów biologicznych (fitoplankton, fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe i ryby) oraz parametrów wspomagających (elementy fizykochemiczne).

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły.

Ocenę jakości wód powierzchniowych na terenie Powiatu Raciborskiego przeprowadza GIOŚ-RWMS w Katowicach. W 2022 roku przeprowadzone zostały badania jakości tzw. Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie województwa śląskiego, w tym dla sześciu JCWP obejmującej teren Powiatu Raciborskiego.

Rok 2022:

Wyniki oceny za 2022 rok przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 12. Wyniki oceny wykonanej w 2022 roku dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na obszarze Powiatu Raciborskiego.

Nazwa JCWP/nazwa ppk	Klasa elementów				Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny JCWP	Ocena stanu JCWP
	biologicznych	hydromorfologicznych	fizyko-chemicznych	specyficzne zan. syntetyczne i niesyntetyczne			
Ruda od zb. Rybnik do ujścia – ppk Ruda – ujście do Odry PLRW600011115699	V	II	>II	I	W roku 2022 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).		
Psina od źródeł do Suchej wraz z Suchą – ppk Psina – Raków PLRW60009115239	V	III	>II	-			
Odra od granicy do kanału Gliwickiego – ppk Odra – Kłodnica, poniżej ujścia Kłodnicy PLRW600011117159	IV	IV	>II	II			

Źródło: Ocena jakości jednolitych części wód powierzchniowych wykonana na podstawie badań prowadzonych w 2020 roku., GIOŚ-RWMS Katowice.

Objaśnienia: JCWP - **Jednolite części wód** zostały wyznaczone, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Uwaga:

Zaznaczyć należy, iż umiejscowienie punktów pomiarowych dla poszczególnych JCWP poza terenem powiatu determinuje przedstawiony wyżej wynik pomiaru, jednakże nie określa jakości wód powierzchniowych bezpośrednio na terenie gminy.

Analiza parametrów wód w badanych przez GIOŚ-RWMŚ dla badanych JCWP wykazała:

Elementy biologiczne:

- dla jednej JCWP określono IV klasę elementów biologicznych,
- dla dwóch JCWP określono V klasę elementów biologicznych,

Elementy hydromorfologiczne:

- dla jednej JCWP określono II klasę elementów hydromorfologicznych,
- dla jednej JCWP określono III klasę elementów hydromorfologicznych,
- dla jednej JCWP określono IV klasę elementów hydromorfologicznych,

Elementy fizykochemiczne:

- dla trzech JCWP określono >II klasę elementów fizykochemicznych,

Elementy fizykochemiczne – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne:

- dla jednej JCWP określono I klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne:
- dla jednej JCWP określono II klasę elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne:
- dla jednej JCWP nie określano klasy elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne.

Stan/potencjał ekologiczny wód nie był określany.

Rok 2023:

W chwili wykonywania opracowania GIOŚ-RWMŚ w Katowicach nie opublikował oceny jakości wód powierzchniowych za 2023 rok, opublikowano natomiast wyniki oceny eutrofizacji wód w latach 2020-2023:

Tabela 13. Wyniki oceny eutrofizacji wód wykonanej dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych zlokalizowanych na obszarze Powiatu Raciborskiego w latach 2020-2023.

Nazwa JCWP	Nazwa ppk	Kod JCWP	Klasa wskaźników eutrofizacji	Klasa wskaźników eutrofizacji: I lub II: NIE, III, IV lub V: TAK
Płęśnica	Płęśnica – m. Lubomia	PLRW600015115322	III	TAK
Krzanówka	Krzanówka – ujście do Psiny	PLRW600009115289	IV	TAK
Psina od Suchej do ujścia	Psina – m. Bieńkowice	PLRW600011115299	IV	TAK
Łęgoń	Łęgoń – ujście do Odry	PLRW60001511549	III	TAK

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Wierzbnik	Wierzbnik – ujście do Rudy	PLRW600009115669	III	TAK
Sumina	Sumina – m. Lyski ul. Kamionki	PLRW6000061156899	III	TAK
Ruda od zb. Rybnik do ujścia	Ruda – ujście do Odry	PLRW600011115699	III	TAK
Rozumicki Potok	Rozumicki Potok – ujście do rzeki Troja	PLRW6000091152689	III	TAK
Grabia	Grabia – most na drodze Borucin - Bojanów	PLRW6000091152929	III	TAK
Bełk	Bełk – m. Zabelków	PLRW60000911389	IV	TAK
Odra od granicy do Kanału Gliwickiego	Odra od granicy do Kanału Gliwickiego – rów K2 – Racibórz most ul. Podmiejska	PLRW600011117159	IV	TAK
Łopień	Łopień – Pietrowice Wielkie, ul. I Armii	PLRW600009115254	IV	TAK
Przykopa	Przykopa – Bolesław, ul. Tworkowska	PLRW6000091152949	III	TAK
Psina od źródeł do Suchoj wraz z Suchą	Psina - Raków	PLRW600009115239	IV	TAK

Źródło: Ocena eutrofizacji wód powierzchniowych w latach 2020-2023, GIOŚ-RWMS

*Objaśnienia: JCWP - **Jednolite części wód** zostały wyznaczone, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.*

Analiza parametrów eutrofizacji Jednolitych Części Wód Powierzchniowych wykazała:

Elementy biologiczne:

- dla ośmiu JCWP określono III klasę eutrofizacji wód,
- dla sześciu JCWP określono IV klasę eutrofizacji wód.

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opublikował ocenę ryzyka osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP ujętych w planie gospodarowania wodami w dorzeczu Odry. Ocenę ryzyka dla JCWP obejmujących teren Powiatu Raciborskiego przedstawiono w tabelach poniżej:

Tabela 14. Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie Powiatu Raciborskiego.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Stan (ogólny)	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW600011115699	Ruda od zb. Rybnik do ujścia	Rzeka nizinna	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600009115669	Wierzbnik	Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zagrożona
RW6000061156899	Sumina	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zagrożona
RW600009115239	Psina od źródeł do Suchej wraz z Suchą	Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zagrożona
RW600011115299	Psina od Suchej do ujścia	Rzeka nizinna	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	brak danych	zagrożona
RW6000091152689	Rozumicki Potok	Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600009115289	Krzanówka	Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600010115879029	Łęknica Górna	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT - naturalna część wód	brak danych	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	stan chemiczny dobry	zagrożona
RW600011117159	Odra od granicy do Kanału Gliwickiego	Rzeka nizinna	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW6000091152929	Grabia	Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	brak danych	zagrożona

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Stan (ogólny)	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW600009115254	Łopień	Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	zły stan ekologiczny	brak danych	zagrożona
RW60000911389	Bełk	Potok lub strumień nizinny	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW6000091152949	Przykopa	Potok lub strumień nizinny	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	brak danych	zagrożona
RW6000101156929	Czerwona Woda	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT - naturalna część wód	brak danych	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	stan chemiczny dobry	zagrożona
RW60001511549	Łęgoń	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona
RW600015115322	Płęsnica	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zagrożona

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023 poz. 335) w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Tabela 15. Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Powiatu Raciborskiego.

Numer JCWPd	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Stan JCWPd
PLGW6000143	dobry	dobry	słaby
PLGW6000142	dobry	dobry	dobry
PLGW6000144	dobry	dobry	dobry
PLGW6000141	dobry	dobry	dobry

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023 poz. 335) w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Program wodno-środowiskowy kraju to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami w Polsce.

Opisywany dokument jest pierwszą aktualizacją opracowanego w 2008 r. *Programu wodno-środowiskowego kraju*. Aktualizacja *Programu Wodno-Środowiskowego Kraju* uwzględnia podział na poszczególne kategorie jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych.

W tabeli poniżej wskazano działania rzeczne wyróżnione dla poszczególnych cieków zlokalizowanych na terenie powiatu:

Tabela 16. Działania ciągłe dla cieków zlokalizowanych na terenie Powiatu Raciborskiego

Instytucja koordynująca	Źródła finansowania	Działanie	Termin realizacji
WIOŚ w Katowicach, WIOŚ w Opolu	Środki własne	Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody obserwowanego podczas badań monitoringowych. Dotyczy to w rzek zagrożonych znaczącym zmniejszeniem przepływów (JCWP określonych jako objętych zmianami hydrologii o wysokim i bardzo wysokim stopniu istotności oraz JCWP zagrożonych okresowym lub trwałym zanikiem przepływu). Dalsze obserwacje pozwolą określić zakres i przyczyny zjawiska oraz podjąć odpowiednie działania organizacyjne	działanie ciągłe
WIOŚ w Katowicach	Budżet państwa.	Działania kontrolne przestrzegania przez rolników rozporządzenia z dnia 12 lutego 2020 r w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” zgodnie z art. 108 pr. w., tj.: 1) stosowania programu działań, 2) spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem, 3) stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem	działanie ciągłe

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023 poz. 335) w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

4.4.2. Wody podziemne

Zakres dopuszczalnych wartości wskaźników jakości wody określają następujące akty prawne:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148).
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017 poz. 2294).

Ocenę jakości wód podziemnych przeprowadza GIOŚ-RWMS w Katowicach. Monitoring wód podziemnych obejmuje punkty pomiarowe, monitorujące wszystkie główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP), użytkowe poziomy wodonośne, obszary zwiększonego drenażu oraz obszary szczególnie zagrożone przez przemysł. Uwzględnia warunki hydrogeologiczne w ujęciu regionalnym i lokalnym oraz występowanie potencjalnych ognisk zanieczyszczeń i zagrożeń wód podziemnych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska oceny jakości elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych oraz oceny stanu chemicznego i stanu ilościowego wód podziemnych dokonuje się dla każdego okresu, do którego stosuje się plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Zarówno badania jak i oceny stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych wykonuje państwowa służba hydrogeologiczna (art. 349 ust. 5 ustawy Prawo wodne, t.j. Dz.U. 2021 poz. 2233 ze zm. Przy określaniu klasy jakości wód podziemnych (I-V) w punkcie pomiarowym dopuszcza się przekroczenie elementów fizykochemicznych, gdy jest ono spowodowane przez naturalne procesy, z zastrzeżeniem, że to przekroczenie nie dotyczy elementów fizykochemicznych oznaczonych w załączniku symbolem „H” (substancje niebezpieczne) i mieści się w granicach przyjętych dla kolejnej niższej klasy jakości wody. W przypadku większej liczby badań monitoringowych w ciągu roku do porównań przyjmuje się wartość średniej arytmetycznej stężeń badanych elementów fizykochemicznych uzyskanych z rocznych wyników badań monitoringowych w punkcie pomiarowym.

Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

Podział obszaru Polski na 174 części JCWPd wskazuje, że na terenie Powiatu Raciborskiego znajdują się trzy JCWPd: nr 141, 142 i 144.

Rok 2020:

Na terenie Powiatu Raciborskiego w 2022 roku przeprowadzono badania wód podziemnych w dziesięciu punktach pomiarowych, których charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 17. Charakterystyka punktów pomiarowych wód podziemnych w 2022 roku na terenie Powiatu Raciborskiego.

Gmina	Miejscowość	Użytkowanie terenu	JCWPd	Klasa jakości wód
Krzanowice	Krzanowice	zabudowa wiejska	141	II
Pietrowice Wielkie	Gródczanki	grunty orne	141	III
Racibórz	Racibórz	grunty orne	142	III
Racibórz	Sudół	grunty orne	142	IV
Krzyżanowice	Rudyszwałd	grunty orne	142	IV
Krzyżanowice	Owsiszczce	grunty orne	142	II
Krzyżanowice	Tworków	grunty orne	142	III
Nędza	Nędza	roślinność drzewiasta i krzewiasta	142	V
Kuźnia Raciborska	Brantółka	zabudowa wiejska	144	III
Kuźnia Raciborska	Jankowice	grunty orne	144	III

Źródło: Materiały GIOŚ-RWMS Katowice 2022

Badane wody podziemne określono jako wody w II, III, IV i V klasie jakości.

Rok 2023:

Na terenie Powiatu Raciborskiego w 2023 roku przeprowadzono badania wód podziemnych w dwóch punktach pomiarowych, których charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 18. Charakterystyka punktów pomiarowych wód podziemnych w 2023 roku na terenie Powiatu Raciborskiego.

Gmina	Miejscowość	Użytkowanie terenu	JCWPd	Klasa jakości wód
Kuźnia Raciborska	Brantółka	zabudowa wiejska	144	III
Kuźnia Raciborska	Jankowice	grunty orne	144	III

Źródło: Materiały GIOŚ-RWMS Katowice 2023

Badane wody podziemne określono jako wody w III klasie jakości. Jednocześnie dla wymienionych punktów pomiarowych nie zanotowano zmian klasy jakości wód podziemnych.

4.4.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Emisja zanieczyszczeń do wód

Czynnikiem stanowiącym największe zagrożenie dla stanu jakości wód jest działalność antropogeniczna. Do głównych presji wywieranych przez człowieka na środowisko wodne należy zaliczyć:

- pobór wód na różne cele,
- wprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych,
- zanieczyszczenia obszarowe, spływające z wodami opadowymi głównie z terenów użytkowanych rolniczo,
- zmiany morfologiczne (regulacja rzek, ochrona przeciwpowodziowa).

Prowadzone są działania zmierzające do racjonalizacji zużycia wody, zarówno na cele produkcyjne jak i gospodarstw domowych, wymuszonej przez zastosowane instrumenty prawno-ekonomiczne (opłaty, kary i skuteczniejsze kontrole). Racjonalizacji zużycia wody sprzyja również upowszechnienie pomiaru jej zużycia oraz wprowadzenie zamkniętych obiegów wody.

Obecnie Powiat Raciborski charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem zwodociągowania (98,2 %), wyższym do średniego wskaźnika zwodociągowania dla województwa śląskiego (95,9 %). Podstawowe parametry sieci wodociągowych w Powiecie Raciborskim w odniesieniu do wartości bazowych określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego:

Tabela 19. Sieć wodociągowa w Powiecie Raciborskim w latach 2022-2023.

Parametr	jm.	Wartość	
		2022	2023
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	773,7	788,8
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	2 946,7	2 963,0
Przyłącza do budynków	szt.	18 015	18 174
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³ /rok	29,3	29,7

Źródło: www.stat.gov.pl

Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie powiatu wynosi 788,8 km (GUS). W odniesieniu do roku 2022 ogólna długość sieci wodociągowej na terenie powiatu wzrosła o 15,1 km, liczba przyłączy zwiększyła się o 159 szt. Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca wynosi 29,7 m³/mieszkańca/rok i w porównaniu do roku 2022 wzrosło o 0,4 m³/mieszkańca/rok.

Obecnie Powiat Raciborski posiada wskaźnik skanalizowania 60,0 %, niższy od średniego wskaźnika dla województwa śląskiego – 79,5 %. Podstawowe parametry sieci kanalizacyjnej w Powiecie Raciborskim w odniesieniu do wartości bazowych przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 20. Sieć kanalizacyjna w Powiecie Raciborskim w latach 2022-2023.

Parametr	jm.	Wartość	
		2022	2023
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej ogółem	km	319,6	326,4
Ścieki oczyszczane odprowadzone razem	dam ³	2 532,0	2 551,0
Przyłącza do budynków	szt.	6 454	6 755

Źródło: www.stat.gov.pl

Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wynosi 326,4 km. W odniesieniu do roku 2022 ogólna długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wzrosła o 6,8 km, liczba przyłączy zwiększyła się o 301 szt. Wzrasta również ilość ścieków oczyszczanych odprowadzanych razem (o 10 dam³).

Emisja zanieczyszczeń do wód dla ścieków komunalnych i przemysłowych na terenie Powiatu Raciborskiego w odniesieniu do wartości bazowych przedstawiona została w tabelach poniżej:

Tabela 21. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu w komunalnych oczyszczalniach ścieków w Powiecie Raciborskim w odniesieniu do wartości bazowej określonej w Programie Ochrony Środowiska.

Parametr	jm.	Wartość	
		2022	2023
BZT5*	kg/rok	16 894	12 014
ChZT**	kg/rok	99 575	126 001
zawiesina ogólna	kg/rok	14 335	30 532
azot ogólny	kg/rok	36 073	27 616
fosfor ogólny	kg/rok	1 314	1 797
osady wytworzone w ciągu roku	Mg	1 005	884

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 22. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu w przemysłowych oczyszczalniach ścieków w Powiecie Raciborskim w odniesieniu do wartości bazowej określonej w Programie Ochrony Środowiska.

Parametr	jm.	Wartość	
		2022	2023
BZT5*	kg/rok	569	400
ChZT**	kg/rok	4 164	3 362
zawiesina ogólna	kg/rok	1 708	714
suma jonów chlorków i siarczanów	kg/rok	27 609	24 614
fenole lotne	kg/rok	1	0
azot ogólny	kg/rok	532	463
fosfor ogólny	kg/rok	66	57
osady wytworzone w ciągu roku	Mg	38	65

Źródło: www.stat.gov.pl

Uwagi:

*BZT₅ – tzw. biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (5 dniowy okres analizy), określa ilość tlenu potrzebną do utlenienia związków organicznych zawartych w wodzie i ściekach na drodze przemian biochemicznych w warunkach tlenowych. Całkowita mineralizacja związków organicznych zawartych w wodzie i ściekach wymaga długiego czasu, ok. 20 dni. Jednak najintensywniejsze procesy biodegradacji przebiegają w ciągu pierwszych 5 dni. Dlatego jako wskaźnik obciążenia wody i ścieków substancjami organicznymi przyjęto BzT₅. Określa on zawartość zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiornika wód powierzchniowych.

**ChzT – chemiczne zapotrzebowanie tlenu – poprzez to oznaczenie można określić ładunek związków organicznych w ściekach odprowadzanych do odbiorników wód powierzchniowych.

4.5. Zasoby geologiczne

Teren Powiatu Raciborskiego na tle geologicznych jednostek strukturalnych umiejscowiony jest w obrębie bloku górnośląskiego. Osady dolnego karbonu nieproduktywnego – kulmu, rozpoczynają się kompleksem szarogłazów i piaskowców z przewarstwieniami zlepieńców. Powyżej leży gruby kompleks mułowców i ilowców. Na nich kompleks zlepieńców przechodzących ku górze w piaskowce i mułowce. Na skałach tych spoczywają okruczowe i węglanowe skały triasu i kredy. Głównie to wapienie i dolomity ale też piaskowce i margle. Cały obszar powiatu pokrywają osady trzeciorzędowe, są to utwory pochodzenia morskiego (iły, piaski, gipsy, wapienie, margle). Powyżej występuje kompleks lądowych utworów w postaci ilów i ilów węglistych. W serii tej występują warstwy piaskowców, a najmłodsze osady trzeciorzędu to różnoziarniste żwiry i piaski przelawiczone

iłami i glinami. Utwory czwartorzędowe reprezentowane przez osady plejstocenu i holocenu. Efektem akumulacji lodowcowej są piski, żwiry wodnolodowcowe oraz gliny morenowe. Dolina Odry wypełniona jest przez holocenijskie utwory czwartorzędowe reprezentowane przez mady, gliny pylaste, namuły i torfy. W wyniku procesów akumulacyjno - erozyjnych powstał materiał żwirowo - piaszczysty. Ostatnim etapem rozwoju doliny rzeki Odry było powstanie systemu terasów zalewowych i nadzalewowych, gdzie spotyka się gliny deluwialne. W powiecie występują głównie złoża kruszyw naturalnych, piasków podsadzkowych oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej. Złoża kruszywa naturalnego to piaszki fluwioglacjalne, złoża żwiru i piasku z działalności erozyjno - akumulacyjnej rzek Odry i Psiny.

Rekultywacja gruntów w Powiecie Raciborskim w 2022 r.:

Według danych Starostwa Powiatowego w Raciborzu, na terenie powiatu grunty wymagające rekultywacji zajmowały powierzchnię 68,86 ha (w tym zdewastowane: 54,70 ha, zdegradowane 14,16 ha), grunty na których zakończono działalność przemysłową 33,97 ha, ciągu roku zrekultywowano 7,05 ha.

- w Gminie Racibórz: 6,26 ha (w tym zdegradowane: 6,26 ha), grunty na których zakończono działalność przemysłową: 4,32 ha),
- w Gminie Kuźnia Raciborska: 43,61 ha (w tym zdewastowane 42,13 ha, zdegradowane 1,48 ha), grunty na których zakończono działalność przemysłową: 29,65 ha,
- w Gminie Pietrowice Wielkie: 0,00 ha,
- w Gminie Kornowac: 0 ha,
- w Gminie Krzanowice: 0 ha,
- w Gminie Krzyżanowice: 0 ha,
- w Gminie Nędza: 18,99 ha (w tym zdewastowane 12,57 ha, zdegradowane 6,42 ha), zrekultywowano 7,05 ha),
- w Gminie Rudnik: 0 ha.

Rekultywacja gruntów w Powiecie Raciborskim w 2023 r.:

Według danych Starostwa Powiatowego w Raciborzu, na terenie powiatu grunty wymagające rekultywacji zajmowały powierzchnię 62,86 ha (w tym zdewastowane: 53,01 ha, zdegradowane 9,85 ha), grunty na których zakończono działalność przemysłową 33,97 ha, ciągu roku zrekultywowanych zostało 1,28 ha, zagospodarowano 0,52 ha.

- w Gminie Racibórz: 6,26 ha (w tym zdegradowane: 6,26 ha), grunty na których zakończono działalność przemysłową: 4,32 ha),
- w Gminie Kuźnia Raciborska: 43,61 ha (w tym zdewastowane 42,13 ha, zdegradowane 1,48 ha), grunty na których zakończono działalność przemysłową: 29,65 ha),
- w Gminie Pietrowice Wielkie: 0 ha,
- w Gminie Kornowac: 0 ha,
- w Gminie Krzanowice: 0 ha,
- w Gminie Krzyżanowice: 0 ha,
- w Gminie Nędza: 12,99 ha (w tym zdewastowane 10,88 ha, zdegradowane 2,11 ha), zrekultywowano 1,28 ha, zagospodarowano 0,52 ha),
- w Gminie Rudnik: 0 ha.

Zasoby geologiczne występujące na terenie Powiatu Raciborskiego przedstawione zostały w tabeli poniżej (wg PIG PIB):

Tabela 23. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Powiatu Raciborskiego znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG-PIB.

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Zagospodarowanie	Pow. złoża [ha]	Zasoby geologiczne [tys. ton]*/**	Zasoby przemysłowe [tys. ton]*/**	Wydobycie [tys. ton]*/**
1.	Babice	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	60,95	7 158 7 027	1 092 961	162 115
2.	Babice I	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	13,61	b.d.	b.d.	b.d.
3.	Bieńkowice – Zachód 1	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	74,81	8 629	-	-
4.	Bieńkowice I	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	13,44	1 570	-	-
6.	Bieńkowice Wschód	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	229,40	7 143 6 877	2 351 2 086	378 184
7.	Bieńkowice Zachód	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	88,30	18 715	-	-
8.	Brzezie n/Odrą	Kruszywa naturalne	Eksploatacja złoża zaniechana	135,89	18 839	-	-
9.	Brzezie n/Odrą 1	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	7,56	1 064	-	-
10.	Brzezie n/Odrą 2	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	5,91	693	-	-
11.	Brzezie n/Odrą 3	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	6,48	969	-	-
12.	Górki Śląskie	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	19,77	1 013	-	-
13.	Kotłarnia p. północne	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	1 374,60	23 996 23 812	4 120 3 925	287 202
14.	Krzyżanowice - Tworków	Kruszywa naturalne	Złoże eksploatowane okresowo	213,20	26 789	3 850	-
15.	Kuźnia Raciborska	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	2,00	404	-	-
16.	Markowice	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	72,07	b.d.	-	-
17.	Racibórz	Kruszywa naturalne	Eksploatacja złoża zaniechana	10,08	942	-	-
18.	Racibórz I – Zbiornik 2	Kruszywa naturalne	Złoże eksploatowane okresowo	5,52	69	64	-
19.	Racibórz I – Zbiornik 3	Kruszywa naturalne	Złoże eksploatowane okresowo	91,32	3 743	-	-
20.	Racibórz I – Zbiornik 3/2	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	30,63	1 623	-	-
21.	Racibórz I – Zbiornik 4	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	26,94	2 248	-	-
22.	Racibórz I i II	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	50,80	3 510	-	-
23.	Racibórz II – Zbiornik 5	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	35,78	1 559 830	1 324 709	274 334
24.	Racibórz II – Zbiornik 6	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	25,90	2 423 2 022	1 662 1 262	- 247
25.	Racibórz II – Zbiornik	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane wstępnie	35,03	2 559	-	-
26.	Racibórz III – Zbiornik	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane wstępnie	109,41	7 763	-	-

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

27.	Racibórz II – Zbiornik 12	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	31,30	4 875 4 694	1 503 1 323	- 142
28.	Racibórz IV – Zbiornik	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane wstępnie	30,37	2 158	-	-
29.	Racibórz I – Zbiornik	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane wstępnie	48,20	2 068	-	-
30.	Racibórz P	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	2,00	210	-	-
31.	Racibórz Studzienna II	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	6,03	432	-	-
32.	Racibórz Brzezie	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	4,70	528	-	-
33.	Racibórz - Roszków	Kruszywa naturalne	Eksploatacja złoża zaniechana	25,83	324	-	-
34.	Racibórz – Zakole 2	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	1,91	205	-	-
35.	Racibórz – Zbiornik Górny	Kruszywa naturalne	Eksploatacja złoża zaniechana	168,94	23 775 24 490	-	-
36.	Ruda	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	245,40	45 717 45 577	1 474 1 334	118 112
37.	Ruda 1	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	46,62	16 792	-	-
38.	Ruda I	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane wstępnie	123,50	18 781	-	-
39.	Siedliska	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane wstępnie	17,81	4 136	-	-
40.	Siedliska IV	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	4,42	1 026 949	1 026 949	70 77
41.	Turze	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane wstępnie	122,18	24 417	-	-
42.	Turze 1	Kruszywa naturalne	Złoże zagospodarowane	81,97	8 296 7 813	5 764 5 352	301 311
43.	Tworków I	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	9,58	2 816	-	-
44.	Zabełków	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	66,55	6 366	-	-
45.	Zabełków 1	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	30,33	829	-	-
46.	Zawada Książęca- Łęg	Kruszywa naturalne	Złoże rozpoznane szczegółowo	35,51	1 570	-	-
47.	Kotłarnia p. północne	Piaski podsadzkowe	Złoże zagospodarowane	1 374,60	76 499,39* 76 058,10*	10 427,04* 9 972,13*	457,19* 475,75*
48.	Kotłarnia Solarnia	Piaski podsadzkowe	Złoże rozpoznane szczegółowo	2 314,00	377 853,00*	-	-
49.	Rej. Nędzy	Piaski podsadzkowe	Złoże o zasobach prognostycznych	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
50.	Anna	Węgłe kamienne	Eksploatacja złoża zaniechana	3 807	26 346	-	-
51.	Anna	Metan pokładów węgla	Złoże rozpoznane szczegółowo	3 500,00	41,92**	-	-
52.	Jejkowice	Węgłe kamienne	Złoże rozpoznane wstępnie	4 593,70	166 245	-	-
53.	Sumina	Węgłe kamienne	Złoże rozpoznane wstępnie	4 700,00	300 000	-	-

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

54.	Babice	Torfy	Złoże zagospodarowane	9,43	tylko pozabilansowe	-	2,44* 0,71*
55.	Krzanowice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Eksploatacja złoża zaniechana	18,04	390*	-	-
56.	Pietrowice Wielkie	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Eksploatacja złoża zaniechana	16,96	461*	-	-

Źródło: www.pgi.gov.pl, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2022 r. oraz na 31.12.2023 r.

Oznaczenia:

** tys. m³*

*** mln m³*

W latach 2022-2023 w niektórych złożach oszacowano/obliczono nowe wartości zasobów geologicznych, zasobów przemysłowych i wydobyć (zaznaczone w tabeli kolorem niebieskim).

Rok 2022:

Wpłynęło 1 zgłoszenie o osuwisku powstałym na skutek nawalnych deszczów. Zgłoszenie zostało przekazane do PIG–PIB, który wykonał kartę przedmiotowego osuwiska i wprowadził do bazy Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO. Na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Powiatu Raciborskiego zaktualizowano rejestr oraz mapę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi.

Rok 2023:

W październiku 2023 roku podczas jednej sesji terenowej przeprowadzono obserwację 11 osuwisk na terenie Powiatu Raciborskiego. Z obserwacji zostały sporządzone protokoły, które wprowadzono do bazy Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO. Nie stwierdzono zmian w wyznaczonych do obserwacji osuwiskach.

Starosta Raciborski realizując obowiązek wynikający z art. 110a ustawy Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz.U. 2020, poz. 2270) prowadzi Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy.

W oparciu o ww. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz.U. 2020, poz. 2270) opracowano rejestr terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz rozpoznawanych osuwisk na terenie Powiatu Raciborskiego. W 2015 r. dokonano aktualizacji rejestru, dane dostępne w linku: https://bip.powiatraciborski.pl/starostwo_powiatowe/tereny_zagrozzone_ruchami_masowymi.html Rejestr był aktualny do końca 2019 roku.

W 2020 r. Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy przekazał „Mapę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10 000 – powiat raciborski, woj. śląskie”.

Dane na temat osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi są dostępne w aplikacji Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej prowadzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (<https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>).

Liczbę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie poszczególnych gmin Powiatu Raciborskiego przedstawia tabela poniżej:

Tabela 24. Osuwiska i tereny zagrożone osuwiskami w gminach na terenie Powiatu Raciborskiego.

Lp	Gmina	Liczba osuwisk	Liczba terenów zagrożonych ruchami masowymi
1.	<i>Kornowac</i>	94	17
2.	<i>Krzanowice</i>	5	4
3.	<i>Krzyżanowice</i>	5	2
4.	<i>Kuźnia Raciborska</i>	4	1
5.	<i>Nędza</i>	6	2
6.	<i>Pietrowice Wielkie</i>	2	5
7.	<i>Racibórz</i>	52	10
8.	<i>Rudnik</i>	28	21
Razem Powiat Raciborski		194	57

Źródło: System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO PIG-PIB

4.6. Gleby

Na jakość gleb negatywny wpływ mają zanieczyszczenia antropogeniczne ze źródeł punktowych i obszarowych, takich jak: produkcja rolnicza i nawożenie gleb, emisja gazów i pyłów z przemysłu i motoryzacji oraz sytuacje awaryjne, powodujące lokalną emisję zanieczyszczeń fizycznych i chemicznych. Aktualnie obowiązujące kryteria oceny zawartości zanieczyszczenia gleb metalami

ciężkimi zawarte są w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016, poz. 1395). Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywieniowego.

Pierwszy wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi sporządzono w 2018 r. Zebrane dane pozwoliły na utworzenie wstępnej listy obszarów, na których może występować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi. Tereny te poddano szczegółowej analizie. Na podstawie zdobytych informacji i wizji terenowej wytypowano trzy obszary do badań gruntów. W każdej z wybranych lokalizacji określono ewentualny obszar zanieczyszczenia oraz pobrano próbki gruntów do badań laboratoryjnych, zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Do wykazu wprowadzono działkę o nr ewid. 302/27, obręb Płonia (teren byłej bazy MPGKiM przy ulicy Szkolnej 16 w Raciborzu).

Zgodnie z art. 101d ust. 8 ustawy POŚ, raz na dwa lata wykonywana jest aktualizacja wykazu.

W 2020 r. przeprowadzono aktualizację wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu. Analizie poddano działkę o nr ewid. 422/69 obręb Brzezcie, położoną w rejonie ul. Zakładowej 2 w Raciborzu, której wyniki przekazano do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach. Decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 10 stycznia 2023 r. wpisano do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi działkę o nr ewid. 422/69. Decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 12 stycznia 2024 r. nałożono obowiązek wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz przeprowadzenia remediacji w odniesieniu do działki o nr ew. 422/69.

W 2022 r. przeprowadzono kolejną aktualizację wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu. Analizie poddano działkę o nr ewid. 947/17 obręb Kuźnia Raciborska, położoną w rejonie ul. Staszica 1 w Kuźni Raciborskiej. Opracowanie aktualizacji wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi przekazano do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W opracowaniu nie stwierdzono wystąpienia zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

Użytkowanie gruntów:

W tabeli poniżej dokonano porównania struktury użytkowania gruntów na terenie Powiatu Raciborskiego w latach 2022-2023. Zmniejszeniu uległa ogólna powierzchnia użytków rolnych o 34 ha (z 34 037 ha do 34 003 ha).

Tabela 25. Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Raciborskim w latach 2022-2023.

L.p.	Rodzaj	Powierzchnia [ha]	
		2022	2023
1.	Użytki rolne	34 037	34 003
	Grunty orne	27 390	27 380
	Sady	217	203
	Łąki trwałe	3 532	3 525
	Pastwiska trwałe	806	806
	Grunty rolne zabudowane	830	828
	Grunty pod stawami	551	551
	Grunty pod rowami	250	248
	Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	108	109

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

	nieużytki	353	353
2.	Grunty leśne	14 140	14 133
	Lasy	13 875	13 873
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	265	259
3.	Grunty zabudowane	4 752	4 780
	Tereny mieszkaniowe	1 321	1 333
	Tereny przemysłowe	388	398
	Inne tereny zabudowane	385	389
	Tereny niezabudowane	141	143
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	341	345
	Tereny komunikacyjne:		
	drogowe	1 656	1 660
	kolejowe	269	269
	inne	39	39
	Użytki kopalne	207	203
4.	Grunty pod wodami	958	967
	wody płynące	489	496
	wody stojące	469	471
5.	Inne		
	tereny różne	486	490

Źródło: Starostwo Powiatowe w Raciborzu.

Uwagi: kolor żółty – zmniejszenie powierzchni, kolor zielony – zwiększenie powierzchni.

4.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, a jego funkcje mają charakter uzupełniający w stosunku do gminy. Gminy natomiast zobowiązane są do wypełniania zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikającymi m.in. z ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i rozporządzeń wykonawczych.

4.7.1. Odpady komunalne

Mieszkańcy płacą gminom opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, natomiast Gminy gospodarują środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranych w drodze przetargu firm odpowiednią jakość usług.

W celu realizacji zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a tym samym wprowadzenia a następnie usprawnienia nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi - rady gmin podjęły stosowne uchwały, m.in.:

- w sprawie określenia metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki opłaty,
- w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właściciela nieruchomości,
- w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi
- w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów,
- w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Ilości odebranych/zebranych odpadów komunalnych

Poniżej przedstawiono ilości odpadów komunalnych, odebranych/zebranych z terenu Powiatu Raciborskiego w latach 2022-2023.

Tabela 26. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Powiatu Raciborskiego w latach 2022-2023

Gmina	Rok	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [Mg]	Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku [Mg]	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]
Kornowac	2022	818,96	997,61	54,9
	2023	771,53	1 165,21	60,2
Krzyszowice	2022	1 087,94	1 377,53	55,9
	2023	1 034,82	1 424,61	57,9
Krzyżanowice	2022	1 991,03	2 690,15	57,5
	2023	2 012,77	2 729,10	57,6
Kuźnia Raciborska	2022	1 848,15	1 622,69	46,8
	2023	1 851,48	1 654,24	47,2
Nędza	2022	1 019,46	1 854,96	64,5
	2023	942,30	1 627,75	63,3
Pietrowice Wielkie	2022	2 726,42	1 377,36	33,6
	2023	3 140,89	1 353,91	30,1
Racibórz	2022	14 456,37	6 007,90	29,4
	2023	14 084,94	5 731,82	28,9
Rudnik	2022	766,24	946,30	49,3
	2023	716,54	981,39	57,8
Powiat Raciborski	2022	24 714,57	16 675,10	40,3
	2023	24 555,27	16 668,03	40,4

Źródło: Opracowane na podstawie danych GUS, 2024 r.

Punkty selektywnego zbierania odpadów

Na terenie Powiatu Raciborskiego zlokalizowane są punkty selektywnej zbiórki odpadów i tak na terenie gminy:

- Gmina Kornowac - Kornowac, ul. Rekreacyjna 5
- Gmina Krzyżanowice – Zabełków, ul. Długa 19
- Gmina Kuźnia Raciborska i Nędza - Kuźnia Raciborska ul. Klasztorna 45
- Gmina Pietrowice Wielkie – Pietrowice Wielkie – ul. Fabryczna 32
- Gmina Racibórz – Racibórz, ul. Adamczyka 10
- Gmina Rudnik, Rudnik, ul. Dąbrówka 6

4.7.2. Odpady zawierające azbest

Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych. Ze względu na budowę i strukturę tych wyrobów, stanowią one poważny problem dla zdrowia ludzi i stanu środowiska. Włókna respirabilne azbestu są wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc, gdzie stanowią ryzyko poważnych chorób układu oddechowego. Włókna te powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, w którym jako główny cel wskazano konieczność usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu kraju do 2032 r. Zgodnie z danymi pozyskanymi z ogólnopolskiej Bazy Azbestowej, na terenie Powiatu Raciborskiego występuje ok. **5 867,009 Mg** - ilości tych wyrobów pozostałych do usunięcia w podziale na gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27. Informacja o występowaniu wyrobów azbestowych na terenie Powiatu Raciborskiego.

Gmina	Masa zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych występujących na terenie Powiatu Raciborskiego [Mg]	Masa usuniętych wyrobów azbestowych do końca 2023 roku [Mg]	Pozostała ilość wyrobów azbestowych do usunięcia [Mg]
Kornowac	669,132	265,392	403,740
Krzanowice	1 391,984	114,770	1 277,214
Krzyżanowice	1 956,625	495,583	1 461,042
Kuźnia Raciborska	428,081	176,542	251,539
Nędza	462,509	178,969	283,540
Pietrowice Wielkie	1 515,403	431,309	1 084,094
Racibórz	1 100,602	613,803	486,798
Rudnik	825,100	2,700	822,400
Powiat Raciborski	8 446,128	2 579,119	5 867,009

Źródło: Baza Azbestowa (<https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/>), 2024 rok

4.8. Zasoby przyrodnicze

Obszary prawnie chronione

Wyróżniające się wartości przyrodnicze i krajobrazowe części obszaru Powiatu Raciborskiego objęte są różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu. Znajduje się tu wiele miejsc zachwycających swą oryginalną przyrodą. Na szczególną uwagę zasługuje Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Najbogatszym przyrodniczo terenem w obrębie Parku Krajobrazowego jest kompleks leśno – stawowy „Łęczczok”. Jest to rezerwat leśny położony na terenie gmin Nędza i Racibórz.

Znaczące przyrodniczo są Graniczne Meandry Odry objęte ochroną prawną jako obszar chronionego krajobrazu. Meandry to unikalny dla polskiej części Odry fragment meandrującego, szerokiego koryta rzeczno z licznymi starorzeczami i drugorzędnymi korytami. Znajdują się tu bardzo dobrze wykształcone zespoły zarośli nadrzecznych i łęgi wierzbowo-topolowe oraz kilka siedlisk łąkowych, ekstensywnie użytkowanych jako pastwiska i łąki kośne.

Obszar ten jest ważnym elementem łącznikowym, w prawie pozbawionej lasów dolinie Odry, między Ostrawą a Raciborzem. Procesy zachodzące na odcinku granicznym Odry ukształtowały niezwykle bogatą mozaikę siedlisk przyrodniczych (płosa, starorzeczka, wyspy, urwiste skarpy brzegowe, namuliska) stanowiącą ostoję dla wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt. Ostoja ta zawdzięcza swoje bogactwo krajobrazowe i przyrodnicze właśnie naturalnej dynamice rzeki.

Jednym z cenniejszych elementów przyrodniczych jest las Obora. Położony jest w unikatowej pod względem wartości przyrodniczej okolicy Bramy Morawskiej. Obszar ten leży na południowo-zachodnim krańcu Parku Krajobrazowego – „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, czyli na terenie objętym już ochroną prawną. Obszar ten zlokalizowany jest w korytarzu ekologicznym o międzynarodowym znaczeniu – tzw. Pradolinie Górnej Odry. Na obszarze tym utworzono ogród botaniczny drzew i nadano mu nazwę „Arboretum Bramy Morawskiej”.

*Arboretum Bramy Morawskiej*¹ zajmuje cały obszar lasu Obora, czyli 162 ha i położone jest we wschodniej części Raciborza po prawej stronie Odry na zachodniej krawędzi Płaskowyżu Rybnickiego. Ukształtowanie terenu ma charakter pagórkowaty, między pagórkami występują podmokłe obniżenia terenu. W lesie tym mają swój początek trzy stałe ciek wodne - dopływy potoku Łęgoń (dopływy Odry). Czwararty ciek płynie na krótkim odcinku granicy lasu z polami uprawnymi Markowic. Panują tutaj korzystne warunki klimatyczne, glebowe oraz bogate ukształtowanie terenu, które wpłynęły na wytworzenie szerokiego spektrum siedlisk leśnych, w których dominują rodzime

¹ działa na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Raciborzu Nr XVIII/356/2000 z dnia 23 lutego 2000r. w sprawie utworzenia na terenie lasu komunalnego Obora "Arboretum Bramy Morawskiej" oraz uchwały Zarządu Miasta Racibórz Nr 677/2000 z 15 maja 2000r. w sprawie utworzenia "Arboretum Bramy Morawskiej", a także decyzji Ministra Środowiska z dnia 27 grudnia 2005r. na prowadzenie działalności ogrodu botanicznego.

drzewa i krzewy, a roślinność runa leśnego ma mało zmieniony charakter przez wcześniejsze niezbyt intensywne zabiegi gospodarcze człowieka.

Rozległy teren tego lasu stwarza też ogromne możliwości tworzenia dużych kolekcji drzew i krzewów pochodzących z różnych stron świata, zwłaszcza gatunków nieodpornych na mróz w innych częściach naszego kraju.

W arboretum dominują drzewa i krzewy, jednak sukcesywnie sadzone są także gatunki egzotyczne pochodzące z podobnych stref klimatycznych, które nie występują w naturalnych warunkach. Arboretum jest niezwykle bogate w okazy flory. Dzieje się tak dzięki bliskości Bramy Morawskiej, przez którą migrują różne gatunki roślin. To bardzo interesujący przyrodniczo teren ze starym lasem, gdzie spotkać można dęby o 4 metrowym obwodzie, jary, stawy i źródła.

Obszarem cennym przyrodniczo jest również las koło Tworkowa. To niewielki, lecz dobrze zachowany i cenny przyrodniczo fragment lasów łąkowych i łągowych z licznymi partiami starodrzewi, leżący w pobliżu wsi Ligota Tworkowska. Ostoja stanowi jeden z kluczowych obszarów dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego Odry. Obszar ten został zgłoszony przez organizacje pozarządowe do europejskiej sieci Natura 2000. Na terenie tym stwierdzono występowanie 6 rodzajów siedlisk ważnych z europejskiego punktu widzenia, które zajmują prawie całą powierzchnię ostoi (96%). Dominują tu łąka środkowoeuropejski (41%) oraz wielogatunkowe lasy łąkowe (38%). Część terenu pokrywają również priorytetowe lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe.

Ochrona przyrody i krajobrazu

Obszary prawnie chronione

Udział powierzchni obszarów chronionych w poszczególnych gminach Powiatu Raciborskiego przedstawia tabela poniżej (wg. www.stat.gov.pl stan na rok 2024):

Tabela 28. *Udział powierzchni obszarów chronionych w gminach Powiatu Raciborskiego.*

Lp.	Gmina	Udział procentowy powierzchni obszarów chronionych [%]
1.	Kuźnia Raciborska	100
2.	Nędza	93,4
3.	Racibórz	18,3
4.	Krzyżanowice	2,3
5.	Kornowac	8,4
6.	Krzanowice	0
7.	Pietrowice Wielkie	0
8.	Rudnik	0

Źródło: www.stat.gov.pl

Na terenie Powiatu Raciborskiego ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000:
 - Stawy Wielikąt i Las Tworkowski PLB240003 – obszar ptasi – Gmina Krzyżanowice,
 - Stawy Łęczczok PLH240010 – obszar siedliskowy – Gmina Nędza i Racibórz,
 - Las koło Tworkowa PLH240040 – obszar siedliskowy – Gmina Krzyżanowice,
 - Graniczny Meander Odry PLH240013 – obszar siedliskowy – Gmina Krzyżanowice,
- Park Krajobrazowy:
 - Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich,
- Obszar Chronionego Krajobrazu:
 - Meandry Rzeki Odry – Gmina Krzyżanowice,
- Rezerwat przyrody:
 - „Łęczczok” - Gmina Nędza,
- Użytki ekologiczne:
 - „Łąka trzęślicowa w Małej Nędzy”,
 - „Starorzecze przy Klasztorze w Rudach”,

- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy
 - Bocięk
- Pomniki przyrody.

Obszary NATURA 2000

Obszar Natura 2000 to forma ochrony przyrody (obok istniejących parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, czy innych) wprowadzana w naszym kraju od czasu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Za obszary Natura 2000 uznaje się tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy.

Obecnie na terenie Powiatu Raciborskiego istnieją cztery obszary Natura 2000:

- SOO „Stawy Łęczczok” - PLH240010,
- SOO „Graniczny Meander Odry” – PLH240013,
- SOO „Las koło Tworkowa” – PLH240040,
- OSO „Stawy Wielikąt i Las Tworkowski” – PLB 240003.

„Stawy Łęczczok” (PLH240010)

Ostoja obejmuje kompleks 8 stawów o powierzchni od 2 do 90 ha (łącznie 247 ha), istniejących tu od XIII wieku. Kompleks stawów otaczają lasy o charakterze naturalnym, z licznymi starymi drzewami. Największy obszar pokrywają grądy Tilio-Carpinetum, są też płaty łągowo-wiesionowych Fraxino-Ulmetum, olsów Circaeo elongatae-Alnetum, a także łągowo-wierzbowo-topolowych Salici-Populetum. Na terenie obszaru występują też niewielkie powierzchnie łąk, starorzecza. Płyń tu niewielka rzeka Łęgoń. Stawy są częściowo porośnięte trzciną i szuwarami (25-50 % powierzchni stawów). Na niektórych groblach rosną stare dęby. Ostoja ptasia o randze krajowej. Występują co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu 118 gatunków ptaków, wśród nich liczne rzadkie i zagrożone, np. podgorzałka. W okresie łągowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: podgorzałka, czernica, hełmiatka, zausznik; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje muchołówka białoszyja. W okresie wędrowek duże koncentracje osiąga czapla biała. Obszar jest jedną z nielicznych enklaw naturalnej roślinności w dolinie górnej Odry. Wyróżniono tu 45 zbiorowisk roślinnych (8 leśnych i 37 nieleśnych). Wyróżniono 9 rodzajów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Flora liczy 596 gatunków, wśród nich są gatunki prawnie chronione oraz rzadkie i zagrożone, w tym aldrowanda pęcherzykowata - gatunek z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (jest to jedno z nielicznych stanowisk tego gatunku w Polsce). Na terenie obszaru stwierdzono liczne występowanie 10 gatunków nietoperzy. Występuje tu 5 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

„Graniczne Meandry Odry” (PLH240013)

Obszar obejmuje fragment doliny Odry, położony na polsko-czeskiej granicy, z naturalnie meandrującą rzeką i płacami dobrze zachowanych siedlisk nadrzecznych (lasy łąkowe, zarośla wierzbowe, szuwary i podmokłe łąki). Teren jest prawie corocznie zalewany. Cały obszar doliny stanowi potencjalne siedlisko lasów łągowych. Wskutek długotrwałej antropopresji obszar jest znacznie przekształcony, zachował jednak duży potencjał do regeneracji swoich walorów przyrodniczych.

„Las koło Tworkowa”(PLH240040)

Obszar obejmuje kompleks leśny położony wśród pól uprawnych i bezpośrednio przylegający do rzeki Odry. Ostoja stanowi zwarty płat roślinności leśnej drzewiastej położony na prawym brzegu rzeki Odry pomiędzy granicą Polski z Republiką Czeską, a miastem powiatowym Racibórz. Wyspa leśna ma wielkość około 160 hektarów. Na jej obszarze wykształciły się trzy podstawowe siedliska leśne: siedlisko łąkowe – lasy dębowo-wiązowo-wiesionowe, siedlisko łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i wiesionowe, olsy źródłiskowe, którego zasięg obejmuje niewielkie płaty łągowo-wierzbowo-topolowych oraz siedlisko grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Grądy reprezentują zespół grądu subkontynentalnego Tilio-Carpinetum. Na terenie lasu znajdują się liczne starorzecza Odry, wcięte w otaczający teren na głębokość od kilkudziesięciu centymetrów do 2 metrów. Ponadto w granicach obszaru wykazano obecność wodnego siedliska przyrodniczego starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion. Fragmenty

terenu zajęte przez niewielkie skupiska drzew typowych dla łągów albo grądów, a także fragmenty terenu pokryte mozaiką roślinności nieleśnej (głównie szuwaru mozgowego Phalaridetum arundinaceae, płatów z dominacją pokrzywy *Urtica dioica*, zagajników tworzonych przez olszę czarną *Alnus glutinosa* i czasami inne gatunki drzew) nie zostały zaklasyfikowane do siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, przez co sumaryczny udział powierzchni siedlisk leśnych w stosunku do powierzchni obszaru wynosi aktualnie 83,34 % względem aktualnych granic. Poza terenami leśnymi występują tu niewielkie fragmenty łąk. Obecnie cały obszar Lasu Tworkowskiego jest w czaszy budowanego Zbiornika Racibórz Dolny.

„Stawy Wielikąt i Las Tworkowski” (PLB 240003)

Obszar obejmuje fragment doliny Odry na południe od Raciborza z kompleksem stawowym "Wielikąt" (po prawej stronie Odry) wraz z terenem lasu grądowego "Ligota Tworkowska" (po lewej stronie Odry). Kompleks składa się z dziewięciu większych (17-41 ha) i kilkunastu małych stawów. Na większości stawów występują szuwary w postaci wąskich, przybrzeżnych pasów, a tylko na niektórych mniejszych stawach tworzą rozległe łąny. Część ogroblowania porastają stare drzewa liściaste. Las Tworkowski jest miejscem gniazdowania bielika, a miejscem żerowania są stawy. W ostoi występuje co najmniej 21 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Park krajobrazowy – to obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa.

Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” utworzony na mocy rozporządzenia nr 181/93 Woj. Katowickiego z 23 listopada 1993r (Dz. Urz. Woj. Katowickiego z 1993r nr 15, poz. 130) zm. Rozp. Nr 37/2000 Woj. Śląskiego z 28 sierpnia 2000 (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2000r nr 35, poz. 548). Powierzchnia całkowita parku krajobrazowego to 634,0 km². Powierzchnia parku krajobrazowego - 493,9 km². Powierzchnia otuliny parku krajobrazowego - 140,1 km². Park obejmuje cztery gminy Powiatu Raciborskiego: Kuźnia Raciborska, Kornowac, Nędza i Racibórz. Park krajobrazowy stanowią tereny chronione ze względu na popularyzację walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Położony jest w południowo – zachodniej części województwa śląskiego i zajmuje wschodnią część Kotliny Raciborskiej oraz północne fragmenty Płaskowyżu Rybnickiego. Granice Parku zlokalizowane są w północnej części Powiatu Raciborskiego, natomiast jego otulina obejmuje wschodnią część Żor. Obszar PK „CKKRW” położony jest w obrębie zlewni Rudy, Suminy i Bierawki. Tylko niewielka, zachodnia jego część należy do przyrzecza Odry. Obfitość wód, zwłaszcza powierzchniowych, przyczyniła się do znacznego zróżnicowania warunków siedliskowych, a co za tym idzie do rozwoju wielu cennych gatunków flory i fauny. Szata roślinna ukształtowała się tu w holocenie, po ustąpieniu ostatniego zlodowacenia plejstoceniowego. Tworzyły ją prawie wyłącznie zespoły leśne. Do dzisiaj ekosystem leśny przetrwał głównie na terenach nieatrakcyjnych dla rolnictwa z powodu nieurodzajnych, piaszczystych gleb (rozległy kompleks lasów rudzkich w północnej i środkowej części Parku) oraz w miejscach trudnodostępnych ze względu na zabagnienie lub niekorzystną rzeźbę terenu (jary, stoki). Najnowsze prace florystyczne potwierdziły występowanie 49 gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną gatunkową. Natomiast 29 innych gatunków chronionych wyginęło tu na stanowiskach naturalnych w ciągu ostatnich stu lat. Florę Parku wzbogacają gatunki przybyłe w sposób naturalny z różnych krain geograficznych, między innymi: z Niziny Węgierskiej przez Bramę Morawską, z Karpat i z Sudetów. Na obszarze Parku Krajobrazowego odnotowano 14 gatunków płazów, 6 gatunków gadów, 236 gatunków ptaków oraz 50 gatunków ssaków.

Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” chroni przestrzeń głównego w południowej Polsce korytarza ekologicznego przebiegającego równoleżnikowo. Łączy on doliny górnej Wisły i Odry oraz strefy podgórskie Karpat i Sudetów. Tworzą go zwarte kompleksy lasów rudzkich i pszczyńskich. Krytyczny, największy pas pomostu ekologicznego znajduje się wokół Szczykowiec. Tamtejszy ekosystem leśny wymaga tym samym szczególnej ochrony. Opisywany ciąg ekologiczny dopełniany jest przez systemem hydrograficzny rzek: Rudy, Pszczyńki, Korzeńca i Gostyni, umożliwiającą migrację organizmów wodnych między zlewniami Wisły i Odry.

Obszar chronionego krajobrazu

„Meandry Rzeki Odry”

Obszar chronionego krajobrazu utworzony na podstawie rozporządzenia Wojewody Śląskiego Nr 78/04 z dnia 29 października 2004r. Celem ochrony jest nieuregulowany odcinek rzeki Odry cenny ze względów przyrodniczo – krajobrazowych. Obszar meandrów podlega sukcesywnej renaturalizacji i stopniowo wzrasta jego bioróżnorodność. Graniczne Meandry Odry tworzą końcową część górnego odcinka Górnej Odry, a pod względem geograficznym są zaliczane do Kotliny Raciborskiej. Początek biorą przy przejściu granicznym Bohumin – Chałupki i wiją się w szerokim obszarze zalewowym na długości 7 km, aż do ujścia Olzy do Odry. Unikalny dla polskiej części Odry fragment meandrującego, szerokiego koryta rzecznoego z licznymi starorzeczami i drugorzędnymi korytami. Ponieważ obszar ten leży w obrębie szerokiego międzywala i jest regularnie zalewany, jego wykorzystanie gospodarcze jest niewielkie. Znajdują się tu bardzo dobrze wykształcone zespoły zarośli nadrzecznych i łągi wierzbowo-topolowe oraz kilka siedlisk łąkowych, ekstensywnie użytkowanych jako pastwiska i łąki kośne.

Obszar ten jest ważnym elementem łącznikowym, w prawie pozbawionej lasów dolinie Odry, między Ostrawą a Raciborzem. Procesy zachodzące na odcinku granicznym Odry ukształtowały niezwykle bogatą mozaikę siedlisk przyrodniczych (płosa, starorzecza, wyspy, urwiste skarpy brzegowe, namuliska) stanowiącą ostoję dla wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt. Ostoja ta zawdzięcza swoje bogactwo krajobrazowe i przyrodnicze właśnie naturalnej dynamice rzeki. Procesy korytotwórcze na rzece gwarantują wysoki poziom różnorodności biologicznej, wzmacniają istniejące populacje cennych gatunków zwierząt i umożliwiają stopniowy powrót pierwotnym gatunkom roślin do meandrów granicznych.

Rezerwat przyrody:

Łęczczok - teren leśno-stawowy z zespołami wielogatunkowego lasu łęgowego. Starorzecze Odry ze stanowiskiem orzecha wodnego, aleje zabytkowych drzew, miejsca masowego gnieźdzenia się ptactwa. Powierzchnia rezerwatu wynosi 396,21 ha w Raciborzu (obręb Markowice) i w Nędzy.

Użytki ekologiczne:

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płyty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

„Starorzecze przy Klasztorze w Rudach”

Użytek ekologiczny powołany został Uchwałą Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej nr IX/91/2011 z 25 sierpnia 2011 w sprawie użytku ekologicznego (Dz. Urz. 224 poz. 3826 z 26 września 2011r.) Użytek zajmuje powierzchnię 2,1 ha. Powołany w celu ochrony ekosystemów hydrogenicznych.

„Łąka trzęślicowa w Małej Nędzy”

Użytek ekologiczny powołany został Rozporządzeniem Nr 44/04 Wojewody Śląskiego z dnia 16 lipca 2004 r. (Dz. Urz. Nr 67/04, poz. 1997). Użytek zajmuje powierzchnię 1,2 ha. Powołany w celu ochrony łąki trzęślicowej ze względu na specyficzny typ ekosystemu i rzadką florę.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Bociek

Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy "Bociek" położony jest w Województwie Śląskim, Powiecie Raciborskim, Gminie Kornowac, w sołectwie Pogrzebień pomiędzy ulicami Lubomską, Wiejską i Potoki. Geograficznie ZPK Bociek położony jest na Wyżynie Śląskiej w zachodniej części Płaskowyżu Rybnickiego.

Bogactwo tego obszaru w Gminie Kornowac polega na występowaniu półnaturalnych, unikatowych siedlisk, znikających w krajobrazie Europy, na których znajdują się ostoje rzadkich i zagrożonych gatunków fauny i flory. Dodatkowym aspektem są unikatowe walory krajobrazu ukazującego rolniczy aspekt Płaskowyżu Rybnickiego. Ten szczególnie cenny obszar grupuje się w dolinie, która stanowi istotny korytarz ekologiczny otwierający się do europejskiej sieci ekologicznej Doliny Odry. Należy więc zapobiec degradacji tego terenu i objąć go ochroną z utrzymaniem jego poprawnego funkcjonowania, z jednoczesnym wykorzystaniem funkcji produkcyjnej.

Rysunek 10. Obszary chronione na terenie Powiatu Raciborskiego

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, opracowanie własne.

OZNACZENIA:

- granica powiatu
- 1** Stawy Wielikąt i Las Tworkowski - NATURA 2000 - obszar ptasi
- 2** Stawy Łęczczok - NATURA 2000 - obszar siedliskowy
- 3** Las koło Tworkowa - NATURA 2000 - obszar siedliskowy
- 4** Graniczny Meander - NATURA 2000 - obszar siedliskowy
- 5** Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich
- 6** Obszar Chronionego Krajobrazu - Meandry Rzeki Odry
- 7** Rezerwat przyrody "Łęczczok"
- 8** Użytek ekologiczny "Łąka trzęślicowa w Małej Nędzy"
- 9** Użytek ekologiczny "Starorzecze przy Klasztorze w Rudach"
- 10** Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Bociek

Pomniki przyrody

Na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023, poz. 1336 - tekst jednolity) pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady. Na terenie Powiatu Raciborskiego znajduje się obecnie 46 pomników przyrody w tym jeden pomnik przyrody nieożywionej.

Tabela 29. Wykaz pomników przyrody na terenie Powiatu Raciborskiego.

Lp	Kod	Obiekt	Gmina / Miejscowość/ Obręb
1.	2411072.315	Żywotnik Olbrzymi (Thuja plicata) : 41cm; obwód: 130cm	Gmina Pietrowice Wielkie Rośnie na terenie zespołu pałacowo parkowego w Krowiarkach przy ul. Zamkowej
2.	2411011.332	Dąb biały - Quercus alba; pierśnica: 111cm; obwód: 349cm; wysokość: 24	Racibórz - Rośnie na terenie zieleńca zlokalizowanego przy ul. Londzina pomiędzy budynkiem stacji paliw a budynkiem marketu
3.	2411011.333	Dąb błotny - Quercus palustris; pierśnica: 100cm; obwód: 314cm; wysokość: 15m	Racibórz - Rośnie na terenie Parku Zamkowego im. Powstańców Śląskich, w zadrzewieniu od strony ul. Armii Krajowej
4.	2411011.334	Cypryśnik błotny - Taxodium distichum; pierśnica: 75cm; obwód: 236cm; wysokość: 21m	Racibórz - Rośnie na terenie Parku im. Miasta Roth, w zadrzewieniu usytuowanym od strony ul. Bema
5.	2411011.335	Cypryśnik błotny - Taxodium distichum; pierśnica: 86cm; obwód: 270cm; wysokość: 23m	Racibórz - Rośnie na terenie zieleńca zlokalizowanego obok cmentarza żołnierzy Armii Radzieckiej, w zadrzewieniu usytuowanym wzdłuż ul. Sportowej
6.	2411011.336	Bluszcz pospolity (Hedera helix), Podporę pnącza stanowi całkowicie martwy świerk o obwodzie mierzonym na wys. 1,3 m wynoszącym 102 cm i wys. 18,5 m. Egzemplarz żeński, bardzo stary i całkowicie zdrowy. Szacunkowy wiek: 70 lat.	Racibórz - Rośnie na terenie Parku im. Miasta Roth, w zadrzewieniu usytuowanym od strony ul. Opawskiej
7.	2411011.337	Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica); pierśnica: 242cm; obwód: 760cm; wysokość: 27m	Racibórz - Rośnie na terenie zieleńca w Parku im. Kpt. Franciszka Stala, wśród zadrzewienia od strony ul. Kolejowej
8.	2411011.338	Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica); pierśnica: 193cm; obwód: 606cm; wysokość: 27m	Racibórz - Rośnie na terenie zieleńca w Parku im. Kpt. Franciszka Stala, wśród zadrzewienia od strony ul. Sejmowej
9.	2411011.339	Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica); pierśnica: 139cm; obwód: 437cm; wysokość: 27m	Racibórz - Rośnie na terenie zieleńca w Parku im. Kpt. Franciszka Stala, przy ul. Kolejowej, wśród zadrzewienia od strony ul. Głowackiego
10.	2411011.340	Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica); pierśnica: 148cm; obwód: 465cm; wysokość: 27m	Racibórz - Rośnie na terenie zieleńca w Parku im. Kpt. Franciszka Stala, przy ul. Kolejowej, wśród zadrzewienia od strony ul. Głowackiego
11.	2411011.341	Grupa drzew - 7szt. Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)	Racibórz - Przedmiotowe platany stanowią jednorzędowy szpaler, usytuowany w pasie zieleni wzdłuż ulicy Wojska Polskiego, na wysokości budynku Szkoły Podstawowej Nr 4.
12.	2411011.342	Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica); pierśnica: 170cm; obwód: 534cm; wysokość: 28m	Racibórz - znajduje się na terenie zieleńca zlokalizowanego obok cmentarza żołnierzy Armii Radzieckiej, w zadrzewieniu usytuowanym od strony ulicy Reymonta.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

13.	2411011.343	Grab zwyczajny (Grab pospolity) - <i>Carpinus betulus</i> ; pierśnica: 100cm; obwód: 314cm; wysokość: 16m	Racibórz - znajduje się na terenie Parku im. Miasta Roth, wśród zadrzewienia w centralnej części parku, po zewnętrznej stronie głównej alei biegnącej wokół stawu
14.	2411011.345	Grupa drzew - 8szt Platan klonolistny - - <i>Platanus xacerifolia</i> (<i>Platanus Xhispanica</i>)	Racibórz - znajduje się na terenie /dawny ogród/ byłego szpitala, położonego przy ul. Bema.
15.	2411011.346	Grupa drzew - 2szt. Cis pospolity - <i>Taxus baccata</i>	Racibórz - znajdują się na terenie zieleńca przed klasztorem Franciszkanów, przy ul. Sudeckiej 27
16.	2411011.347	Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i> ; pierśnica: 121cm; obwód: 380cm; wysokość: 26m	Racibórz - znajduje się na terenie zieleńca zlokalizowanego obok cmentarza żołnierzy Armii Radzieckiej, w zadrzewieniu usytuowanym od strony ulicy Reymonta
17.	2411011.348	Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i> ; pierśnica: 117cm; obwód: 368cm; wysokość: 22m	Racibórz - znajduje się na terenie zieleńca zlokalizowanego przy ul. Londzina pomiędzy budynkiem stacji paliw BP a budynkiem marketu
18.	2411011.349	Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i> ; pierśnica: 125cm; obwód: 393cm; wysokość: 25m	Racibórz - znajduje się przy ul. Babickiej 58 w Raciborzu (dzielnica Markowie)
19.	2411011.350	Sobieski Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 271cm; obwód: 851cm; wysokość: 33m	Racibórz - tzw. Dąb Sobieskiego koło dworku
20.	2411011.351	Głaz narzutowy - Szerokość 350, wys. 230	Racibórz, Plac Wolności
21.	2411011.1841	Dereń jadalny (Dereń właściwy) - <i>Cornus mas</i> ; wysokość: 8m	Racibórz - na dz. ewidencyjnej nr 1443/167, na terenie Parku im. Miasta Roth
22.	2411011.1842	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - <i>Aesculus hippocastanum</i> ; pierśnica: 101cm; obwód: 316cm; wysokość: 25m	Racibórz - na dz. ewidencyjnej nr 1443/167, na terenie Parku im. Miasta Roth
23.	2411011.1843	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - <i>Aesculus hippocastanum</i> ; obwód: 343cm; wysokość: 25m	Racibórz - na dz. ewidencyjnej nr 2924/185, na terenie Parku im. Miasta Roth
24.	2411011.1844	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> ; pierśnica: 150cm; obwód: 470cm; wysokość: 35m	Racibórz - na dz. ewidencyjnej nr 47, na terenie Arboretum Bramy Morawskiej
25.	2411011.1845	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; obwód: 385cm; wysokość: 35m	Racibórz - na dz. ewidencyjnej nr 120/25, na terenie Arboretum Bramy Morawskiej
26.	2411042.391	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 131cm; obwód: 412cm; wysokość: 22m	Gmina Krzyżanowice Hajkowiec, ul. Drzymały
27.	2411042.392	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 131cm; obwód: 412cm; wysokość: 25m	Gmina Krzyżanowice Tworków, ul. Parkowa
28.	2411042.393	Grupa drzew - 2 szt. Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Gmina Krzyżanowice Tworków, ul. Parkowa
29.	2411022.542	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 143cm; obwód: 449cm; wysokość: 24m	Gmina Kornowac Rzuchów, ul. Rybnicka 66, w parku pałacowym
30.	2411082.752	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> ; pierśnica: 121cm; obwód: 380cm; wysokość: 22m	Gmina Rudnik Ponięcice
26.	2411082.753	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> ; pierśnica: 228cm; obwód: 716cm; wysokość: 28m	Gmina Rudnik Strzybnik - teren parku

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

27.	2411053.762	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 192cm; obwód: 603cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w pobliżu kanału wodnego byłej elektrowni wodnej w Rudach
28.	2411053.763	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 153cm; obwód: 481cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Rudach w pobliżu grobli nad rzeką Rudą, przy ul. Cysterskiej
29.	2411053.764	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 164cm; obwód: 515cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Rudach przy ul. Zamkowej obok kościoła na polanie widokowej
30.	2411053.767	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 157cm; obwód: 493cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Rudach nad rzeką Rudą przy ul. Cysterskiej
31.	2411053.768	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 118cm; obwód: 371cm	Gmina Kuźnia Raciborska Zlokalizowany w Rudach oddz. 242
32.	2411053.769	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 238cm; obwód: 748cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Rudach przy ul. Zamkowej obok kościoła na tyłach parku
33.	2411053.770	Jodła pospolita (Jodła biała) - Abies alba; pierśnica: 98cm; obwód: 308cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458
34.	2411053.772	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - Pinus sylvestris; pierśnica: 76cm; obwód: 239cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458
35.	2411053.773	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - Pinus sylvestris; pierśnica: 81cm; obwód: 254cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458
36.	2411053.774	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - Pinus sylvestris; pierśnica: 80cm; obwód: 251cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458
37.	2411053.775	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 135cm; obwód: 424cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458
38.	2411053.776	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - Pinus sylvestris; pierśnica: 69cm; obwód: 217cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 457
39.	2411053.777	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 175cm; obwód: 550cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 457
40.	2411053.779	Grab zwyczajny (Grab pospolity) - Carpinus betulus; pierśnica: 132cm; obwód: 415cm	Gmina Kuźnia Raciborska Rośnie w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie, Leśnictwo Krasiejów oddz. 232 w pobliżu drogi Rudy-Racibórz
41.	2411062.1269	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 106cm; obwód: 333cm; wysokość: 25m	Gmina Racibórz Racibórz - Babice w Rezerwacie „Łęczczok”, działka 271/1 obręb Markowice

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Katowice, 2024

4.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 z późn. zm.).

Na terenie województwa śląskiego służby ochrony przeciwpożarowej i inspekcji ochrony środowiska dokonały kwalifikacji zakładów produkcyjnych ze względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi.

Rok 2022:

Na ogólną liczbę 56 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii na terenie województwa śląskiego (stan na 31.12.2022 r.) wyróżniono 24 zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 31 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie Powiatu Raciborskiego sklasyfikowano jeden zakład ZZR – HENKEL Polska Operation Sp. z o.o. Zakład w Raciborzu.

Rok 2023:

Na ogólną liczbę 55 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii na terenie województwa śląskiego (stan na 31.12.2023 r.) wyróżniono 24 zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 31 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie Powiatu Raciborskiego sklasyfikowano jeden zakład ZZR – HENKEL Polska Operation Sp. z o.o. Zakład w Raciborzu.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę miejscowych zagrożeń zanotowanych na terenie Powiatu Raciborskiego w 2022 i 2023 roku.

Tabela 30. Liczba miejscowych zagrożeń w 2022 i 2023 roku.

Wielkość zagrożeń	2022	2023
małe	199	297
lokalne	1 156	928
średnie	57	52
duże	0	0

Źródło: dane statystyczne KG PSP (www.kgsp.gov.pl)

5. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2022-2023 WRAZ Z ANALIZĄ WYDATKÓW

Poniżej przedstawiono realizację zadań związanych z ochroną środowiska jakie zostały wykonane na terenie Powiatu Raciborskiego w latach 2022-2023. Ze względu na liczne zmiany w prawodawstwie krajowym oraz w strategiach i źródłach finansowania zadań inwestycyjnych (wydatków majątkowych), odniesiono się do konkretnych zadań które zostały zrealizowane w okresie sprawozdawczym. Część sprawozdawczą niniejszego opracowania podzielono na rozdziały tematyczne.

5.1. Powietrze atmosferyczne

Powiat Raciborski w celu poprawy powietrza atmosferycznego realizował następujące zadania:

Tabela 31. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
<i>Lokalny transport zbiorowy</i>		
Lokalny transport zbiorowy	5 663 000,39	6 413 072,98
<i>Remonty i modernizacja dróg powiatowych i wojewódzkich</i>		
Powiatowy Zarząd Dróg w Raciborzu: <u>2022:</u> - świadczenie usług publicznych na drogach powiatowych, w tym 269.686,96 zł na remonty częściowe dróg, 287.830,46 zł na zadanie Konserwacja nawierzchni odcinka drogi powiatowej nr 3504S Kornice – Pawłów. Ponadto środki przeznaczone na usługi niezbędne do prawidłowego utrzymania pasa drogowego, m.in.: akcja zimowa, naprawa szczelin w nawierzchni, prace geodezyjne, holowanie pojazdów, usuwanie drzew, cięcia pielęgnacyjne drzew, sprzątanie i utylizacja padliny, naprawa elementów odwodnienia, zakup materiałów niezbędnych do realizacji zadań na drogach. <u>2023:</u> - świadczenie usług publicznych na drogach powiatowych, w tym 274 168,43 zł na remonty częściowe dróg. Ponadto środki przeznaczone na usługi niezbędne do prawidłowego utrzymania pasa drogowego, m.in.: akcja zimowa, wymiana barier, prace geodezyjne, holowanie pojazdów, usuwanie i nasadzanie drzew, usługi sprzętowe, sprzątanie i utylizacja padliny, naprawa elementów odwodnienia, zakup materiałów niezbędnych do realizacji zadań na drogach	1 546 316,24	1 464 778,44
Powiatowy Zarząd Dróg w Raciborzu - realizacja dla zadania Przebudowa DP 3512S w rejonie skrzyżowania ul. Brzeskiej z ul. Handlową w Raciborzu.	90 305,76	-
Przebudowa drogi powiatowej nr 3540S w Kobylu na odcinku od cieku wodnego Żabnica do końca dz. 824/80 od strony Miasta Racibórz	584 645,59	-
Przebudowa drogi powiatowej nr 3529S w Borucinie od skrzyżowania z gminnym odcinkiem ul. Doktora Rostka do końca obszaru zabudowanego w kierunku Krzanowic	445 079,00	-
Przebudowa drogi powiatowej nr 3511S od skrzyżowania z drogą krajową nr 45 w miejscowości Krzyżanowice do granicy państwa – – opracowanie dokumentacji projektowej	67 650,00	-
Przebudowa drogi powiatowej nr 3507S od skrzyżowania z DK45 do końca obszaru zabudowanego w Tworkowie	1 779 289,16	-

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Przebudowa drogi powiatowej nr 3506S na odcinku od skrzyżowania z DW 916 do skrzyżowania z DP 3528S w Krzanowicach oraz remont od skrzyżowania z DP 3528S do skrzyżowania z DW 917 i przebudowa drogi powiatowej nr 3529 S na odcinku od DK 45 w Tworkowie do początku obszaru zabudowanego Borucina	3 457 577,29	9 622 404,82
Przebudowa drogi powiatowej nr 3548S w Raciborzu od Placu Konstytucji 3 Maja do ul. Gwiaździstej, od ul. Wandy do rejonu skrzyżowania z ul. Sejmową i od skrzyżowania z ul. Węgierską do działki nr 106 oraz rozbudowa drogi powiatowej nr 3548S w Raciborzu od działki nr 59 do drogi wojewódzkiej nr 416	3 451 164,83	14 232 467,00
Przebudowa drogi powiatowej nr 3506S na odcinku od skrzyżowania z DW 916 do skrzyżowania z DP 3528S w Krzanowicach oraz remont od skrzyżowania z DP 3528S do skrzyżowania z DW 917"	3 121 437,41	7 376 604,35
Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3531S wykorzystywanej jako dojazd do gruntów rolnych w gminie Krzanowice, sołectwie Bojanów, obręb geodezyjnym Bojanów	174 177,13	-
Przebudowa drogi powiatowej nr 3538S Łańce-Pstrążna	2 167 233,46	-
Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3522S wykorzystywanej jako dojazd do gruntów rolnych w gminie Rudnik, sołectwie Modzurów, obręb geodezyjnym Dołędzin	541 006,36	-
Modernizacja drogi powiatowej nr 3536S od DW 919 do początku m. Górki Śląskie	2 323 763,76	-
Modernizacja drogi powiatowej nr 3537S od DW 919 w kierunku na Adamowice	285 850,61	-
Modernizacja drogi powiatowej nr 3519S od DK 45 do miejscowości Czerwiecice	815 184,79	-
Modernizacja drogi powiatowej nr 3540S od DW 935 w Raciborzu do rejonu działki nr 824/80 w Kobyli	1 762 226,74	-
Przebudowa drogi powiatowej nr 3546S od skrzyżowania z ul. Wiejską w Babcicach do granicy z Powiatem Rybnickim	2 840,00	57 744,89
Modernizacja drogi powiatowej nr 3540S od skrzyżowania z DP 3538S w kierunku DW 935, przez miejscowość Łańce	1 207 639,24	-
Przebudowa drogi powiatowej nr 3505S Lekartów - Pietrowice Wielkie pomiędzy drogami wojewódzkimi nr 916 i 416	35 510,00	743 590,09
Przebudowa powierzchni drogi wewnętrznej przy auli Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 Mechanik w Raciborzu	34 440,00	-
Zadanie w Gminie Rudnik pn. Remont odcinka drogi powiatowej nr 3518S ul. Powstańców Śląskich w Grzegorzowicach	-	552 550,10
Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3523S wykorzystywanej jako dojazd do gruntów rolnych w gminie Rudnik, sołectwie Strzybnik, obręb geodezyjnym Strzybnik	-	510 371,55
Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3520S od DK 45 do skrzyżowania z ul. Szkolną w Ponięcicach	-	1 121 566,47
Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3531S w Bieńkowicach na trzech odcinkach: od drogi krajowej nr 45 do tzw. ronda na skrzyżowaniu z drogami gminnymi ul. Rzemieśniczą i Młyńską, od w/w ronda do ul. Zachodniej oraz od ul. Zachodniej do dz. nr 104/2	-	639 494,75
Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3516S w Tworkowie polegającej na wykonaniu chodnika przy ul. Głównej – od skrzyżowania z ul. Kopernika do skrzyżowania z ul. Nową przy drodze krajowej nr 45	-	20 180,51
Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3524S wykorzystywanej jako dojazd do gruntów rolnych w gminie Rudnik, sołectwie Jastrzębie, obręb geodezyjnym Jastrzębie – opracowanie dokumentacji	-	6 700,00
Przebudowa drogi powiatowej nr 3509S w miejscowości Turze od wału przed mostem na rzece Rudzie do rejonu dz. 910/2 wraz z	-	2 091,62

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

budową fragmentu nowego przebiegu tej drogi – aktualizacja uzgodnień branżowych		
Mapy i uzgodnienia branżowe dla odcinków drogi powiatowej nr 3543S i 3544S ul. Pogrzebieńskiej w Raciborzu oraz ul. Brzezkiej i części ul. Pamiętki w Pogrzebieniu oraz dla odcinka drogi powiatowej nr 3516S w Tworkowie	-	5 482,18
Przebudowa drogi powiatowej nr 3505 S Lekartów - Pietrowice Wielkie pomiędzy drogami wojewódzkimi nr 916 i 416	-	743 590,09
<i>Termomodernizacje obiektów powiatowych, instalacje OZE, wymiany kotłów</i>		
Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w Starostwie Powiatowym w Raciborzu	21 525,00	-
Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w Zespole Szkół Ekonomicznych przy ul. Gimnazjalnej 3 w Raciborzu — dokumentacja projektowa	4 950,00	-
Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 Mechanik w Raciborzu — dokumentacja projektowa	27 645,00	-
Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Raciborzu— dokumentacja projektowa	27 920,00	-
Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w Młodzieżowym Domu Kultury w Raciborzu	9 028,20	-
Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w Powiatowym Centrum Sportu w Raciborzu	15 199,73	-
Opracowanie dokumentacji dla zadania Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w Starostwie Powiatowym w Raciborzu	-	5 555,00
Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w Zespole Szkół Specjalnych w Raciborzu – opracowanie dokumentacji	-	21 525,00
Poprawa efektywności energetycznej budynków szkoły CKZiU nr 1 w Raciborzu – aktualizacja audytu energetycznego	-	3 075,00
Głęboka modernizacja oraz zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynku Szpitala Rejonowego im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu przy ul. Gamowskiej	-	201 017,55

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

5.2. Klimat akustyczny

Zadania własne Powiatu Raciborskiego, realizowane w ramach ochrony przed hałasem na terenie Powiatu przedstawione zostały w tabeli poniżej (zadania związane z remontami i modernizacją dróg zostały zawarte w rozdziale 5.1 Powietrze atmosferyczne):

Tabela 32. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Wykonanie ścieżki rowerowej na odcinku ulicy Ocickiej w Raciborzu (DP 3548S), która łączyłaby ścieżkę rowerową z ul. Mariańskiej z ścieżką rowerową przy Alei Ojca Johanna Leppicha	-	7 380,00

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

5.3. Zasoby geologiczne

Powiat Raciborski w zakresie ochrony zasobów geologicznych realizował następujące zadania:

Tabela 33. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Wykonanie opinii do projektów robót geologicznych i dokumentacji geologicznych oraz udzielanie koncesji zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze	12 200,00	10 800,00
Przeprowadzenie okresowych obserwacji terenowych osuwisk w powiecie raciborskim w 2023 roku	-	5 535,00

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r., dane Starostwa Powiatowego w Raciborzu

5.4. Gleby

Zadania własne Powiatu Raciborskiego, realizowane w ramach ochrony gleb na terenie Powiatu przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 34. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Prace geodezyjne realizowane w ramach podziałania "Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w tym: <u>2022 r.:</u> ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Samborowice – 477.732,14 zł, ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Roszków – 739.623,96 zł, ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Lekartów – 169.213,62 zł. <u>2023 r.:</u> ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Samborowice – 182.945,78 zł, ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Roszków – 263.548,36 zł, ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Lekartów – 63.992,24 zł, ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Owsiszczce i Nowa Wioska – 604.192,16 zł, ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Gródczanki – 432.917,69 zł, ✓ Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Pawłów i Żerdziny – 958.644,50 zł.	1 386 569,72	2 506 240,73
Prace geodezyjno-urzędzeniowe na potrzeby rolnictwa, w tym scalanie i wymiana gruntów oraz zagospodarowanie poscaleniowe	52 350,00	-
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 "Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Krzyżanowice, Gmina Krzyżanowice"	1 923 286,45	-
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 "Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Samborowice, Gmina Pietrowice Wielkie"	477 732,14	202 945,78

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 "Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Roszków, Gmina Krzyżanowice"	739 623,96	281 348,36
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 "Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Lekartów, Gmina Pietrowice Wielkie"	169 213,62	78 629,24
Wykonanie gleboznawczej klasyfikacji gruntów objętych scalaniem na terenie obrębów ewidencyjnych Owsiszczce i Nowa Wioska.		7 323,00
Prace geodezyjne realizowane w ramach podziałania "Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w tym: - Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Samborowice – 20.000,00 zł, - Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Roszków – 17.800,00 zł, - Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Lekartów – 16.637,00 zł.	-	52 437,00
Przeprowadzenie gleboznawczej klasyfikacji gruntów na terenie obrębów Owsiszczce, Nowa Wioska w jednostce ewidencyjnej Krzyżanowice	-	87 207,00
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 "Scalanie gruntów na terenie obrębów ewidencyjnych Owsiszczce i Nowa Wioska, jednostka ewidencyjna Krzyżanowice"	-	604 192,16
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 "Scalanie gruntów na terenie obrębu ewidencyjnego Gródczanki, jednostka ewidencyjna Pietrowice Wielkie"	-	432 917,69
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 "Scalanie gruntów na terenie obrębów ewidencyjnych Pawłów i Żerdziny, jednostka ewidencyjna Pietrowice Wielkie"	-	958 644,50

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

5.5. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Zadania własne Powiatu Raciborskiego, realizowane w ramach gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania odpadów na terenie Powiatu przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 35. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Dofinansowanie kosztów związanych z demontażem, usuwaniem i unieszkodliwianiem elementów zawierających azbest	89 790,51	69 429,02

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

5.6. Zasoby przyrodnicze

5.6.1. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Powiat Raciborski na bieżąco realizował zadania z zakresu leśnictwa na które ponoszone były następujące koszty:

Tabela 36. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Wypłata ekwiwalentu za wyłączenie gruntów z upraw rolnych i prowadzenie uprawy leśnej dla rolników Powiatu Raciborskiego	13 348,89	11 453,45
Nadzór nad gospodarką leśną (koszty nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa dla Nadleśnictwa Rudy Raciborskie)	26 672,21	35 097,87

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

5.6.2. Ochrona zieleni

Zieleń oddziałuje na człowieka poprzez możliwość kontaktu z naturą, wyciszenia się, znalezienia wytchnienia i odpoczynku z dala od zgiełku miasta. Jednakże, aby zieleń oprócz spełniania funkcji estetycznej pełniła również inne zadania, musi być różnorodna pod względem biologicznym, bo tylko wtedy zapewnia miejsce różnym gatunkom roślin i zwierząt oraz zapobiega erozji gleb. Powiat Raciborski realizuje zadania z zakresu ochrony zieleni, na które ponoszone były następujące koszty:

Tabela 37. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Utrzymanie terenów zieleni, w tym pielęgnacja drzew i krzewów	8 272,16	14 710,12
Otwarty ogród - zielona oaza spotkań, nauki, sztuki i relaksu	177 760,71	-

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

5.7. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zadanie realizowane jest poprzez:

- doposażenie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego,
- utrzymywanie w gotowości służb ratowniczych na wypadek zaistnienia poważnej awarii,
- zapobieganie wystąpieniu ryzyka awarii przemysłowych przez przedsiębiorstwa (głównie zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej (ZZR)) z terenu Powiatu Raciborskiego.
- prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii - rejestr zakładów prowadzony jest przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach,
- opracowanie programu zapobiegania poważnym awariom lub opracowanie planu operacyjno-ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii - Zadanie realizowane przez prowadzącego zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku.

System przeciwdziałania poważnym awariom składa się z szeregu uregulowanych prawnie procedur. Pierwszym elementem całego systemu jest sprawdzenie, czy dany zakład w ogóle stwarza zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii przemysłowej. Do tego celu służy procedura zaliczenia zakładu do kategorii zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii. Wynik pozytywny oznacza, że dany zakład należy zgłosić do odpowiednich władz przy pomocy procedury zgłoszenia. Taki zakład zobowiązany jest do przygotowania programu zapobiegania awariom, który następnie należy wprowadzić w życie za pomocą systemu bezpieczeństwa (system zarządzania bezpieczeństwem). Ostatnim elementem systemu są plany operacyjno-ratownicze wewnętrzne - przygotowywane przez zakład oraz zewnętrzne - opracowywane przez komendanta wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej. Taki system ma za zadanie zapobiegania możliwości wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz ograniczenia do minimum skutków poważnej awarii w odniesieniu do ludzi, mienia i środowiska.

Powiat Raciborski realizuje zadania z zakresu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, na które ponoszone były następujące koszty:

Tabela 38. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	8 386 656,47	9 496 365,08
Zarządzanie kryzysowe	8 145 298,85	
Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	46 232,00	
Wykonanie i montaż agregatu prądotwórczego dla Starostwa	154 720,00	-
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Raciborzu	119 000,00	-
Działalność Referatu Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, w tym m.in. doposażenie sprzętu w Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego, zakup zestawu nagłośniającego apelowego do organizacji ćwiczeń plenerowych, zakup nagród rzeczowych w związku z zawodami sportowo-pożarniczymi	29 007,81	-
Opracowanie dokumentacji projektowej i ekspertyzy technicznej dla zadania Dostosowanie budynku mieszczącego Dom dla Matek z Dziećmi MAJA w Raciborzu ul. Sempołowskiej nr 5 - do wymogów ochrony przeciwpożarowej budynków	77 276,18	-
Budowa Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej oraz Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej PSP w Raciborzu	-	241 724,50

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

5.8. Zagadnienia horyzontalne

Prowadzone były działania w zakresie edukacji ekologicznej:

2022 r.:

Referat włączył się jak co roku w 29 edycję akcji „Sprzątanie świata - Polska 2022”, która odbyła się we wrześniu 2022 r. pod hasłem przewodnim „Wszystkie śmieci są nasze”. Dzięki wsparciu lokalnych zakładów i przedsiębiorców przygotowano worki i rękawice ochronne, które w Referacie Ochrony Środowiska i Rolnictwa przekazano uczestnikom akcji. W akcji corocznie uczestniczą uczniowie powiatowych szkół ponadpodstawowych wraz z opiekunami. Szkoły otrzymały również plakaty akcji, które zostały pozyskane przez referat od Fundacji Nasza Ziemia. Do 29 edycji akcji „Sprzątanie Świata - Polska 2022” siedem szkół i placówek oświatowych zgłosiło około 712 uczniów oraz dodatkowo opiekunów. Dzięki naszym staraniom, wszystkie zebrane w czasie akcji worki ze śmieciami, zostały nieodpłatnie odebrane z wyznaczonych miejsc przez uprawnioną firmę.

W dniu 18 maja 2022 r. w Szkole Podstawowej nr 18 w Raciborzu odbyła się już XVI edycja konkursu EKOMAT. Konkurs po raz kolejny objęty był patronatem Starosty Raciborskiego. Celem konkursu jest rozwijanie zainteresowań matematycznych, propagowanie treści ekologicznych, zainteresowanie uczniów uzdolnionych matematycznie środowiskiem przyrodniczym miasta Raciborza i okolic, uświadamianie o zagrożeniach środowiska przyrodniczego występujących w miejscu zamieszkania.

Na prośbę Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie zorganizowano w dniu 7 grudnia 2022 r. spotkanie w sprawie Utworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody.

Niezmiennie w 2022 r. promowano i rozpropagowywano informacje o konkursach i wydarzeniach (m.in.: konkurs Tradycyjny Sad, Ekolaury 2022, Konkurs na Najlepiej Oświetloną Gminę i Miasto 2022 Roku oraz Najlepszą Inwestycję Oświetleniową, Drzewo Roku 2022).

2023 r.:

Dnia 18 kwietnia 2023 r. w Szkole Podstawowej nr 15 w Raciborzu odbyła się kolejna edycja konkursu EKOASY 2023. Tradycyjnie konkurs objęty był patronatem Starosty Raciborskiego. Celem konkursu jest pogłębianie i upowszechnianie wiadomości i umiejętności z zakresu różnych

sposobów ochrony przyrody i środowiska, wiedzy na temat wpływu człowieka na faunę, florę, glebę, powietrze i wodę w różnych ekosystemach. Rozwijanie zainteresowań przyrodniczych poprzez obserwacje i doświadczenia. Uświadomienie znaczenia segregacji śmieci, recyklingu i szeroko rozumianej ochrony całego środowiska.

Dnia 20 kwietnia 2023 r. w II Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Raciborzu odbyła się już XVI edycja Powiatowego Konkursu Ekologicznego „Dla Siebie i dla Ziemi”. Konkurs po raz kolejny objęty został patronatem Starosty Raciborskiego. Celem konkursu jest kształtowanie świadomości własnego postępowania i jego wpływu na środowisko naturalne i rozwijanie myślenia o lokalnym środowisku.

W dniu 18 maja 2023 r. w Szkole Podstawowej nr 18 w Raciborzu odbyła się już XVII edycja konkursu EKOMAT. Konkurs po raz kolejny objęty był patronatem Starosty Raciborskiego. Celem konkursu jest rozwijanie zainteresowań matematycznych, propagowanie treści ekologicznych, zainteresowanie uczniów uzdolnionych matematycznie środowiskiem przyrodniczym miasta Raciborza i okolic, uświadamianie o zagrożeniach środowiska przyrodniczego występujących w miejscu zamieszkania.

Referat włączył się jak co roku w 30 edycję akcji „Sprzątanie świata - Polska 2023”, która odbyła się we wrześniu 2023 r. pod hasłem przewodnim „Sprzątanie świata łączy ludzi”. Dzięki wsparciu lokalnych zakładów i przedsiębiorców przygotowano worki i rękawice ochronne, które w Referacie Ochrony Środowiska i Rolnictwa przekazano uczestnikom akcji. W akcji corocznie uczestniczą uczniowie powiatowych szkół ponadpodstawowych wraz z opiekunami. Szkoły otrzymały również plakaty akcji, które zostały pozyskane przez referat od Fundacji Nasza Ziemia. Do 30 edycji akcji „Sprzątanie Świata - Polska 2023” siedem szkół i placówek oświatowych zgłosiło około 887 uczniów oraz dodatkowo opiekunów.

Powiat Raciborski realizuje zadania z zakresu zagadnień horyzontalnych, na które ponoszone były następujące koszty:

Tabela 39. Realizacja zadań w latach 2022-2023.

Zadanie	Poniesione nakłady [zł.]	
	2022	2023
Organizacja powiatowych dożynek, w tym 20.000,00 zł przekazano w formie dotacji dla Gminy Rudnik na realizację zadania Dożynki Powiatowe 2022, które odbyły się w Łubowicach.	20 895,20	-
Promocja Powiatu Raciborskiego zł, w tym: <u>2022:</u> a) Zamek Piastowski w Raciborzu 1.542.354,90 zł, w tym remonty na kwotę 2.208,31 zł (naprawa sprzętu i urządzeń) oraz realizacja projektu unijnego Wspólna historia poprzez zabawę na kwotę 16.777,47 zł, b) Starostwo Powiatowe 268.325,38 zł, 6) bieżąca działalność Centrum Usług Wspólnych w Raciborzu – 125.597,12 zł. <u>2023:</u> a) Zamek Piastowski w Raciborzu 1.563.119,40 zł, w tym remonty na kwotę 76.477,82 zł (cyklinowanie podłóg w sali konferencyjnej, przebudowa istniejącej komory wodomierzowej, remont podłogi w Domu Książęcym, wymiana okablowania systemu sygnalizacji pożaru w Domu Książęcym), b) Starostwo Powiatowe 420.251,16 zł, c) bieżąca działalność Centrum Usług Wspólnych w Raciborzu – 1.514.302,58 zł	1 810 680,28	1 983 370,56
Bieżąca działalność Referatu Ochrony Środowiska i Rolnictwa, w tym m. in. wykonanie „Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego za lata 2020-2021”, opracowanie „Aktualizacji wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie Powiatu Raciborskiego”.	18 152,50	-

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Vivre au Vert pour un avenir inclusif et durable („Ekologiczny styl życia dla zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu przyszłości”)	67 432,49	64 217,24
Organizacja powiatowych dożynek, w tym 20.000,00 zł w formie dotacji przekazano dla Gminy Krzyżanowice na realizację zadania Dożynki Powiatowe 2023	-	20 147,60
Zielona Pracownia w ZSO nr 1 w Raciborzu - EkoJedynka	-	65 910,00
Miasto nad rzeką	-	35 051,06

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

5.9. Realizacja zadań umieszczonych w planie operacyjnym Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

W tabeli umieszczono zadania z planu operacyjnego, które zaplanowane były do realizacji w 2022 i 2023 roku:

Tabela 40. Realizacja zadań własnych z planu operacyjnego dla roku 2022 i 2023.

Kierunek	Działania	Realizacja	Szczegóły
<i>Zadania z planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028</i>			
A.2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Publiczny transport zbiorowy	zadanie ciągle	koszty podane w tabeli nr 31
A.2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza B.1. Minimalizacja uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym	Przebudowa drogi powiatowej nr 3540S w Kobyli na odcinku od ciekłu wodnego Żabnica do końca dz. 824/80 od strony Miasta Racibórz	zrealizowane	koszty podane w tabeli nr 31
	Przebudowa drogi powiatowej nr 3529S w Borucinie od skrzyżowania z gminnym odcinkiem ul. Doktora Rostka do końca obszaru zabudowanego w kierunku Krzanowic	zrealizowane	koszty podane w tabeli nr 31
	Przebudowa drogi powiatowej nr 3548S ulic Łąkowej, Tadeusza Kościuszki i Kolejowej w Raciborzu na odcinkach od Placu Konstytucji 3 Maja do ul. Gwiazdzistej oraz od ul. Wandy do rejonu skrzyżowania z ul. Sejmową	zrealizowane	koszty podane w tabeli nr 31
	Przebudowa drogi powiatowej nr 3509S w miejscowości Turze od wału przed mostem na rzece Rudzie do rejonu dz.910/2 wraz z budową fragmentu nowego przebiegu tej drogi	w trakcie realizacji	koszty podane w tabeli nr 31
	Rozbudowa drogi powiatowej nr 3511S od skrzyżowania z drogą krajową nr 45 w miejscowości Krzyżanowice do granicy państwa oraz przebudowa drogi powiatowej nr 3507S od skrzyżowania z DK 45 w Tworkowie do DP 3511S	w trakcie realizacji	koszty podane w tabeli nr 31
	Przebudowa odcinka drogi powiatowej nr 3538S w miejscowości Łańce	zrealizowane	koszty podane w tabeli nr 31
	Przebudowa drogi powiatowej nr 3506S na odcinku od skrzyżowania z DW 916 do skrzyżowania z DP 3528S w Krzanowicach oraz remont od skrzyżowania z DP 3528S do skrzyżowania z DW 917”	zrealizowane	koszty podane w tabeli nr 31
	Przebudowa drogi powiatowej nr 3548S ulic Ocickiej i Wiejskiej w Raciborzu od rejonu skrzyżowania z ul. Węgierską do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 416	zrealizowane	koszty podane w tabeli nr 31

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

	Przebudowa drogi powiatowej nr 3529S od skrzyżowania z DK45 w Tworkowie do skrzyżowania z DP3530 w Borucinie	zrealizowane	koszty podane w tabeli nr 31
	Remont drogi powiatowej nr 3536S w Górkach Śląskich od końca działki drogowej nr 257/3 w kierunku DW 919	zrealizowane	koszty podane w tabeli nr 31
A.4. Wsparcie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii	Zabudowa paneli fotowoltaicznych wraz z wymianą oświetlenia na typu LED w: Starostwie Powiatowym w Raciborzu, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 1 w Raciborzu, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 „MECHANIK” w Raciborzu, Zespole Szkół Ekonomicznych w Raciborzu, Zespole Szkół Ogólnokształcącym Nr 1 w Raciborzu, II Liceum Ogólnokształcącym w Raciborzu, Młodzieżowym Domu Kultury w Raciborzu	w trakcie realizacji	koszty podane w tabeli nr 31
A.4. Wsparcie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii	Poprawa efektywności energetycznej budynku szkoły CKZiU nr 1 w Raciborzu	w trakcie realizacji	koszty podane w tabeli nr 31
A.4. Wsparcie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii	Termomodernizacja budynku Powiatowego Zarządu Dróg przy ul. 1 Maja 3 w Raciborzu	w trakcie realizacji, dokumentacja opracowana w 2021 r.	koszt: 26 699,99 zł

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 r., Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Raciborskiego za 2023 r.,

Tabela 41. Realizacja zadań monitorowanych z planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego.

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja		Uwagi do realizacji zadania
			2022	2023	
<i>Zadania z planu operacyjnego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028</i>					
A.1. Zmniejszanie zanieczyszczeń do dopuszczalnych /docelowych poziomów dla B(a)P i pyłów zawieszonych, w tym pochodzących z sektora komunalno – bytowego.	Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. w Kuźni Raciborskiej	Zmiana systemu ogrzewania. Przejście na gazowe ogrzewanie firmy	W latach 2020-2021 wykonano dokumentację projektowo – kosztorysową, realizacja przesunięta na kolejne lata		
		Zainstalowanie paneli fotowoltaicznych, wytwarzanie energii elektrycznej z promieniowania słonecznego	Zadanie nie było realizowane		
A.1. Zmniejszanie zanieczyszczeń do dopuszczalnych /docelowych poziomów dla B(a)P i pyłów	Odlewnia RAFAMET Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej	Modernizacja kotłowni, instalacji c.o. i c.w.u. – ogrzewanie gazowe	Zadanie nie było realizowane		

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja		Uwagi do realizacji zadania
			2022	2023	
zawieszonych, w tym pochodzących z sektora komunalno – bytowego.					
A.1. Zmniejszanie zanieczyszczeń do dopuszczalnych /docelowych poziomów dla B(a)P i pyłów zawieszonych, w tym pochodzących z sektora komunalno – bytowego.	Tokai-COBEX Polska Sp. z o.o. Racibórz	Modernizacja sieci parowej (wymiana kotłów, opomiarowanie, monitoring)	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
		Pomiary i monitoring sieci sprężonego powietrza	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
		System oczyszczania spalin i odpylacza dla kalcynacji gazowej	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
		Modernizacja oświetlenia - wymiana na energooszczędne	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
B.3. Ograniczenie uciążliwości związanych z hałasem przemysłowym.	Tokai-COBEX Polska Sp. z o.o. Racibórz	Zmiana nawierzchni parkingu zewnętrznego przy bramie nr 2	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
		Izolacja termiczna ściany hali PG - redukcja hałasu	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
		Modernizacja / wymiana okien w nawach A, B, C - strona zachodnia	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
I.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.	Tokai-COBEX Polska Sp. z o.o. Racibórz	Wymiana dachu Warsztatu Elektrycznego RU	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
		Modernizacja systemu gaszenia pożaru w budynku Adm. 1 - wymiana generatorów aerozolu gaśniczego	-	-	brak odpowiedzi, tajemnica przedsiębiorstwa
A.6. Edukacja ekologiczna społeczeństwa skierowana na promocje postaw służących ochronie powietrza.	Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr1 w Raciborzu	„Ekologiczny styl życia dla zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu przyszłości”	Projekt przygotowywany przez 2 szkoły partnerskie: w Sain Malo (Francja) i Raciborzu. Nadrzędnym celem projektu jest uświadomienie młodzieży roli rozwoju zrównoważonego we współczesnym świecie poprzez dwie płaszczyzny: ekologię i inkluzję społeczną.		
G.1.Minimalizacja składowanych odpadów	Gmina Racibórz	Gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym m.in.: odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, prowadzenie PSZOK	13 522 174,54 zł	14 100 866,44 zł	-
	Gmina Nędza		2 075 752,27 zł	2 101 90,61 zł	-
	Gmina Kuźnia Raciborska		2 001 832,80 zł 283 000,00 zł – prowadzenie PSZOK	2 376 401,09 zł 283 000,00 prowadzenie PSZOK	-

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja		Uwagi do realizacji zadania
			2022	2023	
	Gmina Rudnik	Prowadzenie monitoringu eksploatacyjnego i poeksploatacyjnego składowisk odpadów, w tym monitoringu gruntowo-wodnego	1 193 531,96 zł	1 344 624,74 zł	-
	Gmina Pietrowice Wielkie		1 813 453,35 zł	2 159 452,01 zł	-
	Gmina Krzanowice		1 632 057,38 zł	1 739 426,28 zł	-
	Gmina Krzyżanowice		3 650 723,71 zł	3 639 899,38 zł	-
	Gmina Kornowac		1 360 554,59 zł	1 651 893,25 zł	-
	Gmina Racibórz		23 677,50 zł	25 153,50 zł	-
	Gmina Nędza		-	-	-
	Gmina Kuźnia Raciborska		-	-	-
	Gmina Rudnik		-	-	-
	Gmina Pietrowice Wielkie		-	-	-
	Gmina Krzanowice		-	-	-
	Gmina Krzyżanowice		13 010,00 zł	17 720,00 zł	-
	Gmina Kornowac		-	-	-
	G.2. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne		Gmina Racibórz	Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	23 015,43 zł
Gmina Nędza		9 985,07 zł	4 877,71 zł		-
Gmina Kuźnia Raciborska		245 372,83 zł	-		Projekt „Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych na terenie gminy Kuźnia Raciborska – współfinansowany z UE RPOWSL 2014-2020
Gmina Rudnik		669 448,62 zł	-		-

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja		Uwagi do realizacji zadania
			2022	2023	
	Gmina Pietrowice Wielkie		454 147,67 zł	8 885,12 zł	-
	Gmina Krzanowice		-	-	-
	Gmina Krzyżanowice		47 260,59 zł	21 158,64 zł	-
	Gmina Kornowac		-	-	-
H.1. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności	Gmina Racibórz	Utrzymanie zieleni w gminie	3 056 637,23 zł	3 555 252,42 zł	2022 rok: 2.349.374,17 - utrzymanie zieleni w miastach i gminach 547.470,34 - utrzymanie zieleni w pasach drogowych (pielęgnacja i konserwacja nasadzeń) 84.883,92 – oczyszczanie i koszenie zieleni nieużytków 74.908,80 - oczyszczanie i grabienie zieleni w pasach drogowych 2023 rok: 2.724.012,45 - utrzymanie zieleni w miastach i gminach 656.540,71 - utrzymanie zieleni w pasach drogowych (pielęgnacja i konserwacja nasadzeń) 99.401,66 – oczyszczanie i koszenie zieleni nieużytków 75.297,60 - oczyszczanie i grabienie zieleni w pasach drogowych
	Gmina Nędza		136 852,09 zł	89 725,91 zł	-
	Gmina Kuźnia Raciborska		62 555,09 zł	99 043,82 zł	Wycinka, pielęgnacja drzew oraz wykonanie nasadzeń zastępczych wraz z bieżącym utrzymaniem
			200 949,96 zł	325 000,00 zł	Podlewanie kwiatów sezonowych, koszenie, grabienie, przycinanie krzewów i niskich drzew, wywóz gałęzi
	Gmina Rudnik		58 988,00 zł	130 432,18 zł	-
	Gmina Pietrowice Wielkie		52 075,63 zł	139 378,41 zł	-

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Kierunek interwencji	Instytucja koordynująca	Zadanie	Realizacja		Uwagi do realizacji zadania
			2022	2023	
	Gmina Krzanowice		6 860,44 zł	111 185,91 zł	-
	Gmina Krzyżanowice		83 600,00 zł	116 000,00 zł	-
	Gmina Kornowac		33 798,71 zł	30 369,60 zł	-
A.2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza B.1. Minimalizacja uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym	Gmina Racibórz	Remonty dróg gminnych	3 534 447,79 zł	3 043 268,84 zł	-
	Gmina Nędza		1 026 402,35 zł	3 158 132,19 zł	-
	Gmina Kuźnia Raciborska		511 355,97 zł	276 885,44 zł	-
	Gmina Rudnik		102 400,00 zł	87 540,00 zł	-
	Gmina Pietrowice Wielkie		444 537,96 zł	740 301,12 zł	-
	Gmina Krzanowice		76 596,23 zł	61 590,25 zł	-
	Gmina Krzyżanowice		673 968,59 zł	1 897 641,44 zł	-
	Gmina Kornowac		395 771,80 zł	359 052,46 zł	-

Źródło: Na podstawie informacji z urzędów gmin i przedsiębiorstw.

6. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU I JEGO AKTUALIZACJI

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego zostały zaproponowane wskaźniki postępów i skutków realizacji programu. Poniżej w tabeli określono zestaw wskaźników w odniesieniu do wartości bazowych, określonych w Programie, obejmujący wszystkie obszary interwencji środowiska, w oparciu o dane aktualnie dostępne, co pozwala na zobrazowanie ilościowych i jakościowych zmian w stanie środowiska. Pozyskanie danych wskaźnikowych opiera się głównie na standardowo dostępnych źródłach: danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych GIOŚ-RWMS w Katowicach. Na podstawie tak przygotowanego zestawu wskaźników możliwe jest określenie tendencji zmian w poszczególnych obszarach interwencji.

Zastosowano następujące oznaczenia w tabeli ze wskaźnikami monitoringu:

- poprawa wskaźnika,

- pogorszenie wskaźnika,

- brak wyraźnej tendencji/istotnych zmian lub brak danych.

Tabela 42. Wskaźniki monitoringu dla Powiatu Raciborskiego w odniesieniu do wartości bazowych.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa (z aktualnego Programu Ochrony Środowiska)	Wartość aktualna (na podstawie aktualnie dostępnych danych)	Uwagi
Klimat i powietrze atmosferyczne					
1.	Zanieczyszczenia z przekroczeniem wartości docelowych substancji w powietrzu dla strefy śląskiej	-	Klasa C: PM10, B(a)P PM2,5	Klasa C: B(a)P	W odniesieniu do roku bazowego nastąpiła poprawa jakości powietrza atmosferycznego – w 2023 r. w strefie śląskiej dochodziło do przekroczeń wartości dopuszczalnych tylko dla benzo(a)pirenu
2.	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowisku pomiarowym w Raciborzu w stosunku do roku poprzedniego	%	32 µg/m ³	23 µg/m ³	Nastąpił spadek stężenia średniorocznego na stacji w Raciborzu o 28,1 %
3.	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok] z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu	Mg/rok	80 191	88 399	W odniesieniu do wartości bazowej nastąpił wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu o 8 208 Mg
4.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok] z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu	Mg/rok	127	133	W odniesieniu do wartości bazowej nastąpił wzrost emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu o 6 Mg
5.	Zużycie energii elektrycznej w roku w sektorach w powiecie: - przemysł - gospodarstwa domowe - transport - rolnictwo	GWh	b.d. 79,844 b.d. b.d.	b.d. 74,029* b.d. b.d.	Nastąpił spadek zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych o 5,815 GWh
6.	Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku	GJ/rok	378 122	401 181	Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku wzrosła o 23 059 GJ
Zasoby wodne					
7.	% JCWP o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód, stan/potencjał ekologiczny w badanych punktach pomiarowych	%	9,1 % Stan/potencjał ekologiczny: Bełk – słaby,	Stan/potencjał ekologiczny nie był określany	Brak możliwości porównania - w roku 2022 i 2023 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód,

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa (z aktualnego Programu Ochrony Środowiska)	Wartość aktualna (na podstawie aktualnie dostępnych danych)	Uwagi
			Dopływ z Krowiarek – słaby, Rozumicki Potok – słaby, Łęgoń – słaby, Łęgoń I – umiarkowany, Odra od granicy państwa w Chałupkach do Olzy – zły, Pleśnica – umiarkowany, Przykopa – słaby, Ruda od zbiornika Rybnik do ujścia – słaby, Troja od Morawy do ujścia – słaby, Wierzbnik - dobry		zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).
8.	% punktów pomiarowych wód podziemnych, dla których wykazano dobry stan chemiczny wód , klasa wód w badanych punktach pomiarowych	%	11,1 % Krzanowice – III klasa, Racibórz – III klasa, Tworków – III klasa, Sudół – IV klasa, Nędza – V klasa, Owsiszcze – II klasa, Rudyszwałd – IV klasa, Brantolka – III klasa, Jankowice – III klasa	Stan chemiczny nie był określany Krzanowice – II klasa, Gródczanki – III klasa, Racibórz – III klasa, Sudół – IV klasa, Rudyszwałd – IV klasa, Owsiszcze – II klasa, Tworków – III klasa, Nędza – V klasa, Brantolka – III klasa, Jankowice – III klasa	Jakość wód podziemnych Powiatu Raciborskiego w odniesieniu do roku bazowego w tych punktach które zostały powtórzone (jeden punkt - Krzanowice) uległa poprawie z klasy III do klasy II, w pozostałych punktach pomiarowych jakość wód podziemnych pozostała bez zmian.
9.	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia)	%	94,78	96,53	Wartość wskaźnika uległa zwiększeniu o 1,75 punktu procentowego.
10.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków komunalnych	%	55,1	59,7	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków uległ zwiększeniu o 4,6 punktu procentowego
11.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków komunalnych z podwyższonym usuwaniem biogenów	%	47,4	59,7	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków komunalnych z podwyższonym usuwaniem biogenów wzrósł o 12,3 punktu procentowego
12.	Zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca	m ³ /rok	28,5	29,7	Zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca wzrosło o 1,2 m ³ /rok

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa (z aktualnego Programu Ochrony Środowiska)	Wartość aktualna (na podstawie aktualnie dostępnych danych)	Uwagi
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
13.	Masa zebranych odpadów komunalnych (ogółem)	Mg	43 235,43	41 223,30	Masa zebranych odpadów komunalnych zmalała o 2 012,13 Mg
14.	Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku	Mg	19 872,04	16 668,03	Masa odpadów zebranych selektywnie zmalała o 3 204,01 Mg
15.	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	46,0	40,4	Udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów uległ zmniejszeniu o 5,6 punktu procentowego
Ochrona zasobów przyrody					
16.	Liczba i powierzchnia obszarów prawnie chronionych	szt., ha	9 szt.: 19 772,00 ha	9 szt.: 19 768,80 ha	Powierzchnia obszarów chronionych zmniejszyła się o 3,2 ha
17.	Powierzchnia lasów	ha	13 321,79	13 331,62	Powierzchnia lasów wzrosła o 9,83 ha
18.	Powierzchnia terenów zielonych	ha	415,37	445,31	Powierzchnia terenów zielonych zwiększyła się o 29,94 ha
Zasoby surowców naturalnych					
19.	Udokumentowane zasoby bilansowe ważniejszych surowców występujących na terenie Powiatu Raciborskiego [% zasobów krajowych]: - kruszywa naturalne, - surowce ilaste ceramiki budowlanej, - węgle kamienne, - metan pokładów węgla, - piaski podsadzkowe, - torfy	tys. ton	wg tabeli nr 23	wg tabeli nr 23	Zasoby bilansowe surowców mineralnych ulegają zmniejszeniu na skutek prowadzonego wydobycia

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa (z aktualnego Programu Ochrony Środowiska)	Wartość aktualna (na podstawie aktualnie dostępnych danych)	Uwagi
Gleby					
20.	Powierzchnia gruntów rolnych	ha	27 765	27 380	Powierzchnia gruntów rolnych uległa zmniejszeniu o 385 ha
21.	Powierzchnia upraw wieloletnich	ha	b.d.	b.d.	Brak możliwości określenia tendencji zmian z powodu braku danych (dane GUS podawane tylko na poziomie województwa)
22.	Powierzchnia łąk i pastwisk	ha	4 351	4 331	Powierzchnia łąk i pastwisk uległa zmniejszeniu o 20 ha
23.	Łączna powierzchnia użytków rolnych	ha	34 472	34 003	Łączna powierzchnia użytków rolnych uległa zmniejszeniu o 469 ha
Tereny przemysłowe					
24.	Grunty zrekultywowane - powierzchnia	ha	10,48	1,28	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych > 0 uważa się za wartość pozytywną
25.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	ha	48,37	62,86	Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji wzrosła o 14,49 ha
Klimat akustyczny					
26.	Liczba punktów monitoringu hałasu, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych	szt.	wg opracowanej SMH i POŚpH dla województwa śląskiego		Brak możliwości porównania – w obecnym POŚpH wykorzystywany jest nowy zestaw parametrów określających przekroczenia
27.	Drogi o nawierzchniach twardych ulepszonych	km	drogi powiatowe: 159,8	drogi powiatowe: 163,7	Długość dróg powiatowych o nawierzchniach twardych ulepszonych wzrosła o 3,9 km
Pola elektromagnetyczne					
28.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa śląskiego uzyskane na podstawie badań wykonywanych w ramach PMŚ	V/m	Krzanowice, Rynek: <0,2, Pietrowice Wielkie, ul. Żymierskiego: 0,22	Racibórz, ul. Kasprowicza: pomiar poniżej progu oznaczalności sondy pomiarowej, Kuźnia Raciborska, ul. Browarna: 1,0 V/m, Kornowac: pomiar poniżej progu oznaczalności sondy pomiarowej,	Wszystkie wyniki pomiarów są poniżej wartości dopuszczalnej. Brak możliwości bezpośredniego porównania ze względu na to, że pomiary dokonywane były w różnych punktach pomiarowych

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa (z aktualnego Programu Ochrony Środowiska)	Wartość aktualna (na podstawie aktualnie dostępnych danych)	Uwagi
Przeciwdziałanie poważnym awariom					
29.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii na terenie Powiatu Raciborskiego	szt.	ZDR: 0 ZZR: 1	ZDR: 0 ZZR: 1	Liczba zakładów ZDR i ZZR na terenie Powiatu Raciborskiego w rejestrze nie uległa zmianie.
30.	Liczba poważnych awarii i miejscowych zagrożeń w ciągu roku: - małe: - lokalne: - średnie: - duże:		119 1 292 67 1	297 928 52 0	Liczba miejscowych zagrożeń według informacji podawanej przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej i charakteryzuje się coroczną zmiennością. Trudno jest na tej podstawie rozstrzygać o poprawie czy pogorszeniu wskaźnika.

Źródła: www.stat.gov.pl, GIOŚ-RWMS Katowice.

Objaśnienia:

*wartość dla roku 2022

6.1 Analiza wskaźników monitoringu POŚ

Analizując tendencję wskaźników w tabeli monitorowania:

- stan środowiska dla 7 wskaźników określony został jako bez zmian odniesieniu do wartości bazowych,
- dla 14 wskaźników zanotowano zmianę na (+) w odniesieniu do wartości bazowych,
- dla 9 wskaźników zanotowano zmianę na (-) w odniesieniu do wartości bazowych,

Obecnie Powiat Raciborski posiada aktualny Program Ochrony Środowiska, którego realizacja jest przedmiotem systematycznego procesu monitorowania i oceny. Zgodnie z wymogiem ustawowym co dwa lata Zarząd Powiatu Raciborskiego sporządza raport z jego realizacji. Dla efektywnego wdrażania Programu konieczne jest regularne zbieranie, analiza i ocena danych. System monitoringu skupia się przede wszystkim na efektywności wdrażanych działań i zadań oraz opiera na obiektywnych i dostępnych wskaźnikach monitorowania, których porównanie w kolejnych raportach daje obraz gradientu zachodzących zmian w środowisku Powiatu Raciborskiego.

7. OCENA STOPNIA ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI A ICH WYKONANIEM, WERYFIKACJA PRZYJĘTYCH ZADAŃ, OCENA WYKONANIA

Przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego priorytety, cele i działania są zgodne z kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa 2030. Skonkretyzowanie zadań dotyczy Powiatu, jednak obejmuje także tematycznie funkcjonowanie innych jednostek terytorialnych, w tym przede wszystkim gmin z terenu Powiatu Raciborskiego. Akceptacja celów i zadań w przyjętym Programie Ochrony Środowiska nie oznacza powstania budżetu inwestycyjnego na potrzeby Programu Ochrony Środowiska. System budżetowy samorządów obejmuje 1 rok działania, a więc planowanie odbywa się w krótkim cyklu i dostosowywane jest do doraźnych ram i sytuacji. Realizacja Programu w miarę jego realizacji stwarza więc problemy, tak natury finansowej (trudność w pozyskaniu środków finansowych dysponując niewielkim udziałem własnym) jak i innej natury (np. nadrabianie niedoinwestowania z lat poprzednich, zmieniające się potrzeby bieżące mieszkańców, czynniki zewnętrzne, zmiana ustawodawstwa etc.)

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego dla każdego obszaru interwencji określono cel główny oraz miarę dla każdego celu. Stopień realizacji celów głównych i wielkości miary celu w odniesieniu do wartości bazowych określonych w Programie przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 43. Wartości mierników celów głównych dla poszczególnych obszarów interwencji w odniesieniu do wartości bazowych.

L.p.	Obszar interwencji	Miara celu	Wartość miary		Uwagi
			bazowa	aktualna	
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne (wg klasyfikacji dla strefy śląskiej)	PM10: C, B(a)P: C PM2,5: C1	B(a)P: C	W odniesieniu do roku bazowego nastąpiła poprawa jakości powietrza atmosferycznego – w 2023 r. w strefie śląskiej dochodziło do przekroczeń wartości dopuszczalnych tylko dla benzo(a)pirenu
2.	Zagrożenia hałasem	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu drogowego wg POŚ przed hałasem na drogach w obrębie powiatu [dB]	wg opracowanej SMH i POŚpH dla województwa śląskiego		Brak możliwości porównania – w obecnym POŚpH wykorzystywany jest nowy zestaw parametrów określających przekroczenia
3.	Pola elektromagnetyczne	Liczba punktów z przekroczeniami poziomów dopuszczalnych PEM na terenie powiatu	0	0	Wszystkie wyniki pomiarów są poniżej wartości dopuszczalnej
4.	Zasoby i jakość wód. Gospodarka wodno-ściekowa	Liczba JCWP o stanie/potencjale ekologicznym dobrym i powyżej dobrego	1 (na 12 zbadanych)	stan/potencjał ekologiczny nie był określany	Brak możliwości porównania - w roku 2022 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).
5.	Zasoby geologiczne	Udokumentowane zasoby bilansowe ważniejszych surowców występujących na terenie powiatu	wg tabeli nr 23	wg tabeli nr 23	Zasoby bilansowe surowców mineralnych ulegają zmniejszeniu na skutek prowadzonego wydobycia
6.	Gleby	Opracowanie wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	opracowany wykaz	opracowany i aktualizowany wykaz	W 2022 aktualizowano „Wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń gleby i ziemi na obszarze Powiatu Raciborskiego” sporządzonego w 2018 r.
7.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	46,0	40,4	Udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów uległ zmniejszeniu o 5,6 punktu procentowego
8.	Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia terenów prawnie chronionych na terenie powiatu [ha]	19 772,00	19 768,80	Powierzchnia obszarów chronionych zmniejszyła się o 3,2 ha

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU RACIBORSKIEGO ZA LATA 2022-2023

9.	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Liczba poważnych awarii i miejscowych zagrożeń w ciągu roku: - małe: - lokalne: - średnie: - duże:	119 1 292 67 1	297 928 52 0	Liczba miejscowych zagrożeń według informacji podawanej przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej i charakteryzuje się coroczną zmiennością. Trudno jest na tej podstawie rozstrzygać o poprawie czy pogorszeniu wskaźnika.
----	------------------------------------	--	-------------------------	-----------------------	---

Źródło: GUS, GIOŚ-RWMS

Wartości mierników celów głównych, analizując tendencję mierników celów w odniesieniu do wartości bazowych:

- dla 5 mierników określono stan jako bez zmian w odniesieniu do wartości bazowych.
- dla 1 miernika zanotowano zmiany na (+) w odniesieniu do wartości bazowych.
- dla 3 mierników zanotowano zmiany na (-) stanu w odniesieniu do wartości bazowych.

Duża część zadań zawartych w Programie wpisuje się w požądane przez ogół mieszkańców Powiatu kierunki - np. poprawę stanu wód, powietrza atmosferycznego, zmniejszenie promieniowania elektromagnetycznego. Analizując przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego zadania należy stwierdzić:

- zrealizowane zostały najważniejsze zadania w zakresie ochrony powietrza, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, edukacji ekologicznej, ochrony przyrody oraz gospodarki odpadami,
- dodatkowo w różnych komponentach środowiska zrealizowano szereg zadań (sklasyfikowanych jako „inne”) nie ujętych w Programie, jednakże wpisujących się w ramy ogólnie pojętej ochrony środowiska.

Powodem braku realizacji niektórych zadań było:

- braki środków finansowych na realizację niektórych zadań,
- przesunięcie terminu realizacji zadania na kolejne lata,
- zmiana priorytetów wykonawczych w realizacji zadań na terenie powiatu,
- bieżąca ocena sytuacji i potrzeb na terenie powiatu.

8. DIAGNOZA, PROPOZYCJE NOWYCH PRIORYTETÓW I KRYTERIÓW ICH WYŁONIENIA.

Przeprowadzona analiza zakresu i stopnia realizacji zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego odbywała się w czasie obowiązywania Polityki Ekologicznej Państwa 2030.

Nadrzędnym, strategicznym celem Polityki Ekologicznej Państwa 2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Obecny, obowiązujący Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego oparty jest na zapisach następujących aktualnych dokumentów:

- *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku* (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 z późn. zm.) definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin,
- *Wytyczne Ministra Środowiska do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, które podają sposób i zakres dokumentu oraz wskazówki, co do zawartości programów; do podstawowych zasad tworzenia programów ochrony środowiska należą:
 - zwięzłość i prostota,
 - spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi,
 - konsekwentne i świadome stosowanie terminów,
 - oparcie na wiarygodnych danych,
 - prawidłowe określenie celów,
 - przygotowanie założeń do POŚ,
 - włączenie interesariuszy w proces opracowania POŚ,
 - przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W wytycznych określono następujące obszary interwencji:

1. ochrona klimatu i jakości powietrza,
2. zagrożenia hałasem,
3. pola elektromagnetyczne,
4. gospodarowanie wodami,
5. gospodarka wodno-ściekowa,
6. zasoby geologiczne,

7. gleby,
8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
9. zasoby przyrodnicze,
10. zagrożenia poważnymi awariami.

Wymienione powyżej obszary interwencji powinny uwzględniać zagadnienia horyzontalne (przekrojowe, dotyczące wszystkich dziedzin), tj.:

- adaptację do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- działania edukacyjne,
- monitoring środowiska.

9. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w powiecie. Podstawowym założeniem w tworzeniu programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach - od krajowego do gminnego - jest, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Analizując realizację programu na poziomie powiatowym należy pamiętać, że praktycznie zadania o charakterze wykonawczym, czyli mające bezpośredni wpływ na stan środowiska i związane z jego ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, obciążają samorząd powiatu i gmin oraz podmiotów gospodarczych. Charakter zadań z zakresu ochrony środowiska wykonywany przez samorząd powiatu wpływa na możliwości bezpośredniej i pośredniej ochrony środowiska na terenie powiatu. W niniejszym opracowaniu przedstawiono zadania, które były realizowane w latach 2022-2023 - do najważniejszych z nich można zaliczyć m.in. zadania w zakresie:

- ochrony powietrza:
 - opracowania dokumentacji projektowych dla planowanych przedsięwzięć związanych z przebudową i modernizacją dróg, działaniami termomodernizacyjnymi,
 - realizacji zadań przebudowy i modernizacji dróg na terenie powiatu,
 - wykonywania działań termomodernizacyjnych obiektów,
- klimatu akustycznego:
 - redukcji hałasu, przede wszystkim dzięki działaniom w zakresie poprawy stanu technicznego dróg,
- zasoby geologiczne, gleby:
 - prac geodezyjnych związanych ze scalaniem gruntów,
 - gromadzeniem i aktualizacją państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego,
- gospodarki odpadami:
 - dotacji dla osób fizycznych z terenu Powiatu Raciborskiego na dofinansowanie kosztów związanych z demontażem, usuwaniem i unieszkodliwianiem elementów zawierających azbest,
- ochrony przyrody,
 - nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa,
- nadzwyczajnych zagrożeń środowiska:
 - dotacji dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej,
- edukacji ekologicznej:
 - kontynuacji działań edukacji ekologicznej,
 - zakupu nagród w konkursach ekologicznych,

Podsumowując należy zauważyć, iż większość zadań została zrealizowana lub jest w trakcie realizacji (zadania ciągłe).

10. LITERATURA

1. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028.
2. Sprawozdania z realizacji budżetu Powiatu Raciborskiego za 2022 i 2023 rok.
3. Rejestr form ochrony przyrody publikowany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.
4. Raporty o stanie Powiatu Raciborskiego za 2022 i 2023 rok.
5. Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego 2024.
6. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2022 i 2023 rok, GIOŚ-RWMŚ Katowice.
7. Ocena wód powierzchniowych, GIOŚ-RWMŚ Katowice.
8. Ocena stanu czystości wód podziemnych, GIOŚ-RWMŚ Katowice.
9. Badania PEM, GIOŚ-RWMŚ Katowice.
10. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych.